

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 5.11.2008
COM(2008) 674 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

Strategia de extindere și principalele provocări 2008-2009

{SEC(2008) 2692}
{SEC(2008) 2693}
{SEC(2008) 2694}
{SEC(2008) 2695}
{SEC(2008) 2696}
{SEC(2008) 2697}
{SEC(2008) 2698}
{SEC(2008) 2699}

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

Strategia de extindere și principalele provocări 2008-2009

1. INTRODUCERE

Extinderea este unul dintre cele mai puternice instrumente de politică ale UE. Aceasta servește interesele strategice ale UE în ceea ce privește stabilitatea, securitatea și prevenirea conflictelor. A contribuit la sporirea prosperității și a oportunităților de creștere, la îmbunătățirea legăturilor cu rute de transport și energetice vitale și la creșterea ponderii UE pe scena mondială. În mai 2009, EU va marca cea de a cincea aniversare a extinderii din 2004.

Agenda de extindere actuală cuprinde Balcanii de Vest și Turcia, cărora li s-a oferit perspectiva de a deveni membri ai UE în momentul în care vor îndeplini condițiile necesare. Perspectiva europeană a contribuit la asigurarea păcii și securității și le-a permis partenerilor să facă față unor provocări majore, precum declarația de independență a Kosovo, menținând totodată securitatea regională. Aceasta încurajează cu tărie reforma politică și economică, atât în Turcia, cât și în Balcanii de Vest. Este în interesul strategic al UE să mențină dinamismul acestui proces, pe baza principiilor și condițiilor convenite. Acest interes de a asigura stabilitatea este cu atât mai evident în lumina recentelor provocări la adresa stabilității la est de UE, inclusiv în Caucazul de Sud.

Importanța strategică a Turciei pentru UE a crescut și mai mult în domenii cheie precum securitatea energetică, prevenirea și soluționarea conflictelor și securitatea regională în Caucazul de Sud și în Orientul Mijlociu. Angajamentul Turciei față de UE, prin negocierile și reformele aferente aflate în curs, au transformat această țară într-un factor de stabilitate mai important într-o regiune confruntată cu multe provocări. Actualul climat de securitate din Europa necesită, la rândul său, consolidarea securității și intensificarea reformei în Balcanii de Vest.

În acest cadru, punerea în aplicare cu consecvență a consensului reînnoit privind extinderea, definit de Consiliul European din decembrie 2006, este mai importantă ca oricând. Acest consens se bazează pe principiul consolidării angajamentelor, al impunerii unor condiții juste și riguroase și al unei mai bune comunicări cu publicul, combinate cu capacitatea UE de a integra noi membri.

UE a luat măsuri de îmbunătățire a calității procesului de extindere, ținând seama, în special, de învățămintele desprinse din extinderile anterioare. Acum, se pune mai mult accentul într-o etapă incipientă a procesului pe statul de drept și buna guvernare. Ritmul în care un stat candidat sau un stat potențial candidat se apropie de UE reflectă ritmul reformelor sale politice și economice, dar și capacitatea sa de a își asuma drepturile și obligațiile de membru al UE, în conformitate cu criteriile de la Copenhaga.

Anul care urmează va fi unul crucial pentru surmontarea provocărilor cu care se confruntă Balcanii de Vest. Ritmul în care se desfășoară procesul de aderare la UE a țărilor din Balcanii de Vest poate fi accelerat, cu condiția îndeplinirii de către acestea a condițiilor necesare. Conform estimărilor, Croația ar trebui să ajungă în etapa finală a negocierilor de aderare până la sfârșitul anului 2009 în cazul în care întreprinde măsurile pregătitoare necesare. Pentru ca

Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei să înregistreze progrese în ceea ce privește aderarea sa la UE, este necesar să întreprindă reforme suplimentare. În cazul țărilor potențial candidate, progresele înregistrate de acestea ar putea duce la obținerea statutului de țară candidată atunci când vor fi demonstrat că sunt pregătite.

Ritmul negocierilor de aderare cu Turcia îl reflectă pe cel al reformei, precum și îndeplinirea de către această țară a condițiilor aferente. Acum, Turcia trebuie să dea un nou impuls reformei politice.

Până în prezent, criza financiară internațională nu a avut decât un impact direct limitat asupra economiei și sectorului financiar ale Balcanilor de Vest și Turciei. Cu toate acestea, creșterea semnificativă a deficitului de cont curent cu care s-au confruntat majoritatea acestor țări le-a făcut mai vulnerabile la șocurile externe. Este probabil ca atât creditele externe, cât și investițiile străine directe să se diminueze în urma crizei financiare mondiale.

În ceea ce privește problema Ciprului, liderii comunităților cipriote grecești și turce au demarat negocieri reale privind o soluționare globală sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite. Comisia le sprijină eforturile și este gata să le furnizeze consiliere tehnică pe teme ținând de competența UE.

Uniunea Europeană este mai puternică atunci când are vecini stabili, prosperi și democratici. Conlucrând pe baza unor valori împărtășite și a unor interese comune, UE și vecinii săi pot soluționa mai eficace provocările actuale. Uniunea își va intensifica, de asemenea, relațiile cu partenerii de la est și de la sud care participă la politica europeană de vecinătate, pentru a consolida mai mult securitatea și prosperitatea reciprocă. Parteneriatul estic este în curs de pregătire, ca și Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana și vor fi extrem de importante în această privință.

Prezenta comunicare constată progresele făcute și principalele provocări cu care se confruntă țările angrenate în procesul de extindere. Aceasta prezintă abordarea Comisiei în ceea ce privește orientarea și sprijinirea eforturilor acestora în anul următor.

2. PUNEREA ÎN APLICARE A CONSENSULUI REÎNNOIT PRIVIND EXTINDEREA

2.1. Progresele înregistrate și provocările cu care continuă să se confrunte țările în cauză

Balcanii de Vest

Balcanii de Vest s-au apropiat de UE în ultimul an, regiunea înregistrând progrese, chiar dacă acestea au fost inegale, în ceea ce privește reformele și respectarea criteriilor și condițiilor stabilite. A fost menținută stabilitatea în regiune, iar situația a rămas în general calmă după declarația de independență și intrarea în vigoare a constituției în Kosovo. Regiunea a continuat să înregistreze rate mari de creștere în special datorită investițiilor interne și străine, înregistrându-se, în general, progrese în ceea ce privește reformele, iar nivelul de viață cunoscând, în general, o îmbunătățire. Consiliul de Cooperare Regională (CCR) a preluat rolul Pactului de stabilitate, consolidând asumarea politicilor de cooperare regională în Europa de Sud-Est de către țările vizate direct.

Cu toate acestea, Balcanii de Vest se confruntă în prezent cu o serie de probleme care le pun la încercare și care ar putea afecta securitatea, stabilitatea și prosperitatea în regiune. Reforma

și reconcilierea trebuie consolidate în continuare. În multe dintre țările din Balcanii de Vest consolidarea statală, a instituțiilor, precum și îmbunătățirea guvernantei constituie preocupări prioritare. În majoritatea acestor țări nu a fost încă instituit un corp al funcționarilor publici profesionist, imparțial și responsabil. Respectarea principiilor statului de drept, în special prin reforma sistemului judiciar și lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, reprezintă o problemă extrem de importantă în întreaga regiune. Dialogul între forțele politice și spiritul de compromis continuă să fie insuficiente, inclusiv în ceea ce privește chestiunile etnice. Există în continuare probleme rămase nerezolvate privind vecinătatea. Rata medie a inflației a crescut. Deficiturile de cont curent au crescut semnificativ. Rata șomajului rămâne extrem de ridicată în unele țări. Sunt necesare reforme suplimentare în ceea ce privește politica în domeniul ocupării forței de muncă și politica socială. Au apărut provocări de natură macroeconomică din cauza unui mediu extern mai puțin favorabil, în special din cauza crizei financiare internaționale.

La nivel de țară, pot fi raportate următoarele evoluții.

Negocierile privind aderarea Croației au intrat în faza decisivă, demonstrându-se astfel regiunii că perspectiva dobândirii calității de membru al UE este o realitate, în conformitate cu angajamentele Uniunii, cu condiția îndeplinirii condițiilor necesare.

În Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei s-au înregistrat progrese într-o serie de domenii cheie, evidențiate în comunicarea Comisiei din martie 2008¹, în special în ceea ce privește reforma judiciară, a poliției și punerea în aplicare a cerințelor prevăzute de Acordul de stabilizare și asociere. Cu toate acestea, alegerile parlamentare au fost afectate de incidente violente și de nereguli grave. Pentru a pune în aplicare reformele în conformitate cu prioritățile Parteneriatului pentru aderare, sunt necesare un dialog politic constructiv și acțiuni hotărâte.

Albania a continuat să înregistreze progrese în privința reformelor politice cheie. Acordul interimar cu UE a intrat în vigoare acum doi ani și, în prezent, este pus în aplicare, în general, fără probleme. Cu toate acestea, statul de drept și asigurarea funcționării corespunzătoare a instituțiilor statului rămân provocări majore. Este necesară îmbunătățirea suplimentară a capacității administrative și de punere în aplicare a legislației.

Reformele politice au continuat în Muntenegru. Punerea în aplicare a acordului interimar, care a intrat în vigoare la începutul acestui an, se desfășoară fără probleme, în general. Cu toate acestea, este necesar să se continue reforma judiciară și să se consolideze statul de drept, aceste aspecte rămânând provocări majore. Este necesară îmbunătățirea suplimentară a capacității administrative și de punere în aplicare.

Semnarea Acordului de stabilizare și asociere (ASA) cu Bosnia și Herțegovina a confirmat angajamentul UE față de viitorul european al acestei țări. Bosnia și Herțegovina a început punerea în aplicare a acordului în iulie. Elementele constituționale prevăzute de Acordul de pace de la Dayton/Paris au fost însă contestate de lideri politici cheie ai ambelor entități, iar reformele legate de UE au stagnat. Consensul privind prioritățile cheie ale reformei este în continuare insuficient.

În urma alegerilor prezidențiale și parlamentare, Serbia și-a reiterat angajamentul față de un viitor european bazat pe valori comune. Acordul de stabilizare și asociere a fost semnat, iar

¹ Balcanii de Vest: consolidarea perspectivei europene - COM(2008)127 final din 5.3.2008.

punerea în aplicare a acordului interimar va începe de îndată ce Consiliul constată că Serbia cooperează deplin cu Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie (TPII). Arestarea și aducerea în fața justiției a lui Radovan Karadžić a reprezentat un pas înainte important, dar acest proces trebuie finalizat. Serbia a arătat că dispune de capacitatea administrativă necesară pentru a realiza progrese substanțiale în ceea ce privește aderarea la UE. Cu toate acestea, în cursul anului trecut reformele au fost întârziate. Reforma judiciară și prevenirea corupției rămân provocări importante.

Noua realitate din Kosovo² a dus la reconfigurarea prezenței internaționale, ceea ce ar trebui să faciliteze desfășurarea misiunii EULEX, aflate în curs. Situația în Kosovo este una singulară și nu se poate considera că ar crea un precedent. Consiliul European a afirmat disponibilitatea UE de a acorda asistență pentru dezvoltarea economică și politică a Kosovo, oferindu-i acestuia o perspectivă europeană clară, similară cu cea oferită regiunii. Constituția adoptată de Kosovo respectă standardele europene și a fost adoptat un număr considerabil de acte legislative cheie. Cu toate acestea, continuă să existe provocări majore, în special legate de necesitatea consolidării instituționale, a statului de drept, precum și a dialogului și reconcilierii între comunități.

Turcia

Acest an a fost marcat de tensiuni politice puternice. Procurorul general a cerut Curții Constituționale să desființeze partidul de guvernământ pe motiv de activități antilaice. Curtea a decis în final să nu dea curs cererii procurorului, impunând însă o penalitate financiară. Această decizie a evitat o criză politică gravă și ar trebui să ofere noi oportunități pentru a reiniția dialogul și a reinstitui spiritul de compromis între partidele politice.

UE a condamnat ferm atacurile teroriste ale PKK, care au dus la pierderea a numeroase vieți. Forțele armate turce au desfășurat o serie de operațiuni împotriva bazelor PKK din nordul Irakului.

Turcia a avut un rol constructiv în zona în care este situată și, pe plan mai larg, în întregul Orient Mijlociu, printr-o diplomatie activă. În urma crizei din Georgia a propus înființarea unei Platforme de stabilitate și cooperare în Caucaz, pentru a promova dialogul între țările din această regiune. Președintele Gül a făcut o vizită la Yerevan, prima vizită a unui președinte turc de la independența Armeniei. Turcia a întreprins eforturi în calitate de mediator între Israel și Siria și a purtat un dialog cu Iranul privind problema nucleară.

Poziția geostrategică a Turciei îi conferă un rol vital în ceea ce privește securitatea energetică a UE, în special referitor la diversificarea surselor de energie. O cooperare mai strânsă în domeniul energiei între UE, Turcia și alte state din regiune – atât furnizori, cât și țări de tranzit – este esențială. Proiectele existente și viitoare privind conductele de aprovizionare cu energie sunt o resursă pentru toate țările al căror teritoriu îl traversează, în special pentru Turcia. Finalizarea în timp util a Culoarului sudic de transport de gaze prin realizarea rapidă a proiectelor planificate, în special a conductei de gaze Nabucco, se numără printre cele mai importante priorități ale UE în domeniul securității energetice.

Guvernul actual a ajuns la putere în urma unor alegeri libere și corecte în iulie 2007, cu un mandat puternic pentru reformă. Acesta și-a reiterat angajamentul față de procesul de aderare

² Conform Rezoluției 1244/1999 a Consiliului de Securitate al ONU.

la UE și față de reformele aferente acestuia și a anunțat că pregătește o nouă constituție. S-au înregistrat unele progrese privind libertatea de expresie și drepturile comunităților religioase nemusulmane. Articolul 301 din Codul penal a fost modificat în vederea consolidării măsurilor de protecție a libertății de expresie. Parlamentul a adoptat o nouă lege privind fundațiile, care soluționează o serie de probleme cu care se confruntă comunitățile religioase nemusulmane. În plus, guvernul a decis să finalizeze Proiectul pentru Anatolia de Sud-Est (GAP) pentru dezvoltarea economică a zonei de sud-est a țării.

Acum trebuie însă să se dea un nou impuls reformei, pentru a consolida democrația și drepturile omului, a moderniza și a dezvolta țara și a o aduce mai aproape de UE. Normele privind partidele politice, reforma constituțională, libertatea de expresie și drepturile femeilor necesită o atenție deosebită.

Economia Turciei a continuat să funcționeze relativ bine și s-a menținut stabilitatea macroeconomică în ciuda unei creșteri mai lente a PIB-ului. Criza financiară internațională a dus la o corecție a prețurilor activelor și a cursului de schimb, fără să afecteze grav, până în prezent, sectorul bancar. Cu toate acestea, având în vedere nevoia imperioasă de fonduri externe a țării, vulnerabilitatea acesteia la șocurile externe este mai mare. În prezent, Turcia este o economie de piață funcțională - conform criteriilor de la Copenhaga. Ar trebui să poată face față pe termen mediu presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să continue să pună în aplicare un program de reformă general pentru a soluționa deficiențele structurale. În plus, interdependența economică dintre Turcia și UE a crescut.

2.2. Instrumente de preaderare: soluționarea principalelor provocări

Comisia a utilizat la maximum instrumentele sale de preaderare pentru a soluționa provocările cheie privind consolidarea statală, buna guvernare, statul de drept și dezvoltarea societății civile, pe baza documentului privind strategia de extindere din 2007. Acest lucru a dat deja rezultate semnificative.

Au fost depuse eforturi susținute pentru a îmbunătăți calitatea procesului de extindere, inclusiv prin stabilirea unor obiective de referință riguroase drept condiții pentru deschiderea și închiderea capitolelor de negociere și prin elaborarea unor studii de impact suplimentare privind domeniile de politică cheie.

Consiliul a adoptat propunerile Comisiei de parteneriate de aderare și europene care includ aceste priorități cheie. Comisia a intensificat dialogul politic, parteneriatele fiind documentele de referință principale. Au fost înregistrate progrese și în ceea ce privește dialogul economic, prin mecanismul de supraveghere fiscală de preaderare.

Prioritățile parteneriatului au ghidat programarea și furnizarea ajutorului în cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare (IPA), ducând la creșterea sprijinului pentru reformele fundamentale. Sprijinul acordat prin IPA se ridică la 1,4 miliarde € pentru 2008. Din cele 840 de milioane € alocate pentru asistență pentru tranziție și consolidare instituțională în programele IPA naționale, 33% sunt utilizate în prezent pentru a consolida guvernarea, a încuraja reforma administrativă și judiciară, a consolida statul de drept, a sprijini lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, a promova drepturile omului, a proteja minoritățile și a dezvolta societatea civilă. Asistența acordată în regim de răspuns

rapid din partea oficialilor statelor membre ale UE este furnizată și prin TAIEX și SIGMA³. Asistența pe termen mediu pentru aceste reforme include rețele de înfrățire între administrațiile publice și scheme de finanțări nerambursabile pentru proiectele ONG-urilor.

Comisia a luat inițiative de coordonare a sprijinului acordat prin IPA cu cel acordat de instituțiile financiare internaționale (IFI) și alți donatori. Astfel, crește ponderea sprijinului IPA în domeniul dezvoltării economice și sociale. A fost lansat un Mecanism de finanțare a proiectelor de infrastructură împreună cu Banca Europeană de Investiții (BEI), Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Banca de Dezvoltare a Consiliului European (CEB). Acest lucru constituie un pas important în vederea instituirii până în 2010 a unui cadru de investiții pentru Balcanii de Vest, decizie convenită de Comisie, BEI, BERD și CEB și aprobată de Consiliul European din iunie. Alte inițiative includ o facilitate pentru eficiență energetică, precum și un instrument unic pentru dezvoltarea IMM-urilor: Fondul european pentru Europa de Sud-Est. De acesta beneficiază zeci de mii de mici întreprinderi din întreaga regiune.

S-a încheiat transferul competențelor de furnizare de asistență de preaderare de la Agenția Europeană pentru Reconstrucție (AER) la delegațiile și birourile Comisiei din Belgrad, Podgorica, Pristina și Skopje. Agenția va fi închisă la 31 decembrie 2008. Obiectivul acestei măsuri este ca în cele din urmă partenerii înșiși să își asume responsabilitatea punerii în aplicare a asistenței, atunci când vor demonstra că sunt pregătiți.

Comisia a organizat în iulie o conferință a donatorilor pentru dezvoltarea socioeconomică a Kosovo, în urma căreia au rezultat angajamente totale în valoare de 1,2 miliarde €, contribuția Uniunii Europene și a statelor membre fiind de aproape 800 de milioane €. Acest sprijin ar trebui să dea un impuls considerabil dezvoltării Kosovo. Este esențial ca la asistența acordată de donatori să se adauge îndeplinirea angajamentelor luate de guvernul Kosovo în ceea ce privește disciplina bugetară, gestiunea cheltuielilor publice și reforma politicii economice.

A fost acordată o atenție specială contactelor interpersonale, în conformitate cu documentul de strategie din 2007 privind extinderea. În ianuarie 2008 au intrat în vigoare acorduri de facilitare a eliberării vizelor și de readmisie cu toate țările în cauză, iar Comisia poartă în prezent un dialog privind liberalizarea vizelor cu acestea. În acest context, au fost elaborate foi de parcurs privind liberalizarea vizelor, în care se prevăd obiective de referință clare și realiste în ceea ce privește exonerarea de obligația de a deține viză. Măsurile care vizează intensificarea contactelor interpersonale includ și creșterea numărului posibilităților de mobilitate pentru studenții care urmează studii universitare și postuniversitare în cadrul programului Erasmus Mundus și acordarea de fonduri suplimentare pentru schimburile și parteneriatele între tineri din cadrul programului Tineretul în acțiune. Programul Tempus a continuat să furnizeze sprijin reformei învățământului superior, prin parteneriate între universități.

În urma instituirii Comunității Energiei, au fost demarate negocieri privind crearea unei Comunități a Transporturilor cu Balcanii de Vest în vederea semnării unui acord în cursul anului 2009. Au fost înregistrate progrese și în ceea ce privește punerea în aplicare a spațiului aerian comun european (ECAA). În domeniul mediului este în curs de dezvoltare un nou mecanism de cooperare regională pentru a face față împreună provocărilor de mediu legate de preaderare.

³ TAIEX: Asistență tehnică și schimb de informații, condus de Comisie - SIGMA: Sprijin pentru îmbunătățirea guvernării și gestiunii – program OCDE sprijinit de Comisie în contextul extinderii.

Ca răspuns la criza financiară internațională, Comisia este gata să asiste autoritățile din țările vizate de procesul de extindere să gestioneze consecințele financiare și economice ale acesteia.

Au fost întreprinse eforturi semnificative în vederea acordării de sprijin pentru inițiativele de cooperare regională, în conformitate cu Agenda de la Thessalonice și cu etapele prevăzute în comunicarea Comisiei din martie 2008. Proaspăt instituitul Consiliu de Cooperare Regională (RCC) este operațional. Acesta se confruntă acum cu provocarea pe care o reprezintă asigurarea eficienței activităților regionale și raționalizarea suplimentară a acestora. Inițiativele regionale sprijinite de Comisie includ acordarea de asistență secretariatului RCC, Școlii Regionale de Administrație Publică, ce urmează să fie instituită la Danilovgrad (Muntele Negru), unei noi inițiative de reducere a riscurilor producerii de dezastru, precum și proiectelor de restaurare a patrimoniului cultural și privind manualele de istorie. Comisia sprijină, de asemenea, cooperarea în materie de comerț prin Secretariatul CEFTA. Referitor la vamă, vor intra în vigoare dispoziții privind cumulusul diagonal al regulilor de origine între UE și unele țări din Balcanii de Vest, facilitându-se, astfel, integrarea comercială regională⁴.

Comisia a instituit o nouă facilitate de finanțare în cadrul IPA pentru promovarea dezvoltării societății civile și a dialogului. Sprijinul acordat în 2008 prin Facilitatea privind societatea civilă se ridică la aproximativ 30 de milioane €, destinați consolidării capacității la nivel local. Comisia a organizat în aprilie o conferință importantă privind dezvoltarea societății civile în Europa de Sud-Est. Conferința a impulsat stabilirea de contacte, schimbul de bune practici și crearea de parteneriate. Aceste inițiative favorizează reconcilierea între popoare, precum și realizarea de progrese privind dobândirea calității de membru al UE.

O mai bună comunicare cu opinia publică reprezintă un principiu cheie al consensului reînnoit privind extinderea. Comisia promovează dezbaterea publică privind extinderea UE, atât în statele membre, cât și în statele care fac obiectul procesului de extindere, desfășurând activități pentru organizațiile societății civile, ziariști și tineret, inclusiv difuzarea de videoclipuri, organizarea Festivalului european de fotbal pe stradă în Foca și a unui concurs pentru tinerii ziariști, intitulat „Lărgiți-vă orizonturile!”. Aceste inițiative completează acțiunile în domeniul comunicării întreprinse de statele membre și de țările partenere.

3. AGENDA DE EXTINDERE ÎN 2008-2009

3.1. Accelerarea procesului de aderare a țărilor din Balcanii de Vest la UE

Consiliul European din iunie 2008 și-a reiterat sprijinul deplin pentru perspectiva europeană a țărilor din Balcanii de Vest. Acesta a subliniat faptul că, dacă înregistrează progrese semnificative în ceea ce privește reforma economică și politică și dacă îndeplinesc condițiile și cerințele necesare, țările din Balcanii de Vest care au în continuare statut de țări potențial candidate ar trebui să dobândească statutul de țări candidate, pe baza meritelor fiecăreia, obiectivul final fiind dobândirea calității de membru al UE.

⁴ Cumulusul diagonal permite țărilor să transforme și exporte un produs către UE în cadrul unui tratament comercial preferențial, chiar dacă o parte a materiei prime necesare realizării produsului provine dintr-o altă țară care participă la sistem.

Perspectiva UE rămâne esențială pentru stabilitatea, reconcilierea și dezvoltarea Balcanilor de Vest, în conformitate cu Procesul de stabilizare și asociere (PSA). Este în interesul Uniunii Europene, precum și al întregii Europe, ca în Balcanii de Vest reforma politică și economică, reconcilierea între popoare și progresele în direcția aderării la UE să avanseze cât mai repede. UE ar trebui să fie pregătită să accelereze pregătirile de preaderare a acestor țări, de îndată ce îndeplinesc condițiile necesare, și să se asigure că această regiune continuă să beneficieze de un tratament politic și economic la cel mai înalt nivel, în conformitate cu PSA. Cu toate acestea, în cele din urmă, progresul către dobândirea calității de membru al UE depinde de popoarele din regiune și de liderii lor, întrucât ritmul acestuia depinde de realizările fiecăreia dintre aceste țări în adoptarea reformelor necesare.

Comisia propune în prezenta comunicare o foaie de parcurs indicativă pentru încheierea negocierilor tehnice cu Croația până la sfârșitul lui 2009, în cazul în care sunt îndeplinite condițiile necesare. În secțiunea 3.2. sunt prevăzute explicații în acest sens.

Va fi posibil ca Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei să facă pași importanți în direcția aderării la UE odată ce criteriile politice de la Copenhaga vor fi fost îndeplinite, iar prioritățile cheie ale parteneriatului de aderare vor fi fost realizate. În special, este necesar ca această țară să asigure desfășurarea de alegeri libere și corecte. Dialogul dintre principalele partide și principalii actori politici trebuie îmbunătățit, pentru a permite funcționarea normală a instituțiilor și accelerarea ritmului reformelor. Comisia va monitoriza îndeaproape progresele înregistrate de Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei. Principalele priorități ale parteneriatului, care nu au fost încă abordate, privesc obținerea de rezultate pozitive în punerea în aplicare a reformelor judiciare, asigurarea unor servicii de poliție imparțiale și nepolitizate, continuarea luptei împotriva corupției în mod obiectiv și asigurarea faptului că recrutările și promovările pentru funcția publică au la bază criteriile de natură profesională.

O serie de țări din Balcanii de Vest au indicat faptul că au în vedere să își depună candidatura de aderare la UE. Comisia reamintește faptul că un palmares satisfăcător, în special în ceea ce privește punerea în aplicare a obligațiilor care rezultă din ASA, inclusiv a dispozițiilor legate de comerț, este un element esențial în ceea ce privește progresele fiecăreia dintre aceste țări în direcția aderării la UE. Depunerea candidaturii de aderare la UE duce, la momentul potrivit, la cererea Consiliului, la emiterea unui aviz al Comisiei prin care se evaluează dacă țara este pregătită sau nu să asume calitatea de membru și la elaborarea unei evaluări a impactului aderării asupra domeniilor de politică cheie.

Albania trebuie să se asigure că alegerile parlamentare care vor avea loc în această țară în 2009 sunt pregătite și se desfășoară în mod corespunzător. Muntenegru trebuie să intensifice reforma judiciară. Ambele țări trebuie să continue să obțină rezultate pozitive în ceea ce privește punerea în aplicare a ASA, inclusiv prin îmbunătățirea capacității lor administrative și de aplicare a legislației și prin consolidarea statului de drept.

Bosnia și Herțegovina trebuie urgent să obțină consensul politic necesar și să continue să realizeze reforme, în special pentru a-și asuma un rol mai important în guvernanța sa. Este necesară o viziune comună asupra direcției în care trebuie să se îndrepte țara pentru ca instituțiile să funcționeze în bune condiții, pentru a crea structuri de stat mai funcționale și mai eficiente și pentru a vorbi cu o singură voce în ceea ce privește aspectele legate de UE. Consiliul de Aplicare a Păcii (PIC) va revizui ulterior în cursul acestei luni gradul de pregătire al acestei țări în ceea ce privește închiderea Biroului Înaltului Reprezentant. Aceasta depinde

de progrese înregistrate în îndeplinirea a cinci obiective specifice⁵, precum și de o evaluare de către PIC a situației politice pe baza respectării depline a Acordului de pace de la Dayton. Comisia este gata să sprijine eforturile Bosniei și Herțegovina în ceea ce privește îndeplinirea acestor condiții.

Consiliul European din iunie a declarat că Serbia poate accelera ritmul aderării sale la UE, inclusiv dobândirea statutului de țară candidată, de îndată ce îndeplinește condițiile necesare. Comisia consideră că ar trebui să fie posibil să se acorde Serbiei statutul de țară candidată în 2009 în cazul în care îndeplinește condițiile respective și în lumina avizului Comisiei. Serbia trebuie să continue să obțină rezultate pozitive prin cooperarea deplină cu TPII și prin continuarea programului de reformă, ceea ce va duce la progrese tangibile în domenii prioritare, inclusiv în ceea ce privește consolidarea statului de drept și accelerarea reformelor economice și bugetare. Serbia are un rol cheie în regiune. Este încurajată să aibă o abordare constructivă față de participarea Kosovo la inițiativele regionale și în forurile internaționale și față de eforturile UE de a contribui la menținerea păcii și stabilității în Balcanii de Vest.

Dezvoltarea socioeconomică a Kosovo este crucială pentru bunăstarea populației sale și pentru stabilitatea întregii regiunii. Consiliul European a afirmat în iunie că, la fel ca restul țărilor din Balcanii de Vest, Kosovo are o perspectivă clară de integrare în UE. UE așteaptă de la Serbia să adopte o atitudine constructivă în ceea ce privește desfășurarea EULEX și îi încurajează pe sârbii kosovari să participe la dezvoltarea Kosovo. Se va intensifica dialogul regulat dintre Comisie și autoritățile Kosovo privind reformele. Comisia va analiza toate căile de promovare a implicării Kosovo în cooperarea regională și cere tuturor părților să aibă o abordare constructivă în această privință. Va evalua mijloacele de consolidare a dezvoltării politice și socioeconomice a Kosovo și va examina modul în care Kosovo poate să înregistreze progrese, ca parte a regiunii, în direcția integrării în UE în contextul Procesului de stabilizare și asociere. Rezultatul acestei analize va fi prezentat într-un studiu de fezabilitate în toamna anului 2009.

Existența unor relații de bună vecinătate și cooperarea regională rămân condiții esențiale pentru obținerea de progrese în direcția aderării la UE și, ca atare, constituie un element esențial al Procesului de stabilizare și asociere. Aproape toți partenerii din regiune au de rezolvat probleme bilaterale cu vecinii lor, inclusiv dispute privind frontierele. Comisia va continua să monitorizeze evoluțiile înregistrate în această privință și îi îndeamnă pe toți partenerii să abordeze în mod prioritar problemele bilaterale. Sunt necesare eforturi considerabile pentru a spori cooperarea judiciară în materie penală, inclusiv în ceea ce privește anchetele referitoare la crimele de război interne.

Datorită contactelor interpersonale, perspectiva europeană devine tangibilă pentru cetățeni.

Comisia va continua să monitorizeze îndeaproape punerea în aplicare corectă a acordurilor de facilitare a eliberării vizelor. Va monitoriza aplicarea foilor de parcurs privind liberalizarea vizelor și va sprijini țările în eforturile acestora de a respecta obiectivele de referință

⁵ 1) O soluționare acceptabilă și durabilă a problemei distribuției bunurilor publice între stat și alte niveluri de guvernare; 2) o soluționare acceptabilă și durabilă a chestiunii bunurilor militare; 3) aplicarea completă a hotărârii definitive privind Brčko; 4) sustenabilitate fiscală (promovată printr-un acord privind o metodologie permanentă de calcul al coeficienților destinați autorității însărcinate cu fiscalitatea indirectă și prin instituirea unui Consiliu Fiscal Național); 5) consolidarea statului de drept (demonstrată prin adoptarea unei strategii naționale privind crimele de război, a unei legi privind străinii și azilul și a unei strategii naționale de reformă a sectorului justiției).

prevăzute în foile de parcurs. Ritmul în care se desfășoară dialogul privind vizele va depinde de rezultatele obținute de fiecare țară. În cazul în care o anumită țară va îndeplini obiectivele de referință, Comisia poate propune, pe baza unei evaluări a fiecărei țări, exonerarea acesteia de obligația de a deține viză în cursul anului 2009.

De asemenea, Comisia va dubla fondurile alocate în cadrul IPA 2009 pentru bursele destinate studenților din Balcanii de Vest.

Participarea la programele și agențiile comunitare s-a dovedit utilă în a apropia instituțiile și cetățenii din țările partenere de UE. Comisia va încuraja o participare mai mare a beneficiarilor din aceste țări la programele care le sunt accesibile. De asemenea, va analiza posibilitatea de a permite accesul țărilor potențial candidate la noi programe. În ceea ce privește agențiile comunitare, Comisia va încerca să ofere noi posibilități de participare, inclusiv statut de observator, tuturor țărilor implicate în procesul de aderare, în ceea ce privește reuniunile consiliilor de administrație sau ale grupurilor de experți. Comisia propune să îmbunătățească oportunitățile și condițiile de participare oferite țărilor potențial candidate. UE ar putea cofinanța cu până la 90% prin IPA contribuția țării în cauză la un program sau o agenție comunitară în primul an al participării. În următorii ani, contribuția în cauză ar urma să descrească, fie în procent, fie în valori reale. Nivelul total al cofinanțării pentru celelalte programe comunitare în afară de cele de cercetare și dezvoltare ar trebui, în principiu, să rămână în jur de 10% din programele IPA naționale.

O mai mare participare a organizațiilor societății civile la reformele întreprinse în țările care fac obiectul procesului de aderare reprezintă un element important al ritmului și calității procesului de aderare, precum și pentru obținerea sprijinului opiniei publice pentru aderare. Vor fi finanțate și alte proiecte menite să ducă la consolidarea capacităților și la stabilirea de contacte din Facilitatea privind societatea civilă, inclusiv programul de vizite „De la om la om”, instituirea în prima jumătate a anului 2009 a unor birouri de asistență tehnică în fiecare țară și programe de sprijinire a parteneriatelor civice în domenii precum mediul, eficiența energetică, sănătatea și securitatea în muncă, precum și în corupției, a criminalității organizate și a traficului de persoane. În cadrul IPA 2009, programele de sprijinire a parteneriatelor societății civile vor acorda prioritate unor sectoare precum cultura, minoritățile și asociațiile patronale.

Asigurarea sprijinului opiniei publice rămâne un obiectiv crucial al politicii de extindere a UE. Statele membre, în special, sunt cele cărora le revine responsabilitatea de a consolida înțelegerea de către opinia publică a provocărilor și beneficiilor pe care le presupune extinderea. Țările partenere trebuie să își aducă propria contribuție explicându-le propriilor cetățeni condițiile care trebuie îndeplinite pentru a obține progrese pe calea aderării la UE. Comisia va continua să trateze extinderea ca domeniu prioritar al politicii sale de comunicare și va întreprinde noi acțiuni pentru a sprijini și completa eforturile acestor țări prin furnizarea de informații factuale și încurajarea dezbaterilor între principalii formatori de opinie.

3.2. Continuarea negocierilor de aderare

Croația

În general, Croația a înregistrat progrese satisfăcătoare la trei ani de la deschiderea negocierilor. Au fost deschise 21 din cele 35 de capitole și au fost închise provizoriu patru

capitole⁶. Ca urmare a accelerării în ultimele patru luni a eforturilor întreprinse, în prezent Croația îndeplinește obiectivele de referință necesare pentru deschiderea tuturor capitolelor, cu excepția a două dintre acestea.

În ansamblu, Croația a continuat să îndeplinească condițiile generale prevăzute de Procesul de stabilizare și asociere (PSA). În prezent, aceasta îndeplinește în linii mari obligațiile ce îi revin în temeiul Acordului de stabilizare și asociere și a convenit cu Comisia asupra unei soluții pentru a elimina impozitarea discriminatorie a țigărilor. În ultimele luni, Croația a făcut pași importanți în direcția îmbunătățirii gestionării fondurilor de preaderare, însă va trebui să demonstreze în continuare rezultate concrete în acest sens.

În lumina progreselor globale obținute până în prezent, ar trebui să fie posibil să se ajungă în etapa finală a negocierilor de aderare cu Croația până la sfârșitul lui 2009, cu condiția ca aceasta să îndeplinească toate condițiile necesare. Ținând cont de acest lucru, Comisia propune o foaie de parcurs indicativă pentru încheierea negocierilor tehnice. Este posibil să fie necesară adaptarea acestui calendar indicativ în funcție de progresele înregistrate în îndeplinirea condițiilor. Croația trebuie să facă eforturi suplimentare considerabile pentru a finaliza acțiunile întreprinse pentru a atinge obiectivele de referință prevăzute în capitolele de negociere. Țara trebuie să continue eforturile de reformă, în special în sistemul judiciar și în administrația publică, în ceea ce privește corupția și criminalitatea organizată, promovarea drepturilor minorităților, inclusiv a returnării refugiaților, continuarea proceselor privind crimele de război și accesul TPII la documente. Croația trebuie, de asemenea, să depună eforturi suplimentare semnificative în privința restructurării șantierelor navale. Comisia va monitoriza îndeaproape îndeplinirea angajamentelor asumate de Croația.

Turcia

După ce a reușit să evite o criză politică legată de acțiunea deschisă de Curtea Constituțională împotriva partidului de guvernământ, Turcia trebuie să își revigoreze procesul de reformă politică. Cazul privind interzicerea partidului de guvernământ a evidențiat importanța modificării normelor privind partidele politice astfel încât să se asigure mecanisme de finanțare transparente și să se asigure faptul că dispozițiile privind interzicerea partidelor sunt conforme cu standardele și cele mai bune practici europene. De asemenea, este necesar să se adopte acte legislative care să consolideze protecția drepturilor cetățenilor, indiferent de opiniile personale sau de afilierea politică, și să se înființeze funcția de *ombudsman*. Trebuie continuată reforma judiciară. Este necesară intensificarea dialogului între diferitele forțe politice pentru a ajunge la un consens în favoarea reformei.

Sunt necesare eforturi susținute pentru a promova drepturile femeilor și egalitatea de șanse între bărbați și femei, a garanta în practică libertatea de expresie și libertatea religioasă, a preveni corupția, a consolida drepturile culturale pentru toți cetățenii, a spori controlul civil asupra armatei și a alinia legislația privind sindicatele la standardele OIM și UE.

Ca urmare a demarării de negocieri reale între liderii comunităților cipriote grecești și turce în vederea soluționării globale a problemei Ciprului, este crucial ca Turcia să continue să sprijine găsirea unei soluții și eforturile ONU.

Relațiile de bună vecinătate rămân esențiale. Turcia trebuie să asigure punerea în aplicare deplină și nediscriminatorie a protocolului adițional la Acordul de asociere și să realizeze

⁶ Cercetare și dezvoltare, Educație și cultură, Politica privind întreprinderile și industria și Relații externe.

progrese pe calea normalizării relațiilor bilaterale cu Republica Cipru. UE va continua să monitorizeze și să analizeze progresele înregistrate în privința chestiunilor care fac obiectul declarației din 21 septembrie 2005, în conformitate cu Concluziile Consiliului din 11 decembrie 2006.

Adoptarea unui Program național de adoptare a acquis-ului (NPAA) pentru a aborda prioritățile Parteneriatului de aderare va constitui un semnal important al faptului că Turcia este hotărâtă să își relanseze efortul de reformă. Ritmul negocierilor de aderare cu Turcia îl reflectă pe cel al reformei, precum și îndeplinirea de către Turcia a condițiilor aferente.

Opinia publică din UE privind extinderile viitoare este influențată de modul în care au fost percepute extinderile anterioare. Este esențial ca cetățenii să fie ascultați, să se răspundă preocupărilor acestora și să se furnizeze informații suplimentare, astfel încât opinia publică să poată vedea în mod clar atât beneficiile, cât și provocările extinderii.

Anul 2009 va marca cea de a cincea aniversare a aderării la UE a unor noi state membre și va coincide cu cea de a 20-a aniversare a căderii Zidului Berlinului. În acest context, următoarea președinție, cea cehă, va organiza un eveniment de proporții care să marcheze extinderea din 2004. Comisia va acorda tot sprijinul acestui eveniment și va prezenta, cu această ocazie, un studiu al impactului celei de a cincea extinderi asupra economiei UE.

4. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Pe baza analizei anterioare, Comisia emite următoarele concluzii:

1. Extinderea servește interesele strategice ale UE de stabilitate, securitate și prevenire a conflictelor. Aceasta a contribuit la sporirea prosperității și a oportunităților de creștere, la îmbunătățirea legăturilor cu rute de transport și energetice vitale și la creșterea ponderii UE pe scena mondială. Agenda de extindere actuală cuprinde Balcanii de Vest și Turcia, cărora li s-a oferit perspectiva de a deveni membri ai UE în momentul în care vor îndeplini condițiile necesare.
2. Punerea în aplicare consecventă a Consensului reînnoit privind extinderea, așa cum este definit de Consiliul European din decembrie 2006, capătă importanță în lumina recentelor provocări la adresa stabilității la est de UE, inclusiv în Caucazul de Sud.
3. UE a luat măsuri pentru ameliorarea calității procesului de extindere. Pe baza analizei prevăzute în documentul de strategie din 2007 privind extinderea, se pune mai mult accentul într-o etapă incipientă a procesului pe statul de drept și buna guvernare, inclusiv pe lupta împotriva corupției și criminalității organizate, reforma administrativă și judiciară și dezvoltarea societății civile.
4. Relațiile de bună vecinătate și cooperarea regională rămân esențiale. Soluționarea pașnică a diferendelor rămâne o prioritate pentru toate partidele.
5. În lumina progreselor generale obținute până în prezent, ar trebui să fie posibil să se ajungă în etapa finală a negocierilor de aderare cu Croația până la sfârșitul lui 2009, cu condiția ca aceasta să îndeplinească toate condițiile necesare. Ținând cont de aceasta, Comisia propune o foaie de parcurs indicativă pentru încheierea negocierilor tehnice. Este posibil să fie necesară adaptarea acestui calendar indicativ în funcție de

progresele înregistrate în îndeplinirea condițiilor. Croația trebuie să facă eforturi suplimentare considerabile pentru a finaliza acțiunile întreprinse pentru a atinge obiectivele de referință prevăzute în capitolele de negociere. Țara trebuie să își continue eforturile de reformă, în special în sistemul judiciar, în administrația publică, în ceea ce privește corupția și criminalitatea organizată, promovarea drepturilor minorităților, inclusiv a returnării refugiaților, continuarea proceselor privind crimele de război și accesul TPII la documente. Croația trebuie, de asemenea, să depună eforturi suplimentare semnificative în privința restructurării șantierelor navale. Comisia va monitoriza îndeaproape îndeplinirea angajamentelor asumate de Croația.

6. Turcia trebuie să dea un nou impuls reformei politice, pentru a consolida democrația și drepturile omului, a moderniza și a dezvolta țara și pentru a o aduce mai aproape de UE. Ritmul negocierilor de aderare cu Turcia îl reflectă pe cel al reformei, precum și îndeplinirea de către Turcia a condițiilor aferente. Turcia trebuie să asigure punerea în aplicare deplină și nediscriminatorie a protocolului adițional la Acordul de asociere și să realizeze progrese pe calea normalizării relațiilor bilaterale cu Republica Cipru.
7. În ceea ce privește problema Ciprului, liderii comunităților cipriote grecești și turce au demarat negocieri reale privind o soluționare globală sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite. Comisia le sprijină eforturile și este gata să le furnizeze consiliere tehnică pe teme care țin de competența UE. Le solicită ambilor lideri să facă progrese clare și îi cere Turciei să contribuie la crearea unui climat favorabil pentru o astfel de soluționare globală.
8. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei trebuie să asigure organizarea unor alegeri libere și corecte, să îmbunătățească dialogul între principalele partide și principalii actori politici și să realizeze prioritățile majore ale parteneriatului care nu au fost încă abordate. Comisia va continua să monitorizeze îndeaproape progresele înregistrate în aceste domenii.
9. Ritmul în care avansează procesul de aderare la UE a țărilor din Balcanii de Vest poate fi accelerat, cu condiția îndeplinirii de către acestea a condițiilor necesare. În cazul țărilor potențial candidate, progresele înregistrate de acestea ar putea duce la obținerea statutului de țară candidată atunci când vor fi demonstrat că sunt pregătite, în conformitate cu procedurile stabilite.
10. Se fac progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a acordurilor interimare cu Albania, Muntenegru și Bosnia și Herțegovina; statul de drept rămâne o provocare importantă, iar capacitatea administrativă și de aplicare a legislației trebuie îmbunătățite suplimentar. În special, Albania trebuie să asigure pregătirea și desfășurarea corespunzătoare ale alegerilor sale parlamentare din 2009. Muntenegru trebuie să depună eforturi deosebite pentru a continua reforma sistemului judiciar. Liderii politici ai Bosniei și Herțegovinei trebuie să ajungă la o viziune comună asupra direcției în care să se îndrepte țara, să vorbească cu o singură voce în privința chestiunilor legate de UE și a celor internaționale și să ajungă la consens în ceea ce privește reformele cheie necesare pentru integrarea europeană.
11. Serbia trebuie să continue să aibă rezultate pozitive prin cooperarea deplină cu TPII și prin progrese tangibile în domeniile de reformă prioritare. Comisia consideră că ar

trebui să fie posibil să se acorde Serbiei statut de țară candidată în 2009 în cazul în care va îndeplini condițiile necesare și în lumina avizului Comisiei privind gradul de pregătire pentru aderare al acestei țări.

12. Kosovo are o perspectivă europeană clară, la fel ca restul țărilor din Balcanii de Vest. În toamna anului 2009, Comisia va prezenta un studiu de fezabilitate care va evalua mijloacele de consolidare a dezvoltării politice și socioeconomice a Kosovo și va examina care sunt cele mai bune modalități prin care Kosovo poate să înregistreze progrese, ca parte a regiunii, în direcția integrării în UE în contextul Procesului de stabilizare și asociere.
13. Comisia ia măsuri pentru ca perspectiva europeană să devină tangibilă pentru cetățenii din Balcanii de Vest. Cu condiția îndeplinirii obiectivelor de referință prevăzute în foile de parcurs privind liberalizarea vizelor, Comisia poate propune, ținând cont de rezultatele fiecărei țări, exonerarea de obligația de a deține viză în cursul anului 2009. Fondurile alocate pentru bursele destinate studenților din Balcanii de Vest vor fi dublate în 2009. Vor fi continuate negocierile cu Balcanii de Vest privind crearea unei Comunități a Transporturilor în vederea semnării unui acord în cursul anului 2009.
14. Asistența acordată prin Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA) se va axa în continuare pe domeniile esențiale care fac obiectul reformei. Acest lucru este reflectat în Cadrul financiar indicativ multianual revizuit pentru perioada 2010-2012, pe care Comisia îl prezintă astăzi. Punerea în aplicare a noii Facilități privind societatea civilă va continua în 2009. Va fi încurajată participarea mai mare a țărilor partenere la programele și agențiile comunitare.
15. Coordonarea cu instituțiile financiare internaționale (IFI) și cu alți donatori crește ponderea sprijinului IPA. Comisia va acționa în direcția instituirii până în 2010 a unui cadru de investiții pentru Balcanii de Vest, așa cum a convenit cu Banca Europeană de Investiții, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei.
16. Până în prezent, criza financiară internațională nu a avut decât un impact direct limitat asupra Balcanilor de Vest și Turciei. Comisia este gata să acorde asistență autorităților din țările vizate de procesul de extindere în gestionarea consecințelor financiare și economice ale acesteia.
17. În mai 2009, EU va marca, sub președinția cehă, cea de a cincea aniversare a extinderii din 2004. Comisia va prezenta, cu această ocazie, un studiu al impactului celei de a cincea extinderi asupra economiei UE.
18. Este crucial ca extinderea să se bucure de sprijinul opiniei publice. Este important ca autoritățile statelor membre și instituțiile UE să consolideze înțelegerea de către opinia publică a interesului pe care Uniunea îl are în ceea ce privește extinderea.

ANEXA 1

Foaie de parcurs care să permită intrarea în etapa finală a negocierilor cu Croația

În conformitate cu cadrul de negocieri și cu concluziile Consiliului European din decembrie 2006, ritmul negocierilor de aderare depinde de îndeplinirea de către Croația a condițiilor necesare. Conform principiului meritelor proprii, înregistrarea de progrese privind negocierile depinde de realizarea de către Croația a reformelor politice, economice, legislative și administrative necesare. Țara trebuie să continue eforturile de reformă, în special în sistemul judiciar și în administrația publică, în ceea ce privește corupția și criminalitatea organizată, promovarea drepturilor minorităților, inclusiv a returnării refugiaților, continuarea proceselor privind crimele de război, accesul TPII la documente în Croația, precum și restructurarea șantierelor navale.

Având în vedere legătura strânsă dintre aceste chestiuni și negocierile de aderare, Croația va trebui să demonstreze că a obținut rezultate concrete în ceea ce privește respectarea obligațiilor care îi revin în temeiul Acordului de stabilizare și asociere, îndeplinirea condiției generale prevăzute de Procesul de stabilizare și asociere și îmbunătățirea gestionării fondurilor UE de preaderare.

Deschiderea capitolelor rămase:

- *Libera circulație a capitalurilor*
- *Achizițiile publice*
- *Politica în domeniul concurenței*
- *Agricultură și dezvoltare rurală*
- *Siguranța alimentelor, politica veterinară și fitosanitară*
- *Pescuit*
- *Impozitare*
- *Politica regională*
- *Sistemul judiciar și drepturile fundamentale*
- *Justiție, libertate și securitate*
- *Mediu*
- *Politica externă, de securitate și apărare.*

Comisia sugerează conferinței de aderare să întreprindă toate eforturile pentru a deschide capitolele rămase până la sfârșitul anului 2008, în cazul în care îndeplinirea de către Croația a condițiilor necesare face posibil acest lucru, precum și pentru a deschide la începutul anului 2009 eventualele capitole rămase.

În ceea ce privește obiectivele de referință care trebuie realizate pentru deschiderea capitolului *Politica în domeniul concurenței*, Croația trebuie să depună în continuare eforturi, în special

în ceea ce privește șantierele navale. Referitor la capitolul *Sistemul judiciar și drepturile fundamentale*, Croația trebuie să depună un ultim efort pentru a remedia aspectele încă deficitare din obiectivele de referință aferente deschiderii acestui capitol.

Închiderea provizorie a capitolelor rămase:

Mai trebuie închise 31 de capitole. Închiderea acestora depinde de îndeplinirea de către Croația a obiectivelor de referință stabilite pentru închiderea capitolelor.

Croația a solicitat un număr substanțial de aranjamente tranzitorii în anumite capitole, fiind necesare, prin urmare, negocieri suplimentare, ceea ce poate întârzia închiderea provizorie a unui anumit capitol.

Pentru a ajunge în etapa finală a negocierilor de aderare până la sfârșitul anului 2009, Croația ar trebui să își finalizeze acțiunile întreprinse în vederea îndeplinirii obiectivelor de referință aferente închiderii capitolelor până la o dată care să permită închiderea capitolelor în conformitate cu următorul program de priorități:

Programul de priorități pentru restul anului 2008

- *Drepturile de proprietate intelectuală*
- *Politica economică și monetară*
- *Rețelele transeuropene*
- *Uniunea vamală*

Programul de priorități pentru prima jumătate a anului 2009

- *Dreptul de stabilire și libera circulație a serviciilor*
- *Dreptul societăților comerciale*
- *Servicii financiare*
- *Societatea informațională și media*
- *Politica în domeniul transporturilor*
- *Energie*
- *Statistică*
- *Politica socială și ocuparea forței de muncă*
- *Protecția consumatorilor și a sănătății*
- *Politica externă, de securitate și apărare*
- *Control financiar*

Programul de priorități pentru a doua jumătate a anului 2009

- *Libera circulație a mărfurilor*

- *Libera circulație a lucrătorilor*
- *Libera circulație a capitalurilor*
- *Achizițiile publice*
- *Politica în domeniul concurenței*
- *Agricultură și dezvoltare rurală*
- *Siguranța alimentelor, politica veterinară și fitosanitară*
- *Pescuit*
- *Impozitare*
- *Politica regională și coordonarea instrumentelor structurale*
- *Sistemul judiciar și drepturile fundamentale*
- *Justiție, libertate și securitate*
- *Mediu*
- *Dispoziții financiare și bugetare*
- *Instituții*
- *Alte aspecte.*

Cu condiția menținerii de către Croația a progreselor generale înregistrate în pregătirile sale, Comisia va prezenta o comunicare în cursul anului 2009 privind un pachet financiar pentru aderarea Croației.

De asemenea, Comisia recomandă Consiliului să instituie grupul de lucru ad hoc pe probleme tehnice pentru elaborarea Tratatului de aderare, pe baza textelor pregătite de Comisie. Acest grup își poate desfășura lucrările în paralel cu negocierile și, prin urmare, și-ar putea începe activitatea în prima jumătate a anului 2009. În paralel, Croația trebuie să se asigure că traducerea acquis-ului în limba sa oficială este disponibilă în timp util.

Poate fi necesară adaptarea calendarului indicativ prevăzut în prezenta foaie de parcurs în funcție de progresele înregistrate de Croația. Comisia va continua să sprijine Croația în pregătirile sale pentru aderare și să o ajute furnizându-i expertiză, inclusiv prin utilizarea la maximum a unor instrumente precum TAIEX și înfrățirea instituțională și prin asistență financiară bine direcționată.

Comisia va monitoriza îndeaproape îndeplinirea angajamentelor asumate de Croația pe parcursul negocierilor și va elabora rapoarte cu privire la constatările sale. Va utiliza în mod regulat misiuni de evaluare *inter pares*, inclusiv în ceea ce privește statul de drept, precum și toate celelalte instrumente disponibile.

ANEXA 2

Concluzii privind Albania, Bosnia și Herțegovina, Croația, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Muntenegru, Serbia, Kosovo⁷ și Turcia

Albania

Din punct de vedere al **criteriilor politice**, Albania a continuat să realizeze progrese în ceea ce privește democrația și statul de drept. În urma realizării consensului între partide, reformele au avansat în domenii cheie. Cu toate acestea, este necesară consolidarea suplimentară a culturii dialogului între partidele politice și a funcționării corespunzătoare a instituțiilor de stat. Alegerile parlamentare din 2009 trebuie pregătite corespunzător pentru a se demonstra maturitatea democratică a țării. Albania trebuie să își consolideze suplimentar capacitatea administrativă. În ciuda înregistrării unor progrese, corupția și criminalitatea organizată reprezintă o provocare majoră.

S-au realizat unele progrese în ceea ce privește **democrația și statul de drept**. *Parlamentul* Albaniei a adoptat modificări semnificative ale constituției, inclusiv în ceea ce privește reforma electorală, pe baza unui consens larg între cele două partide principale. Trebuie adoptat un nou cod electoral în timp util pentru alegerile parlamentare din 2009. Albania a realizat unele progrese în ceea ce privește consolidarea structurilor sale *guvernamentale* pentru a respecta angajamentele asumate în cadrul ASA și pentru a coordona acțiunile întreprinse în vederea aderării la UE. Cu toate acestea, este în continuare nevoie de o consolidare suplimentară a capacităților și de planificare strategică. În domeniul *administrației publice*, sunt necesare eforturi importante pentru a pune bazele unui corp al funcționarilor publici independent, eficient și recrutat pe bază de merit. Continuă să se facă numiri care încalcă Legea privind funcția publică. Punerea în aplicare deplină a Legii privind funcția publică, inclusiv a structurii oficiale a carierei, va fi esențială pentru obținerea de progrese.

S-au înregistrat unele progrese în reforma *sistemului judiciar*. Au fost adoptate acte legislative importante privind organizarea sistemului judiciar. Infrastructura instanțelor a început să se îmbunătățească, dar continuă să fie inadecvată. Nu există o strategie de reformă cuprinzătoare a sistemului judiciar. Sunt în curs de adoptare acte legislative importante privind funcționarea Înaltei Curți de Justiție și a procuraturii. Punerea în aplicare a hotărârilor, în special a celor în cauzele civile, continuă să fie lentă. Persistă problema cauzelor restante aflate pe rol, iar infrastructura instanțelor continuă să fie inadecvată. Sistemul judiciar continuă să funcționeze defectuos și mai sunt multe de făcut pentru a asigura independența, transparența și eficiența acestuia.

Guvernul și-a continuat eforturile în ceea ce privește **corupția**, care constituie o prioritate esențială a Parteneriatului european. A fost adoptată o strategie anticorupție globală, însoțită de un plan de acțiune, dar punerea acesteia în aplicare nu a început și vor trebui evaluate mecanismele de monitorizare a acesteia. Au fost introduse proceduri electronice pentru impozitare și achizițiile publice. Anchetele anticorupție au dus la demiterea și, în unele cazuri, la arestarea unei serii de funcționari. Percepția privind corupția s-a îmbunătățit. Cu toate acestea, corupția continuă să fie larg răspândită și constituie o problemă gravă. Dispozițiile instituționale și coordonarea între agenții în ceea ce privește corupția rămân insuficiente.

⁷ Conform Rezoluției 1244/99 a Consiliului de Securitate al ONU.

Lupta împotriva corupției în sistemul judiciar continuă să fie o problemă esențială. Este necesară o investigație aprofundată a cazului exploziei de la Gerdec. Trebuie întreprinse în continuare eforturi considerabile cu privire la toate aspectele acestei probleme, inclusiv la răspunderea judiciară și la transparența finanțării partidelor politice.

S-au realizat unele progrese în ceea ce privește *drepturile omului și protecția minorităților*. În ansamblu, cadrul legislativ a fost instituit. Au fost întreprinse unele eforturi în vederea urmării în justiție a cazurilor de *rele tratamente* aplicate în perioada de detenție premergătoare proceselor. Au fost construite noi *închisori* și centre de detenție pe perioada premergătoare procesului. Cu toate acestea, continuă să fie necesare eforturi considerabile pentru a proteja drepturile omului și a-i urmări în justiție pe cei acuzați de încălcarea acestora. În ceea ce privește *accesul la justiție*, există legislația necesară pentru furnizarea de asistență juridică gratuită, dar aceasta nu este aplicată eficient. Standardele de detenție extrem de precare, exacerbate de supraaglomerarea din închisori, rămân o problemă extrem de gravă.

Albania a continuat să înregistreze progrese în ceea ce privește *libertatea de expresie*. Cadrul juridic privind politica în domeniul mediei s-a îmbunătățit, dar este necesară o mai bună punere în aplicare a legislației existente. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a nu mai considera calomnia faptă penală și pentru a asigura libertatea de informare și independența organismului de reglementare în domeniul radiodifuziunii publice.

Există un cadru juridic favorabil organizațiilor *societății civile*. A fost instituit un Fond al societății civile care să promoveze ONG-urile, însă nu există mecanisme de punere în aplicare a acestuia. Organizațiile societății civile au în continuare o influență limitată și trebuie consolidată și mai mult participarea acestora la procesul de luare a deciziilor.

S-au realizat progrese suplimentare în consolidarea *drepturilor femeilor*. Au fost adoptate noi acte legislative privind egalitatea de șanse între bărbați și femei. A fost adoptată o strategie de prevenire a violenței domestice, dar nu a fost pusă în aplicare. Protecția femeilor împotriva tuturor formelor de violență este insuficientă și rămâne o problemă extrem de gravă. S-au realizat progrese suplimentare în ceea ce privește *drepturile copiilor*. Au fost adoptate modificări ale Codului penal referitor la exploatarea copiilor, dar sunt necesare eforturi suplimentare pentru a soluționa problema exploatarea copiilor prin muncă. Minorii pot primi acum pedepse constând în prestarea de servicii în favoarea comunității sau pot beneficia de suspendarea condiționată a executării pedepsei. Ratele frecventării școlii de către copiii romi au crescut într-o anumită măsură. Cu toate acestea, punerea în aplicare deplină este împiedicată de lipsa resurselor. A fost adoptată o strategie de protecție socială pentru 2008-2013, dar lipsesc mecanismele de punere în aplicare a acesteia. Mecanismele de sprijinire a *persoanelor vulnerabile din punct de vedere social și a persoanelor cu handicap* rămân limitate. Este necesară o mai bună coordonare a agențiilor guvernamentale. În ceea ce privește politica de luptă împotriva discriminării, s-au înregistrat puține progrese referitor la cadrul juridic. Lipsa progreselor privind modificarea legislației în domeniul muncii îngreunează dezvoltarea dialogului social.

S-au înregistrat progrese privind consolidarea *drepturilor de proprietate*. Procesul de înregistrare inițială a bunurilor imobiliare este aproape încheiat, iar cel de evaluare a proprietăților pentru a analiza cererile de restituire și de compensare este în curs. Problemele privind proprietatea rămase nerezolvate au subminat eforturile de dezvoltare a unei piețe imobiliare funcționale și au dus la menținerea sub potențial a nivelului investițiilor străine.

Albania a luat unele măsuri pentru a-și îndeplini angajamentele cu privire la protecția *minorităților*, în special pentru a promova utilizarea limbilor minorităților. Sunt necesare îmbunătățiri, în special prin colectarea unor date fiabile privind numărul persoanelor aparținând minorităților și situația acestora. Au fost întreprinse unele demersuri pentru îmbunătățirea situației populației *rome*, în special în ceea ce privește înscrierea la școală, însă impactul acestor măsuri a fost limitat. Sunt necesare o mai bună coordonare și resurse adecvate pentru a participa la Decada romilor și pentru a pune în aplicare strategiile existente. Minoritatea romă continuă să se confrunte cu condiții foarte dificile de viață și cu tratamente discriminatorii, având un acces redus la educație, la protecție socială, la asistență medicală, la locuințe și la locuri de muncă.

În ceea ce privește **chestiunile regionale și obligațiile internaționale**, Albania a continuat să joace un rol constructiv în menținerea stabilității în regiune și în promovarea bunelor relații cu alte țări din Balcanii de Vest și cu țările membre ale UE vecine. Țara a participat activ la cooperarea regională, inclusiv la proaspăt instituitul Consiliu de Cooperare Regională (RCC) și la Acordul de Liber Schimb Central European (CEFTA). În ceea ce privește Curtea Penală Internațională, acordul bilateral privind imunitatea încheiat cu Statele Unite nu este conform cu poziția comună și principiile directoare ale UE în această privință.

Economia Albaniei a continuat să crească într-un ritm relativ rapid. Au fost ținute sub control presiunile inflaționiste, dar dezechilibrele externe s-au amplificat, iar situația fiscală s-a deteriorat. Stabilitatea macroeconomică a fost, în general, menținută, fiind sprijinită de o gamă largă de reforme structurale. Mediul de afaceri s-a îmbunătățit. Cu toate acestea, lipsa de fiabilitate a aprovizionării cu energie, infrastructura slab dezvoltată, carențele în respectarea statului de drept și în executarea contractelor au continuat să împiedice dezvoltarea economică.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Albania a realizat noi progrese pe calea instituirii unei economii de piață funcționale. Sunt necesare continuarea reformelor structurale și investiții importante în infrastructură și în educație pentru a permite economiei să facă față pe termen lung presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune.

S-a menținut consensul politic cu privire la elementele fundamentale ale politicilor economice orientate spre piață și ale stabilității macroeconomice. Economia a făcut față cu bine presiunilor puternice exercitate de creșterea mondială a prețurilor la alimente și s-a îmbunătățit funcționarea pieței muncii. Administrarea finanțelor publice s-a îmbunătățit, ducând la creșterea veniturilor din impozite. A continuat privatizarea întreprinderilor mari de stat, iar procedurile de înregistrare a întreprinderilor au fost mult simplificate.

Au fost luate măsuri de îmbunătățire a competențelor lucrătorilor și de promovare a investițiilor în infrastructură și a continuat restructurarea întreprinderilor. Guvernul și-a intensificat lupta împotriva corupției și a evaziunii fiscale. Sectorul financiar este în continuare solid, crescând transparența pe piața creditelor. Denaturările concurenței provocate de stat au rămas limitate.

Cu toate acestea, riscurile macroeconomice au crescut întrucât deficitul de cont curent s-a adâncit, în principal din cauza creșterii cererii de importuri de energie și utilaje. Nivelul exporturilor a rămas limitat și s-a situat cu mult sub cel al importurilor. În ceea ce privește finanțarea, intrările de capital au continuat să fie destul de reduse. Efectuarea cu întârziere a consolidării fiscale a contribuit, la rândul său, la decalajul existent între economii și investiții, având în vedere creșterea investițiilor publice în infrastructură. Faptul că nu a fost încheiată

restructurarea corporației furnizoare de energie deținută de stat care funcționează în pierdere a rămas un risc financiar.

Lipsa de fiabilitate a aprovizionării cu energie a continuat să împiedice dezvoltarea economică. Competitivitatea economiei a continuat să fie frânată ca urmare a insuficienței personalului calificat și a stocului limitat de capital, inclusiv din cauza infrastructurii defectuoase. Ocuparea forței de muncă în sectorul agricol a rămas disproporționat de mare. Existența unei economii subterane de mari dimensiuni este alimentat de deficiențele existente în politicile fiscale și de cheltuieli, precum și în aplicarea legii, inclusiv în ceea ce privește corupției și criminalității organizate. Existența unei economii subterane rămâne o provocare importantă deoarece reduce baza de impozitare și eficiența politicilor economice.

Albania a făcut progrese privind alinierea legislației, politicilor și capacităților sale la **standardele europene** și în ceea ce privește aplicarea angajamentelor care îi revin în temeiul Acordului interimar. S-au realizat în continuare progrese în domenii precum vama și concurența. În alte domenii, precum cel energetic, al transporturilor și al drepturilor de proprietate intelectuală, progresele înregistrate au fost limitate. Sunt în continuare necesare progrese în ceea ce privește controlul veterinar și fitosanitar pentru a se beneficia deplin de concesiile comerciale prevăzute de Acordul de stabilizare și asociere (ASA). Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a îmbunătăți capacitatea administrativă în ceea ce privește dispozițiile nelegate de comerț ale ASA și punerea în aplicare eficientă a legislației.

S-au înregistrat progrese în unele sectoare ale *pieței interne*, însă sunt necesare eforturi suplimentare pentru a îndeplini obligațiile care îi revin Albaniei în temeiul ASA. S-au obținut în continuare progrese în ceea ce privește adoptarea standardelor tehnice europene și a acreditării. S-au înregistrat unele ameliorări în domeniile metrologiei și al monitorizării pieței, dar sunt necesare eforturi suplimentare. Cadrul legislativ privind *protecția consumatorilor* s-a îmbunătățit. Nu pot fi raportate progrese semnificative în privința *dreptului de stabilire*. Se aplică în continuare anumite restricții privind liberalizarea *circulației capitalurilor*.

S-au înregistrat în continuare progrese privind capacitatea administrativă a *vămilelor*. Infrastructura la punctele de trecere a frontierei este în curs de îmbunătățire. Veniturile vamale au continuat să crească, reducerile tarifare prevăzute de Acordul interimar fiind aplicate la timp. Cu toate acestea, trebuie definite strategiile pentru tehnologia informației și pentru formare și sunt necesare îmbunătățiri suplimentare în ceea ce privește infrastructura și alinierea la practicile UE. S-au înregistrat progrese în ceea ce privește *impozitarea*. Au crescut impozitele pe venit și cele aplicate societăților comerciale. Cu toate acestea, colectarea impozitelor continuă să fie redusă, în special la nivelul administrației locale. Colectarea impozitelor, strategia de control și alinierea suplimentară la legislația și practicile UE trebuie consolidate și mai mult.

S-au obținut în continuare progrese în domeniul *concurenței*. Autoritatea în domeniul concurenței a fost consolidată suplimentar prin impunerea unor amenzi antitrust în sectoare cheie. Cadrul legislativ este, în general, conform cu acquis-ul, dar sunt necesare eforturi suplimentare pentru punerea sa în aplicare. Albania a înregistrat noi progrese în privința respectării obligațiilor în domeniul ajutoarelor de stat care îi revin în temeiul Acordului de stabilizare și asociere. A fost finalizat inventarul schemelor de ajutor de stat.

Pot fi raportate progrese limitate în ceea ce privește *achizițiile publice*. Au fost introduse proceduri electronice privind achizițiile, însă este necesară apropierea suplimentară a legislației, în special în domeniile concesiunilor și utilităților. Capacitatea Agenției pentru Achiziții Publice a fost îmbunătățită, dar necesită o consolidare suplimentară. Trebuie

asigurată imparțialitatea procedurilor de revizuire. Procedurile actuale privind tratarea plângerilor nu respectă standardele internaționale. Au fost adoptate modificări ale Codului vamal în privința *drepturilor de proprietate intelectuală* și o lege privind drepturile de proprietate industrială. Cu toate acestea, asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală continuă să fie insuficientă, iar numărul cazurilor de încălcare a acestora care sunt aduse în fața justiției este mic. Capacitățile oficiilor pentru brevete și drepturi de autor sunt în continuare insuficiente. Sunt necesare eforturi suplimentare considerabile pentru a îndeplini obligațiile privind drepturile de proprietate intelectuală care decurg din Acordul interimar.

S-au realizat unele progrese cu privire la apropierea de standardele europene în ceea ce privește *politica în domeniul ocupării forței de muncă și politica socială*. Au fost instituite programe care să consolideze ocuparea forței de muncă a grupurilor vulnerabile. Inspectoratul pentru Muncă a fost consolidat, dar capacitatea acestuia de a asigura respectarea drepturilor în domeniul muncii este limitată. Standardele în domeniul sănătății lucrătorilor și al securității la locul de muncă rămân necorespunzătoare. S-au înregistrat în continuare progrese în privința *sănătății publice*. S-au înregistrat unele progrese în privința *educației*. Bugetul pentru educație a continuat să crească. A fost introdus un sistem central digital pentru admiterile la universitate. A fost îmbunătățit accesul studenților cu handicap. Cu toate acestea, nivelul înscrierii la școlile secundare rămâne scăzut. Au fost înregistrate unele progrese în domeniul cercetării, dar este necesară consolidarea suplimentară a capacităților.

Au putut fi constatate progrese cu privire la anumite *politici sectoriale*. În ceea ce privește *industria și IMM-urile*, s-au înregistrat progrese în privința aplicării Cartei europene pentru întreprinderile mici. Pot fi raportate unele progrese în ceea ce privește *agricultura*, în special referitor la cadrul legislativ al acesteia și instituirea de structuri de dezvoltare rurală. A fost îmbunătățit cadrul juridic privind politica în domeniul *siguranței alimentelor, veterinară și fitosanitară*, dar respectarea standardelor UE rămâne insuficientă și sunt necesare eforturi suplimentare pentru consolidarea capacității instituționale. S-au înregistrat unele progrese în domeniul *pescuitului*, în ceea ce privește inspecția, controlul și cooperarea internațională. Mai trebuie acordată atenție asigurării respectării legislației și punerii în aplicare a acesteia.

În ceea ce privește *mediul*, a fost îmbunătățită legislația orizontală, dar punerea în aplicare și asigurarea respectării acesteia se află în întârziere. Trebuie consolidată capacitatea administrativă pentru elaborarea politicii în domeniul mediului și aplicarea legislației în domeniu.

Pot fi raportate unele progrese în domeniul *transporturilor*. Albania continuă să participe activ în cadrul Observatorului transporturilor din Europa de Sud – Est. Cu toate acestea, continuă să fie necesare ameliorări considerabile în toate sectoarele transporturilor.

S-au înregistrat progrese limitate în sectorul *energetic*. Albania a făcut progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a legislației UE în conformitate cu angajamentele care îi revin în temeiul Tratatului de instituire a Comunității Energiei. Au fost înregistrate în continuare progrese în privința restructurării societății furnizoare de energie electrică și se depun în prezent eforturi pentru îmbunătățirea situației financiare a acesteia. Cu toate acestea, sectorul energetic rămâne într-o stare critică. Securitatea aprovizionării cu energie electrică este incertă întrucât capacitatea de generare a energiei nu este suficientă pentru a satisface cererea internă, iar capacitatea limitată de interconectare continuă să pună obstacole în calea importurilor.

Pot fi raportate unele progrese în ceea ce privește *societatea informațională și media*. Au fost adoptate noi acte legislative privind comunicațiile electronice și semnătura electronică și a început liberalizarea pieței. Cu toate acestea, cadrul de reglementare nu este deocamdată conform cu acquis-ul, iar capacitatea organismului de reglementare în domeniul telecomunicațiilor este inadecvată. În ceea ce privește politica în domeniul audiovizualului, a fost întărită capacitatea autorității de radiodifuziune, dar resursele tehnice ale acesteia rămân limitate. Referitor la *controlul financiar*, a fost adoptată o nouă lege privind bugetul. Cu toate acestea, răspunderea personalului de conducere și controlul financiar sunt într-o fază incipientă de dezvoltare. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *statistic*. Capacitatea Biroului de Statistică al Albaniei a fost îmbunătățită. Majoritatea clasificărilor statistice sunt deja folosite și sunt conforme cu standardele UE. Alinierea este într-un stadiu relativ avansat.

În ceea ce privește *justiția, libertatea și securitatea*, au fost înregistrate unele progrese în majoritatea domeniilor, chiar dacă acestea nu au fost uniforme. În general, sunt necesare îmbunătățiri suplimentare. În ceea ce privește *vizele*, este în curs de instituire un sistem fiabil de registre de stare civilă și de adrese, pentru a îmbunătăți securitatea documentelor. A fost adoptată Legea privind străinii. Acordul de readmisie CE-Albania a intrat în vigoare în 2006. Acordul CE-Albania de facilitare a eliberării vizelor a intrat în vigoare și a fost lansat dialogul privind liberalizarea vizelor. Trebuie eliberate pașapoarte biometrice care să respecte standardele UE. Regimul vizelor continuă să nu fie conform cu standardele UE.

A fost ameliorat *controlul la frontiere* ca urmare a adoptării unei noi legi privind gestionarea frontierelor, îmbunătățirea infrastructurii și cooperarea între agenții. A început punerea în aplicare a strategiei integrate de gestionare a frontierelor. Cu toate acestea, trebuie consolidate efectivele de personal și activitățile de formare pentru poliția de frontieră. Trebuie sporită cooperarea transfrontalieră. Pot fi raportate puține progrese cu privire la *politica în domeniul azilului*. Revizuirea cadrului juridic în vederea apropiării de standardele UE nu a fost încheiată încă. Capacitatea de punere în aplicare continuă să fie slabă și trebuie sporită cooperarea între agenții. Pot fi raportate unele progrese în domeniul *migrației*. A fost instituită o unitate centrală de returnare și readmisie, care să supravegheze centrele de readmisie regionale. Controalele migrației la frontiere sunt mai eficiente, dar sunt necesare eforturi suplimentare considerabile.

S-au realizat progrese limitate în lupta împotriva *spălării banilor*. Cadrul juridic și cooperarea dintre bănci și instituțiile financiare privind spălarea banilor s-au îmbunătățit. Cu toate acestea, capacitatea de asigurare a aplicării legislației privind confiscarea activelor rămâne deficitară. Resursele necesare anchetelor, cooperarea între agenții și capacitatea de asigurare a respectării legii trebuie îmbunătățite suplimentar.

Pot fi raportate progrese limitate în lupta împotriva *drogurilor*, iar traficul de droguri rămâne un aspect foarte îngrijorător. A crescut numărul urmăririlor în justiție legate de droguri. A fost îmbunătățită infrastructura pentru stocarea în perioada premergătoare proceselor a drogurilor confiscate. Cu toate acestea, este nevoie de o voință puternică pentru a obține rezultate suficiente în acest domeniu, iar măsurile și echipamentele de detectare la frontiere trebuie îmbunătățite.

S-au înregistrat în continuare progrese privind *activitățile polițienești*, punându-se în aplicare noua Lege privind poliția. A început aplicarea Acordului strategic cu Europol și a Convenției de cooperare polițienească în Europa de Sud-Est. Cu toate acestea, gestionarea poliției,

recrutarea, formarea și structurile de control intern mai trebuie consolidate. Trebuie depuse în continuare eforturi pentru a avea statistici fiabile privind infracțiunile.

Pot fi raportate progrese limitate în ceea ce privește lupta împotriva *criminalității organizate*, care rămâne o problemă gravă și afectează statul de drept și mediul de afaceri. A fost adoptată o strategie națională de luptă împotriva criminalității organizate. S-a îmbunătățit cadrul juridic. Cooperarea cu Interpol s-a ameliorat, permițând executarea unui număr de mandate de arest internațional. Cu toate acestea, eforturile de luptă împotriva criminalității organizate sunt subminate de corupție și de deficiențe privind protecția martorilor. Dificultățile din cadrul cooperării între poliție și procurori au continuat să diminueze eficacitatea anchetelor.

A fost adoptată o strategie de luptă împotriva *traficului de persoane*. Mai sunt multe de făcut, în special în ceea ce privește protecția victimelor. Sunt necesare o voință politică mai puternică și o mai bună coordonare pentru a pune în aplicare strategia de combatere a traficului de persoane, în special în ceea ce privește protecția victimelor. Albania rămâne una dintre principalele țări de origine în privința traficului de persoane, atât din punctul de vedere al exploatării sexuale a femeilor și fetelor, cât și al muncii forțate. Traficul intern de femei și copii este în creștere.

Pot fi raportate progrese satisfăcătoare în domeniul *protecției datelor cu caracter personal*. Cadrul juridic este instituit și a fost desemnată o autoritate independentă de control al protecției datelor. Cu toate acestea, sunt necesare resurse adecvate pentru a pune în aplicare în mod corespunzător mandatul acesteia.

Bosnia și Herțegovina

Bosnia și Herțegovina a realizat progrese limitate în îndeplinirea **criteriilor politice** în conformitate cu Parteneriatul european. Ca urmare a progreselor înregistrate în patru domenii cheie stabilite de Comisie și Consiliu în 2005⁸, în iunie 2008 a fost semnat Acordul de stabilizare și asociere. Cu toate acestea, lipsa consensului cu privire la principalele elemente ale consolidării statale, contestările frecvente ale Acordului de pace de la Dayton/Paris și retorica incendiară au afectat negativ funcționarea instituțiilor și au încetinit reforma. O viziune comună a liderilor politici asupra direcției în care trebuie să se îndrepte țara și asupra reformelor cheie legate de UE, precum și capacitatea de a vorbi cu o singură voce cu privire la chestiunile legate de UE și la cele internaționale sunt elemente esențiale pentru ca această țară să înregistreze noi progrese pe calea aderării la Uniunea Europeană. Bosnia și Herțegovina trebuie, de asemenea, să continue să își consolideze capacitatea administrativă, în special la nivel de stat, și să își intensifice eforturile anticorupție.

În ceea ce privește *democrația și statul de drept*, s-au înregistrat progrese limitate în privința creării unor structuri statale mai funcționale și eficiente și nu s-a înregistrat niciun progres privind reforma *constituțională*. Sistemul de guvernare al Bosniei și Herțegovinei continuă să presupună o prezență internațională. Închiderea Biroului Înaltului Reprezentant (BIR)

⁸ 1) Realizarea reformei poliției în conformitate cu Acordul privind restructurarea poliției din octombrie 2005; 2) cooperarea deplină cu TPII; 3) adoptarea și punerea în aplicare a tuturor actelor legislative necesare privind radiodifuziunea publică; și 4) dezvoltarea cadrului legislativ și a capacității administrative pentru a permite punerea în aplicare corespunzătoare a ASA.

depinde de progresele realizate de Bosnia și Herțegovina în îndeplinirea anumitor cerințe specifice⁹.

Alegerile municipale din octombrie 2008 s-au desfășurat în conformitate cu standardele internaționale. S-au înregistrat unele progrese în îmbunătățirea eficienței Adunării *Parlamentare* a Bosniei și Herțegovinei. Adunarea a adoptat o serie de legi importante pe baza Parteneriatului european în prima jumătate a anului 2008, însă lucrările acesteia au fost afectate negativ de climatul politic, de faptul că s-a votat sistematic pe criterii etnice și de insuficiența resurselor administrative. În ceea ce privește *guvernarea* la nivel de stat, datorită consensului privind integrarea europeană s-a avansat în ceea ce privește agenda legislativă până în primăvara anului 2008. Cu toate acestea, reformele au stagnat în ultimele luni. Tensiunile interne și faptul că procesul de elaborare a politicilor este fragmentat și nu este coordonat între stat și entități continuă să fie principalele obstacole în calea unei activități eficiente a guvernului la nivel de stat. Lipsa voinței politice și problemele în materie de capacitate la nivel de guvern și parlament continuă să întârzie adoptarea actelor legislative. Direcția Integrare Europeană a continuat să joace un rol important în promovarea integrării europene, dar a fost afectată negativ de faptul că a dispus de resurse limitate de personal, precum și de climatul politic dificil. Lipsa unui recensământ recent al populației reprezintă un handicap grav pentru planificarea politicilor în întreaga Bosnie și Herțegovina.

Au fost înregistrate unele progrese în domeniul *administrației publice*, dar sunt necesare eforturi suplimentare. Biroul coordonatorului reformei administrației publice a fost consolidat. Strategia de reformă a administrației publice, prioritate cheie a Parteneriatului european, este în curs de realizare. Fondul pentru reforma administrației publice a devenit operațional. A fost îmbunătățită coordonarea între agențiile publice la nivelul statului și entităților, acestea implicându-se împreună într-o serie de sisteme de formare la scară mare. Rămân însă necesare eforturi susținute pentru a preveni interferența politică, a limita rolul jucat de identitatea etnică în privința numirilor și a institui un corp al funcționarilor publici profesionist și eficient, recrutat pe bază de merit și competență. Procesul elaborării Legii privind bunurile aflate în proprietatea statului, care reprezintă o condiție pentru închiderea BIR, a fost foarte lent. Se înregistrează întâzieri în privința numirii celor patru ombudsmani ai statului și a transferului competențelor ombudsmanilor la nivelul statului.

Bosnia și Herțegovina a continuat să facă progrese în ceea ce privește îmbunătățirea *sistemului judiciar*. A fost adoptată o Strategie națională pentru dezvoltarea sectorului justiției, menită să consolideze și mai mult independența, răspunderea, eficiența, profesionalismul și armonizarea sistemului judiciar. Consiliul Superior al Judecătorilor și Procurorilor și-a continuat eforturile de îmbunătățire a situației sistemului judiciar. Cu toate acestea, fragmentarea sistemului judiciar și complexitatea cadrului juridic continuă să îngreuneze funcționarea sistemului judiciar. Subzistă probleme în privința urmării în justiție a cazurilor de criminalitate organizată și de crime de război în entități și cantoane. Independența, răspunderea și eficiența sistemului judiciar trebuie întărite suplimentar.

⁹ Acestea presupun realizarea a cinci obiective: 1) o soluționare acceptabilă și durabilă a problemei distribuției proprietății între stat și alte niveluri de guvernare; 2) o soluționare acceptabilă și durabilă a chestiunii bunurilor militare; 3) aplicarea completă a hotărârii definitive privind Brčko; 4) sustenabilitate fiscală (promovată de un acord privind metodologia permanentă de calcul al coeficienților destinați autorității însărcinate cu fiscalitatea indirectă și prin instituirea unui Consiliu Fiscal Național); și 5) consolidarea statului de drept (demonstrată prin adoptarea unei strategii naționale privind crimele de război, a unei legi privind străinii și azilul și a unei strategii naționale de reformă a sectorului justiției), precum și îndeplinirea a două condiții specifice: 1) semnarea ASA și 2) o situație politică stabilă.

Jurisdicția și competența agențiilor judiciare de la nivel de stat de a funcționa liber în Republika Srpska au fost contestate de guvernul acesteia, ceea ce constituie un motiv important de îngrijorare.

Bosnia și Herțegovina a realizat puține progrese în *lupta împotriva corupției*, care continuă să fie generalizată și constituie o problemă gravă. Strategia națională anticorupție nu este pusă în aplicare în mod corespunzător. Numărul condamnărilor în cazurile de corupție rămâne foarte mic. Transparența activităților administrației publice este îngreunată de presiunea politică asupra instituțiilor de audit externe și asupra entităților de monitorizare a corupției. Bosnia și Herțegovina trebuie să dea dovadă de mai multă hotărâre și să întreprindă acțiuni ferme împotriva corupției.

S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește *drepturile omului și protecția minorităților*. Bosnia și Herțegovina a ratificat toate convențiile importante internaționale și ale ONU privind drepturile omului, inclusiv, în iulie 2008, Carta socială europeană revizuită. Cu toate acestea, trebuie îmbunătățită punerea în aplicare a convențiilor internaționale privind drepturile omului. Într-o serie de cazuri, hotărârile Comisiei pentru Drepturile Omului a Curții Constituționale a Bosniei și Herțegovinei nu au fost puse în aplicare în mod corespunzător.

S-au realizat unele progrese în soluționarea problemei *drepturilor civile și politice*. Au fost luate măsuri de sprijinire a dezvoltării *societății civile*. Instituirea Consiliului Societății Civile este o evoluție pozitivă, chiar dacă organizațiile *societății civile* au o influență limitată, în general, și participarea lor la elaborarea politicilor necesită o consolidare suplimentară. Au fost obținute fondurile necesare pentru construcția unei *închisori la nivelul statului*. Cu toate acestea, nu există nici acum o practică uniformă a sancțiunilor penale între stat și entități. *Relele tratamente* aplicate prizonierilor și deținuților continuă să reprezinte o problemă. Numărul urmăririlor în justiție a persoanelor care încalcă legea rămâne scăzut. *Accesul la justiție* în procesele civile și penale rămâne un motiv de îngrijorare, iar egalitatea în fața legii nu este întotdeauna garantată.

Constituțiile statului și ale entităților prevăd libertatea de expresie și a media, *libertatea de întrunire și asociere și libertatea religiei*. Cu toate acestea, nu s-au mai înregistrat progrese semnificative în aceste domenii și este necesară îmbunătățirea punerii în aplicare a legislației existente. A fost adoptată legea federală privind radiodifuziunea publică, deși continuă să fie necesară armonizarea completă a acesteia cu legislația relevantă elaborată la nivel de stat. Toate actele legislative privind radiodifuziunea vor trebui puse în aplicare corespunzător pentru a se respecta această prioritate cheie a Parteneriatului european. Au fost tentative de a priva sistemul de radiodifuziune publică de unele resurse financiare. S-au mai înregistrat cazuri de atacuri fizice la adresa jurnaliștilor și editorilor.

S-au realizat progrese limitate în domeniul *drepturilor economice și sociale*. Sunt necesare eforturi susținute în vederea protejării *femeilor* împotriva tuturor formelor de violență. Deși a fost pus în practică un Plan de acțiune pentru *copii*, subzistă probleme în domeniul sănătății, protecției sociale, educației și violenței domestice împotriva copiilor. Deficiențele din sistemele de protecție socială afectează negativ condițiile *grupurilor vulnerabile*, inclusiv ale persoanelor bolnave mental. Ratificarea Cartei sociale europene revizuite reprezintă un pas înainte, dar sistemul complex de guvernare și fragmentarea legislației continuă să îngreuneze dialogul social în întreaga țară. S-au realizat în continuare progrese în domeniile *drepturilor de proprietate* și ale reformei administrării funciare. Mandatul Comisiei pentru soluționarea litigiilor privind bunurile imobiliare revendicate de persoanele strămutate și de refugiați a fost prelungit pentru a soluționa cazurile de repunere în proprietate rămase. Cadrul juridic al

Bosniei și Herțegovinei include dispoziții privind protejarea drepturilor economice și sociale, însă în general punerea în aplicare rămâne inadecvată.

S-au realizat unele progrese în domeniul *drepturilor culturale* și al *drepturilor minorităților*. A fost instituit Consiliul Minorităților Naționale ca organism național, iar în Republika Srpska este operațional un Consiliu al Minorităților Naționale. Trebuie luate măsuri suplimentare pentru îmbunătățirea punerii în aplicare a Legii privind minoritățile naționale, iar constituția statală trebuie modificată pentru a permite accesul minorităților la toate funcțiile politice. Separarea copiilor în cadrul școlilor pe criterii etnice rămâne o problemă. Bosnia și Herțegovina s-a alăturat Decadei incluziunii *romilor* 2005-2015. Au fost instituite un Plan de acțiune privind accesul la locuințe, sănătatea și încadrarea în muncă a romilor și un mecanism de coordonare. Cu toate acestea, minoritatea romă continuă să se confrunte cu condiții foarte dificile de viață și cu tratamente discriminatorii, având un acces redus la educație, protecție socială, asistență medicală, locuințe și locuri de muncă. Neînscierea în registrul stării civile reprezintă în continuare un obstacol în calea accesului acestora la drepturi economice și sociale de bază.

În ceea ce privește *refugiații și persoanele strămutate intern*, au fost constatate noi ameliorări în ceea ce privește securitatea acestora, dar s-au înregistrat puține progrese suplimentare în îmbunătățirea integrării socioeconomice a persoanelor care s-au întors.

În ceea ce privește *chestiunile regionale și obligațiile internaționale*, Bosnia și Herțegovina a continuat să participe în mod activ la inițiativele de cooperare regională, inclusiv la Consiliul de Cooperare Regională, al cărui sediu a fost stabilit la Sarajevo în februarie 2008, și la CEFTA. Bosnia și Herțegovina a continuat să coopereze în mod satisfăcător cu TPII, una dintre prioritățile cheie ale Parteneriatului european. În ceea ce privește Curtea Penală Internațională, acordul bilateral privind imunitatea încheiat cu Statele Unite nu este conform cu poziția comună și principiile directoare ale UE în această privință. Bosnia și Herțegovina continuă să facă obiectul procedurii de monitorizare privind obligațiile și angajamentele legate de calitatea sa de membru al Consiliului Europei.

În general, relațiile Bosniei și Herțegovinei cu vecinii săi au fost bune, însă s-au înregistrat foarte puține progrese în privința soluționării problemelor rămase, inclusiv a problemelor legate de comerț și frontiere cu Croația și Serbia.

Economia Bosniei și Herțegovina a continuat să se dezvolte rapid. Stabilitatea macroeconomică s-a diminuat ca urmare a accentuării deficitelor externe, a creșterii inflației și a politicilor fiscale expansioniste. Faptul că rata șomajului este în continuare foarte mare, că participarea pe piața muncii rămâne redusă și că există divergențe între entități în ceea ce privește direcția reformei continuă să reprezinte un motiv important de îngrijorare.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Bosnia și Herțegovina a realizat progrese inegale către o economie de piață funcțională. Trebuie întreprinse în continuare eforturi considerabile de reformă, pentru a-i permite țării să facă față pe termen lung presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune.

S-au realizat unele progrese privind obținerea unui consens cu privire la elementele fundamentale ale politicii economice și s-a îmbunătățit cooperarea între entități în privința politicii economice. A fost luat angajamentul de a îmbunătăți coordonarea fiscală prin adoptarea Legii privind Consiliul Fiscal Național și inaugurarea Consiliului Fiscal în temeiul noii legi, la începutul lui septembrie. S-a ajuns la un acord cu privire la alocarea impozitelor

indirecte. Regimul de consiliu monetar a continuat să funcționeze fără probleme și s-a menținut, în general, stabilitatea financiară, în ciuda volatilității internaționale și a ratelor de creștere ridicate ale împrumuturilor interne. Au fost îmbunătățiți unii indicatori ai pieței muncii. Au fost reduse ratele ridicate ale impozitelor pe venit și ale celor aplicate societăților comerciale în federație și au fost adoptate măsuri legislative pentru a evita dubla impozitare în țară.

Mediul de afaceri s-a îmbunătățit într-o anumită măsură în domeniile înregistrării întreprinderilor, procedurilor de faliment și cadastrului. Sectorul IMM-urilor beneficiază de un acces îmbunătățit la finanțare. Investițiile străine directe au crescut semnificativ în 2007, ca urmare a marilor privatizări din Republika Srpska, acoperind în totalitate deficitul de cont curent. Ameliorarea calității capitalului fizic s-a accelerat, sprijinită și de creșterea rapidă a investițiilor publice în Republika Srpska.

Derapajul fiscal, care a început în 2006, a continuat în 2007 și 2008. În federație, riscurile fiscale au crescut din cauza angajamentelor considerabile privind cheltuielile sociale făcute pe fondul scăderii veniturilor bugetare. În plus, politica privind salariile din sectorul public a fost relaxată la toate nivelurile guvernamentale prin creșterea salariilor și mecanisme de indexare care diminuează sustenabilitatea fiscală și competitivitatea sectorului privat. Restructurarea și lichidarea întreprinderilor aflate în proprietatea statului a avansat lent, înregistrându-se doar progrese marginale în ceea ce privește privatizarea în federație. Rata șomajului a rămas foarte ridicată.

Efectuarea unei schimbări în structura de producție către activități cu o valoare adăugată mai mare rămâne extrem de lentă. Capacitatea de producție slabă și rigiditățile structurale – nivelurile ridicate ale contribuțiilor sociale, mecanismele denaturate de stabilire a salariilor, transferurile sociale ridicate și direcționate necorespunzător și nivelul redus de mobilitate a lucrătorilor - îngreunează crearea de locuri de muncă. Mediul de afaceri continuă să fie afectat de ineficiențe de ordin administrativ. Sectorul informal de mari dimensiuni este alimentat de un cadru de reglementare slab dezvoltat, de politici fiscale și de cheltuieli neadecvate și de deficiențe în aplicarea legii, inclusiv în ceea ce privește lupta împotriva corupției și a criminalității organizate. Acest sector rămâne o provocare importantă deoarece reduce baza de impozitare și eficiența politicilor economice.

Bosnia și Herțegovina a făcut unele progrese în a-și alinia legislația și politicile la **standardele europene**. Punerea în aplicare a dispozițiilor legate de vamă ca urmare a intrării în vigoare la 1 iulie 2008 a Acordului interimar a fost, în general, satisfăcătoare. Cu toate acestea, capacitatea administrativă a Bosniei și Herțegovinei trebuie consolidată și țara trebuie să obțină rezultate în ceea ce privește punerea în aplicare a ASA.

Bosnia și Herțegovina a înregistrat unele progrese în realizarea priorităților Parteneriatului european în domeniile **pieței interne**. În ceea ce privește libera circulație a mărfurilor, s-au obținut progrese limitate în domeniile standardizării, certificării și supravegherii pieței. Trebuie depuse în continuare eforturi susținute în vederea apropierii cadrului juridic de legislația UE în acest domeniu și a dezvoltării capacității administrative necesare. A fost adoptată Legea privind produsele farmaceutice și dispozitivele medicale, ceea ce va contribui la realizarea unei piețe interne unice în Bosnia și Herțegovina în acest sector. Consiliul pentru *Protecția Consumatorului* a devenit complet operațional.

S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește *serviciile, dreptul de stabilire și dreptul societăților comerciale*. S-au înregistrat progrese în privința înregistrării întreprinderilor. Cu

toate acestea, nu s-a realizat nici un progres în vederea instituirii unei agenții de supraveghere unice la nivel de stat pentru sectorul bancar și în vederea adoptării unei legislații naționale privind leasing-ul și obligațiile.

Nu s-au înregistrat progrese suplimentare în domeniul *liberei circulații a capitalurilor*, însă pregătirile Bosniei și Herțegovinei în această privință sunt pe drumul cel bun. S-au obținut progrese în domeniul *vamal*, atât în ceea ce privește alinierea legislativă, cât și capacitatea administrativă. Strategiile vamale – în special în ceea ce privește formarea, tehnologia informației și alte domenii – trebuie acum definite. S-au obținut progrese în realizarea priorităților Parteneriatului european legate de *impozitare*. În septembrie 2008 a fost inaugurat un Consiliu Fiscal Național. Colectarea TVA-ului s-a îmbunătățit ca urmare a activității economice în creștere și a numărului tot mai mare de contribuabili înregistrați care plătesc TVA-ul.

În ceea ce privește *concurența*, Bosnia și Herțegovina a înregistrat unele progrese în domeniul controlului antitrust. A crescut numărul activităților Consiliului Concurenței, deși nu a fost efectuată o aliniere suplimentară la *acquis*. Nu s-au obținut progrese în domeniul ajutoarelor de stat, iar legislația privind o autoritate în domeniul ajutoarelor de stat care să își desfășoare activitatea în mod independent, precum și instituirea acesteia sunt obiective nerealizate încă. Au fost înregistrate progrese limitate în domeniul *achizițiilor publice*. Nu a fost încă asigurată punerea în aplicare corespunzătoare a procedurilor de achiziții publice în întreaga țară. S-au înregistrat puține progrese în materie de aplicare a *drepturilor de proprietate intelectuală*. Cadrul legislativ este incomplet, iar capacitatea de punere în aplicare trebuie consolidată.

S-au înregistrat progrese limitate privind *politica în domeniul ocupării forței de muncă și politica socială*. S-a îmbunătățit coordonarea și planificarea strategică în sectorul sănătății publice. A fost instituită o Conferință a miniștrilor sănătății, care se întrunește regulat. Au fost luate unele măsuri în vederea punerii în aplicare a Convenției-cadru a OMS, însă acestea trebuie îmbunătățite. Cu toate acestea, legislația și politicile sociale și în domeniul ocupării forței de muncă sunt în continuare extrem de fragmentate. Configurația instituțională a țării reprezintă în continuare un handicap serios, care împiedică definirea abordărilor coordonate necesare.

Au fost înregistrate unele progrese privind standardele europene în domeniul *educației*. Coordonarea între cei paisprezece miniștri ai educației din țară a cunoscut o ușoară îmbunătățire ca urmare a instituirii Conferinței miniștrilor. A fost adoptată o lege la nivel de stat privind formarea profesională. De asemenea, Bosnia și Herțegovina a luat măsuri suplimentare în vederea punerii în aplicare a reformelor de la Bologna. Cu toate acestea, armonizarea legislației la nivel de entități și de cantoane nu a fost încheiată, iar punerea în aplicare la nivel de țară este inegală. În ceea ce privește cercetarea, a fost lansată procedura de asociere a țării la al șaptelea program-cadru de cercetare (PC7), ceea ce ar trebui să ducă la creșterea oportunităților de cercetare cu partenerii din UE. Trebuie însă depuse în continuare eforturi considerabile pentru a crește capacitatea de cercetare în țară.

Bosnia și Herțegovina este într-un stadiu relativ avansat al pregătirilor pentru aderarea la OMC, însă trebuie să își intensifice eforturile pentru a atinge obiectivul pe care și l-a propus, de a adera anticipat.

Bosnia și Herțegovina a înregistrat unele progrese în asigurarea conformității cu standardele europene într-o serie de *politici sectoriale*. S-au realizat progrese limitate în domeniul

industrii și întreprinderilor mici și mijlocii (IMM). Nu a fost adoptată nicio strategie națională privind IMM-urile. Nu a fost încă adoptată nici strategia privind politica industrială.

S-au înregistrat unele progrese în apropierea de politicile UE în domeniul *agriculturii și pescuitului*. A fost adoptată Legea națională privind agricultura, alimentele și dezvoltarea rurală. Cu toate acestea, nu s-a realizat niciun progres privind instituirea unui Minister național al Agriculturii. Dezvoltarea unei strategii agricole globale a fost amânată. S-au realizat progrese limitate în domeniile politicii veterinare, fitosanitare și siguranței alimentelor. Continuă să existe probleme din cauza resurselor umane și financiare inadecvate și a coordonării slabe între serviciile de stat și ale entităților. Pregătirile Bosniei și Herțegovinei în domeniul *mediului* sunt încă într-un stadiu incipient. Nu a fost adoptată o lege națională privind protecția mediului, care să creeze cadrul pentru o protecție a mediului armonizată și aplicabilă la nivel național, iar agenția de stat privind mediul nu a fost înființată.

Bosnia și Herțegovina a înregistrat unele progrese în sectorul *transporturilor*, atât din punctul de vedere al consolidării configurației instituționale, cât și al adaptării cadrului normativ. S-au realizat progrese privind dezvoltarea rețelelor de transport transeuropene, dar continuă să fie necesare reforme și o aliniere semnificative în ceea ce privește căile ferate. Țara continuă să participe activ în cadrul Observatorului transporturilor din Europa de Sud-Est. A fost deschisă piața pentru operatorii aerieni comerciali ca urmare a ratificării Acordului privind spațiul aerian comun european (ECAA). Cu toate acestea, Acordul ECAA ar trebui aplicat în mod coerent. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a finaliza transformarea configurației instituționale și a asigura condițiile pentru deschiderea piețelor pentru toate modurile de transport.

S-au înregistrat progrese limitate în domeniul *energiei*. Ca parte la Tratatul de instituire a Comunității Energiei, Bosnia și Herțegovina trebuie să pună în aplicare legislația UE relevantă în materie de energie, dar este mult în urmă într-o serie de domenii legate de energie. Se înregistrează întârzieri în efectuarea reformelor, în special în sectorul gazelor. În sectorul energiei electrice, distribuția a fost disociată de producție și au fost înființate operatorul independent al rețelei (ISO) și societatea de distribuție (Transco). Cu toate acestea, evoluția situației în ceea ce privește Transco, în special propunerea formulată de Republika Srpska de a împărți societatea între entități, a periclitat progresele obținute în sectorul electricității. Nu a fost dezvoltată o strategie energetică globală.

Bosnia și Herțegovina a înregistrat unele progrese în domeniile *societății informaționale și media*. Prin adoptarea Legii federale privind radiodifuziunea publică a fost completat cadrul juridic privind radiodifuziunea publică în Bosnia și Herțegovina, deși mai sunt necesare unele alinieri la legislația națională relevantă. Independența Autorității de Reglementare în domeniul Comunicațiilor a continuat să fie contestată din cauza noilor norme privind salariile personalului și a dificultăților întâmpinate în numirea unui director general. Nu s-au înregistrat progrese în ceea ce privește înființarea unei agenții de informare naționale. S-au realizat progrese limitate în domeniul *controlului financiar*.

S-au realizat unele progrese în domeniul *statisticilor*. Cu toate acestea, acordul de cooperare între institutele de statistică la nivel de stat și la nivel de entități nu a fost pus în aplicare în mod corespunzător. Din cauza divergențelor politice, nu a fost încă adoptată o decizie de confirmare a faptului că recensământul va avea loc în 2011. Sunt necesare eforturi semnificative pentru a institui în Bosnia și Herțegovina un sistem statistic eficient, care să respecte normele UE în domeniu.

În domeniul *justiției, libertății și securității*, s-au realizat în continuare progrese în ceea ce privește administrarea *vizelor, gestionarea frontierelor, azilul și migrația*. Cu toate acestea, trebuie continuate eforturile care vizează realizarea de noi îmbunătățiri în toate aceste domenii. Acordul CE-Bosnia și Herțegovina de facilitare a acordării vizelor a intrat în vigoare în ianuarie 2008. A fost lansat dialogul cu Comisia Europeană privind liberalizarea vizelor. S-au luat noi măsuri în vederea introducerii pașapoartelor biometrice. Cu toate acestea, este necesară îmbunătățirea suplimentară a sistemului de protecție a identității cetățenilor (CIPS), inclusiv o gestionare securizată și eficientă a sistemului. A fost adoptată o nouă strategie de gestionare integrată a frontierelor (GIF). În iulie 2008 a fost instituită o Comisie de Stat pentru Gestionarea Frontierelor, care are sarcina de a coordona gestionarea integrată a frontierelor și de a pune în aplicare strategia. Acum sunt necesare acțiuni suplimentare pentru a îmbunătăți cooperarea la frontiere între diversele autorități. Au fost realizate progrese suplimentare în crearea unui sistem funcțional în domeniul azilului. S-au înregistrat unele progrese în privința *migrației*. În mai a fost deschis un centru de primire temporară a migranților clandestini, dar strategia privind migrația nu a fost încă adoptată. Bosnia și Herțegovina a pus în aplicare în mod corespunzător Acordul de readmisie cu Comunitățile Europene, care a intrat în vigoare în ianuarie 2008.

S-au realizat progrese limitate în prevenirea *spălării banilor*. S-a îmbunătățit cooperarea la nivel internațional și a intrat în vigoare Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului. Cu toate acestea, legislația internă nu a fost încă armonizată cu convenția. În plus, efectivele de personal ale Unității de Informații Financiare (UIF) din cadrul Agenției Naționale de Anchetă și Protecție nu au crescut semnificativ. Sunt necesare eforturi sporite pentru a consolida capacitatea administrativă în privința prevenirii spălării banilor. Au fost luate unele măsuri în domeniul luptei împotriva drogurilor și a fost instituită Comisia privind Narcoticele. Cu toate acestea, Bosnia și Herțegovina nu a adoptat o strategie privind drogurile ilegale sau un plan de acțiune aferent. Traficul de droguri este în continuare o problemă gravă, care necesită eforturi susținute.

S-au realizat progrese în ceea ce privește funcționarea *poliției*. Adoptarea legislației relevante privind poliția, care va prevedea instituirea a șapte noi agenții la nivel de stat, este un aspect pozitiv. Acum, aceste legi trebuie puse în aplicare fără întârziere și trebuie numiți directorii noilor agenții. Au fost luate unele măsuri în direcția facilitării activității Agenției Naționale de Anchetă și Protecție. Cu toate acestea, forțele de poliție ale Bosniei și Herțegovinei rămân fragmentate, iar competențele legate de sistemele de comunicații, bazele de date, sistemele informatizate de anchetă, sistemele de analiză penală și medicina legală sunt în continuare divizate.

Bosnia și Herțegovina a realizat progrese limitate în ceea ce privește lupta împotriva *criminalității organizate*, care rămâne o problemă gravă și afectează statul de drept și mediul de afaceri. Punerea în aplicare a strategiei de luptă împotriva criminalității organizate a fost insuficientă. A fost definit cadrul juridic, însă punerea în aplicare a legilor trebuie îmbunătățită. Nu s-au întreprins un număr mare de acțiuni pentru a da curs Strategiei de luptă împotriva terorismului din 2006. Bosnia și Herțegovina a adoptat un nou plan național de acțiune de luptă împotriva traficului de persoane pentru perioada 2008-2012. Convenția Consiliului Europei privind traficul de persoane a intrat în vigoare. Cu toate acestea, trebuie îmbunătățită punerea în aplicare a acesteia. Bosnia și Herțegovina este în continuare o țară de origine, de tranzit și de destinație pentru *traficul de persoane*. Acest lucru continuă să constituie un motiv de îngrijorare. Agenția de Stat pentru *Protecția Datelor* nu este încă operațională.

Croația

Croația îndeplinește în continuare **criteriile politice**. S-au înregistrat progrese în toate domeniile, însă sunt necesare eforturi suplimentare susținute în câteva dintre acestea, precum reforma judiciară și administrativă, lupta împotriva corupției, drepturile minorităților și returnarea refugiaților. Prioritățile parteneriatului de aderare au fost parțial îndeplinite.

Democrația și statul de drept au fost consolidate în continuare. Atât guvernul, cât și parlamentul au continuat să funcționeze bine. Cu toate acestea, se pot încă aduce îmbunătățiri considerabile sistemului judiciar, administrației publice și luptei împotriva corupției. Îmbunătățirile semnificative în aceste domenii sunt esențiale pentru crearea unei baze solide în vederea punerii depline în aplicare a acquis-ului.

S-au realizat unele progrese privind reforma *administrației publice*. Guvernul a adoptat o strategie de reformă a administrației publice, o propunere de revizuire a legislației privind procedurile administrative generale și au fost aduse îmbunătățiri legii privind funcția publică. A fost consolidată capacitatea Oficiului central de stat pentru administrație. Au fost luate diverse inițiative privind e-guvernarea. Cu toate acestea, baza legală necesară creării unui corp al funcționarilor publici modern și profesionist rămâne incompletă. Nu au fost adoptate toate reglementările necesare pentru punerea în aplicare a legii privind funcția publică. Această lege nu este pusă în aplicare în mod coerent în cadrul administrației de stat. Revizuirea legislației privind procedurile administrative este încă în curs. Sistemul administrativ rămâne ineficient. Se constată în continuare deficiențe în gestionarea resurselor umane iar corpul funcționarilor publici continuă să sufere din cauza amplei rotații de personal și a lipsei personalului calificat. Există întârzieri considerabile în ceea ce privește descentralizarea. Sunt necesare eforturi suplimentare susținute în toate domeniile.

S-au înregistrat unele progrese cu privire la reforma *sistemului judiciar*. În iunie 2008 a fost adoptată o nouă legislație și a fost aprobat un plan de acțiune revizuit privind toate aspectele majore ale reformei. Sistemul de inspecție judiciară începe să dea rezultate. Se conturează treptat o strategie mai echilibrată privind procedurile penale împotriva crimelor de război, existând o disponibilitate mai ridicată de aducere în fața justiției a făptașilor, indiferent de apartenența lor etnică. Cu toate acestea, numărul cauzelor aflate pe rol rămâne considerabil și durata procedurilor judiciare excesivă. Nu a fost demarată încă restructurarea efectivă a tribunalelor. Este necesară îmbunătățirea în continuare a responsabilității, profesionalismului și competenței magistraților. Nu se aplică un standard comun de răspundere penală în cazul crimelor de război, indiferent de apartenența etnică. Multe din aceste crime nu au fost aduse în fața justiției până în prezent. Chestiunea privind sentințele *in absentia* din anii 1990 nu a fost abordată în mod corespunzător. În general, continuă reformele în sistemul judiciar, însă într-un ritm relativ lent, iar rezultatele concrete se lasă așteptate. În prezent, nu este garantată întotdeauna o administrare eficientă a justiției în serviciul cetățenilor croați.

Au fost înregistrate unele progrese în *lupta împotriva corupției*. Cadrul juridic a continuat să fie îmbunătățit și au fost adoptate o strategie și un plan de acțiune revizuite de luptă împotriva corupției. A fost instituit un nou sistem de coordonare interministerială privind monitorizarea acțiunilor de luptă împotriva corupției. Oficiul pentru lupta împotriva corupției și criminalității organizate, USKOK, continuă să-și intensifice activitățile. Cu toate acestea, corupția rămâne un fenomen larg răspândit. Punerea în aplicare a acțiunilor anticorupție nu dispune încă de o coordonare fermă și de o monitorizare nepărtinitoare și eficientă, iar capacitatea instituțională trebuie consolidată. Poliția trebuie să devină mai eficientă în lupta împotriva corupției și a criminalității organizate. A crescut numărul total de cazuri de corupție

aduse în fața justiției, însă numărul condamnărilor efective rămâne scăzut. Sunt necesare eforturi suplimentare în lupta împotriva corupției la nivel înalt. S-au înregistrat puține progrese în prevenirea conflictelor de interese. Lipsește cultura răspunderii politice.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *drepturilor omului și al protecției minorităților*. Protecția drepturilor omului este în mare parte garantată, însă persistă o serie de probleme importante în materie de punere în aplicare. Sunt necesare eforturi susținute privind drepturile minorităților și returnarea refugiaților.

Au fost adoptate o nouă lege privind asistența juridică, precum și acte legislative privind onorariile avocaților în vederea îmbunătățirii *accesului la justiție*, care a fost îngreunat în ultimul an de către limitările legislației existente și de deficiențele sistemului judiciar. Au fost luate unele măsuri pentru îmbunătățirea *condițiilor de detenție*. Cu toate acestea, există în continuare o insuficiență de personal și capacități în închisori, iar noul sistem de asistență judiciară nu a fost încă pus în aplicare.

Libertatea de expresie, inclusiv libertatea și diversitatea media, sunt prevăzute în legislația croată, acestea fiind în general respectate. Cu toate acestea, s-au semnalat cazuri de amenințări și acte de agresiune împotriva unor ziariști, în special a celor care se ocupau de cazuri de corupție sau privind crima organizată. Doi ziariști au fost omorâți recent. Unii editori și ziariști raportează în continuare existența unor presiuni politice abuzive.

Politicile destinate îmbunătățirii *drepturilor femeilor și copiilor* au continuat să sensibilizeze publicul. Cu toate acestea, sunt necesare îmbunătățiri suplimentare ale modalităților de punere în aplicare. Punerea în aplicare a măsurilor privind protecția drepturilor copiilor trebuie, de asemenea, accelerată.

A fost înființat Biroul Ombudsmanului pentru persoanele cu handicap și a fost elaborat un Plan național de punere în aplicare privind incluziunea socială pentru 2007-2008. Cu toate acestea, este necesară continuarea eforturilor privind *persoanele vulnerabile din punct de vedere social și cele cu handicap*. În domeniul sănătății mentale, politica privind îngrijirea în centre de proximitate ca alternativă la tratamentul în instituții specializate nu a înregistrat progrese concrete.

În iulie 2008 a fost adoptată o lege detaliată privind *lupta împotriva discriminării*, ceea ce constituie un progres important în acest domeniu. Cu toate acestea, în practică, nivelul de protecție împotriva discriminării și urmărirea judiciară a acestor cazuri nu sunt deocamdată conforme cu normele UE. Funcționarea poliției și a instituțiilor din cadrul sistemului de sănătate și de protecție socială a evidențiat anumite deficiențe.

S-au realizat unele progrese privind *minoritățile*. Au fost adoptate un plan de acțiune pentru punerea în aplicare a legii constituționale privind minoritățile naționale (CLNM), precum și un plan de recrutare a membrilor minorităților în administrația de stat pentru anul 2008. Fondurile alocate minorităților au fost mărite suplimentar. S-a continuat acordarea unei atenții speciale minorității romă, constatându-se unele îmbunătățiri în domeniul educației preșcolare. O persoană de etnie sârbă a fost numită într-unul din posturile de viceprim-ministru.

Cu toate acestea, persistă numeroase probleme privind minoritățile. Croația trebuie să încurajeze un spirit de toleranță față de minoritatea sârbă și să adopte măsuri adecvate pentru protecția persoanelor care ar putea fi încă supuse amenințărilor sau unor acte de discriminare, ostilitate sau violență. Minoritățile continuă să întâmpine dificultăți deosebite în domeniul ocupării forței de muncă, fiind subreprezentate atât în cadrul administrației de stat, al

sistemului judiciar și al poliției, cât și în cadrul sectorului public, în sens larg. Comunitatea romă se confruntă cu condiții dificile de viață și rămân în continuare probleme de rezolvat în domeniile educației, protecției sociale, îngrijirii medicale, accesului la locuințe și ocupării forței de muncă. Dispozițiile legale și programele relevante trebuie puse în practică cu mai multă hotărâre și trebuie asigurată o monitorizare adecvată a acestora, în special în domeniul ocupării forței de muncă.

S-au realizat unele progrese în ceea ce privește *returnarea refugiaților*. A fost adoptat un plan de acțiune privind punerea în aplicare accelerată a unor programe de asigurare de locuințe având ca dată limită de finalizare sfârșitul anului 2009. Au fost luate decizii importante care permit validarea drepturilor de pensie. A continuat reconstrucția locuințelor. Până în prezent, obiectivul stabilit pentru anul 2007 de a furniza 1 400 de locuințe dintr-un total de 12 500 de cereri, în cadrul programelor de acordare de locuințe pentru foștii deținători ai unor drepturi de închiriere, a fost îndeplinit în mare măsură. Cu toate acestea, punerea în aplicare a acestor programe rămâne deficitară. Doar 12% din cazuri au fost rezolvate în mediul urban. Obiectivele de aplicare stabilite de către guvern sunt în întârziere, deși punerea lor în aplicare s-a accelerat în ultimele luni. Alte probleme grave cu care se confruntă persoanele returnate includ manifestări de ostilitate în anumite localități și dificultăți de acces la locurile de muncă. Trebuie accelerate eforturile privind crearea condițiilor economice și sociale necesare pentru o returnare viabilă a refugiaților.

În ceea ce privește *chestiunile regionale și obligațiile internaționale*, a continuat cooperarea cu Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie (TPII). Cu toate acestea, TPII întâmpină dificultăți privind accesul la anumite documente în Croația, o problemă care trebuie rezolvată. S-a asigurat respectarea generală a acordurilor Dayton/Paris și Erdut. Trebuie asigurată urmărirea imparțială în justiție a cauzelor transferate de la TPII către instanțele croate, precum și a cauzelor inițiate intern.

S-au înregistrat în continuare progrese în domeniul cooperării regionale. Croația a continuat să participe activ în cadrul inițiativelor regionale, inclusiv la noul Consiliu Regional de Cooperare și CEFTA. În conformitate cu angajamentele sale anterioare, Croația a suspendat din nou punerea în aplicare a zonei ecologice și de protecție a pescuitului pentru navele din UE, ceea ce reprezintă un progres important. S-au realizat unele progrese privind anumite probleme bilaterale nerezolvate între Croația și vecinii săi. Cu toate acestea, sunt necesare progrese suplimentare în vederea găsirii unor soluții definitive pentru diferitele probleme bilaterale nerezolvate, în special cele privind frontierele. Sunt necesare eforturi pentru dezvoltarea în continuare a relațiilor de cooperare și bună vecinătate.

Economia Croației continuă să înregistreze rezultate bune. Creșterea economică a încetinit pe fondul scăderii cererii interne. A fost menținută stabilitatea macroeconomică, însă inflația a crescut considerabil, în special datorită creșterii prețurilor la energie și alimente. Până în prezent, economia croată a fost doar într-o mică măsură afectată de turbulențele financiare, însă este din ce în ce mai expusă riscurilor externe datorită nivelului ridicat al deficitului și datoriei externe. În general, reformele structurale au progresat lent. Este esențială continuarea progreselor realizate prin îmbunătățirea mediului de afaceri.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Croația este o economie de piață funcțională. Croația ar trebui să poată face față pe termen mediu presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să continue aplicarea cu hotărâre a programului său amplu de reformă, în vederea reducerii deficiențelor structurale.

S-a menținut consensul politic cu privire la elementele fundamentale ale unei economii de piață. Într-un mediu internațional din ce în ce mai incert, politicile macroeconomice orientate spre stabilitate au rămas neschimbate. Politica de stabilitate a cursului de schimb a fost benefică țării și constituie în continuare un factor de stabilitate financiară. Consolidarea fiscală a dus la scăderea în continuare a deficitului public general, însă existența unor operațiuni evasivfiscale poate antrena riscuri fiscale suplimentare și poate afecta transparența bugetară. Creșterea economică a rămas puternică, într-un context de reechilibrare, în timp ce consumul a scăzut și investițiile private au cunoscut o redresare.

Piața muncii a beneficiat de pe urma creșterii semnificative a gradului de ocupare a forței de muncă și a scăderii în continuare a șomajului. Capacitățile tehnice și instituționale în domeniul finanțelor publice au fost consolidate. Adoptarea de măsuri prudențiale suplimentare a dus la întărirea sistemului bancar, deja solid în general, și la reducerea potențialelor riscuri macrofinanciare. Economia Croației este bine armonizată cu UE.

Cu toate acestea, politica economică a guvernului nu a dat dovadă în unele cazuri de o orientare clară pe termen mediu. Programul de reforme structurale a progresat lent și există adesea decalaje între adoptarea unor strategii politice și punerea lor efectivă în aplicare. Comunicarea între guvern și Banca centrală a fost, în anumite cazuri, necorespunzătoare, afectând în mod negativ calitatea coordonării politicilor. Creșterea inflației și a dezechilibrelor externe implică riscuri la adresa stabilității macroeconomice și necesită o consolidare fiscală mai puternică. S-au înregistrat progrese limitate în creșterea eficienței cheltuielilor publice, în special în sectorul sănătății. Cheltuielile sociale rămân considerabile și nu sunt foarte bine direcționate, ceea ce duce la ineficiența acestora. Sectorul finanțelor publice suferă în continuare datorită lipsei unei strategii în planificarea și execuția bugetului.

Subvențiile importante acordate întreprinderilor nu au fost utilizate eficient în scopul restructurării, iar privatizarea a continuat într-un ritm inegal. S-au efectuat progrese suplimentare în facilitarea procedurilor de înregistrare a întreprinderilor, însă inițiativele în sectorul privat au continuat să fie îngreunate de o reglementare excesivă și condiții de circumstanță, ducând la o potențială compromitere a procedurilor de intrare și ieșire de pe piață. Consolidarea și aprofundarea reformelor structurale cu mai multă hotărâre rămâne în continuare importantă.

Croația și-a îmbunătățit **capacitatea de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru**. Pregătirile în vederea îndeplinirii criteriilor UE avansează în ritm constant, iar alinierea la normele UE atinge un nivel înalt în unele domenii. În majoritatea domeniilor s-au înregistrat unele progrese, în special în materie de aliniere legislativă, dar și în ceea ce privește consolidarea capacității administrative. Într-un număr de capitole, s-au menținut progresele satisfăcătoare realizate în anii anteriori. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi considerabile în continuare și, în ceea ce privește nivelul general de aliniere și capacitatea administrativă, mai rămân multe de făcut.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în alinierea legislației la acquis-ul privind *libera circulație a mărfurilor*. Alinierea la acquis-ul referitor la acest capitol este în plină desfășurare. Cu toate acestea, îmbunătățirea infrastructurii de evaluare a conformității și a activităților de supraveghere a pieței constituie în continuare o provocare importantă. Sunt necesare eforturi considerabile în vederea continuării procesului de aliniere la acquis și pentru punerea în aplicare eficace și asigurarea respectării legislației în domeniu.

S-au înregistrat unele progrese privind *libera circulație a lucrătorilor*. S-a atins un nivel satisfăcător de aliniere legislativă. Cu toate acestea, legislația croată nu este deocamdată conformă cu normele UE privind accesul pe piața muncii. Trebuie de asemenea depuse eforturi susținute pentru dezvoltarea capacității administrative necesare, în special pentru coordonarea sistemelor de securitate socială.

S-au înregistrat unele progrese cu privire la *dreptul de stabilire și libera circulație a serviciilor*, însă rămân multe de făcut în acest domeniu pentru depășirea diverselor obstacole existente. În ansamblu, alinierea este într-un stadiu moderat de avansare, însă sunt încă necesare eforturi considerabile în anumite domenii. De asemenea, este necesară întărirea capacității administrative în domeniu.

S-au înregistrat unele progrese privind *libera circulație a capitalurilor*, în special în legătură cu procesarea cererilor de autorizare a achiziționării de bunuri imobiliare depuse de resortisanții UE, precum și privind adoptarea unui plan de acțiune și unei noi legislații în materie de combatere a spălării banilor. În ansamblu, alinierea este într-un stadiu moderat de avansare, însă vor fi necesare eforturi suplimentare, în special privind punerea în aplicare și asigurarea respectării legislației în domeniu.

Croația a înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *achizițiilor publice*, prin crearea cadrului instituțional necesar și adoptarea unei strategii globale în acest domeniu. Cu toate acestea, este necesară continuarea alinierii legislative și îmbunătățirea capacității administrative. Măsurile de luptă împotriva corupției trebuie să ia în considerare cadrul legal și aplicarea funcțională a acestuia, asigurând o mai mare transparență și eficiență.

Pot fi raportate unele progrese în ceea ce privește dreptul societăților comerciale. Alinierea legislativă urmează cursul stabilit, dar sunt necesare eforturi susținute pentru punerea în aplicare a modificărilor recent adoptate și pentru întărirea capacității administrative.

Pot fi raportate progrese satisfăcătoare și în domeniul *drepturilor de proprietate intelectuală*. S-a atins un nivel foarte ridicat de aliniere legislativă. Trebuie depuse eforturi suplimentare pentru întărirea capacității administrative în materie de aplicare a drepturilor de proprietate intelectuală, pentru sensibilizarea părților interesate și continuarea luptei împotriva pirateriei și a contrafacerii.

Croația a continuat să facă unele progrese în domeniul *politicii în materie de concurență*, în special privind ajutoarele de stat acordate industriei siderurgice, elaborarea unei hărți a ajutoarelor regionale și alinierea sistemelor de ajutor fiscal. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi considerabile, în special privind ajutoarele pentru restructurare acordate șantierelor navale, care trebuie abordate în contextul privatizării preconizate a acestora.

Pot fi raportate progrese satisfăcătoare în domeniul *serviciilor financiare*. Alinierea legislativă este într-un stadiu avansat, însă trebuie acordată mai multă atenție punerii în aplicare corespunzătoare a acesteia. Ambele autorități de supraveghere trebui să-și intensifice eforturile în vederea îmbunătățirii funcțiilor de supraveghere și a interacțiunii consultative cu sectorul respectiv.

S-au realizat progrese substanțiale în domeniul *societății informaționale și media*, în special privind liberalizarea pieței comunicațiilor electronice și reforma media. La acest capitol s-a atins un bun nivel de aliniere la acquis, însă sunt necesare eforturi suplimentare pentru o bună funcționare a pieței comunicațiilor electronice.

Progresele în domeniul *agriculturii și dezvoltării rurale* sunt foarte inegale. În ceea ce privește politica de calitate și agricultura biologică, progresele sunt evidente. În contextul asistenței pentru preaderare, s-a acumulat o experiență considerabilă în dezvoltarea rurală, însă trebuie îmbunătățită capacitatea de absorbție a fondurilor UE în acest domeniu. Eforturile privind agenția de plată, Sistemul integrat de administrare și control (IACS) și Sistemul de identificare a parcelelor agricole (LPIS) trebuie intensificate substanțial și în scurt timp. Schema de ajutoare pentru producție folosită în prezent în Croația este diferită de cea prevăzută de politica agricolă comună (PAC) revizuită. Ar trebui demarată alinierea acestei scheme de ajutor în vederea asigurării unei tranziții ușoare către PAC.

În general, s-au realizat progrese satisfăcătoare privind *siguranța alimentelor și politica veterinară și fitosanitară*, în special grație adoptării unor norme de punere în aplicare. Sunt necesare eforturi suplimentare în special privind bunăstarea animalelor, precum și privind consolidarea capacității administrative și de inspecție.

Croația a înregistrat unele progrese în domeniul *pescuitorului*. Au fost demarate activitățile pregătitoare, însă există în continuare decalaje în domeniul gestionării, inspecției și controlului flotei, al acțiunilor structurale și al ajutorului de stat. Croația va trebui să-și intensifice eforturile pentru a recupera aceste decalaje.

S-au înregistrat progrese în domeniul *transporturilor*. De asemenea, Croația trebuie să instituie un organism de reglementare a transportului feroviar competent și eficace. Sunt necesare eforturi suplimentare privind asigurarea respectării normelor UE în domeniul transportului rutier, al transportului combinat de mărfuri, precum și al punerii în aplicare a legislației UE privind transportul aerian, inclusiv consolidarea capacității administrative.

În general, s-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *energiei*. Cu toate acestea, trebuie depuse în continuare eforturi considerabile, în special privind eficiența energetică, independența și consolidarea autorității de reglementare și capacitatea administrativă.

În domeniul *impozitării*, Croația a înregistrat progrese foarte limitate. Nu s-au realizat progrese privind alinierea legislativă. Chiar dacă structura generală a legislației fiscale este similară cu acquis-ul, sunt necesare eforturi substanțiale în toate domeniile. Croația a convenit cu Comisia asupra unei soluții privind eliminarea impozitării discriminatorii a țigărilor. De asemenea, sunt necesare eforturi considerabile pentru consolidarea capacității administrative, inclusiv în ceea ce privește interconectivitatea sistemelor informatice.

S-au realizat progrese semnificative în domeniul *politicii economice și monetare*. Alinierea generală cu acquis-ul în domeniul politicii economice și monetare este într-un stadiu destul de avansat.

În domeniul *statisticilor*, s-au înregistrat în general progrese satisfăcătoare. S-a atins un nivel satisfăcător de aliniere legislativă. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare, în special pentru consolidarea capacității administrative, a statisticilor agricole și macroeconomice și a celor privind întreprinderile.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare privind *politica socială și ocuparea forței de muncă*. S-a atins un nivel satisfăcător de aliniere legislativă, deși există în continuare decalaje. Este necesară continuarea eforturilor pentru consolidarea capacității administrative în timp util înaintea aderării, în vederea punerii în aplicare corespunzătoare și asigurării respectării legislației.

Croația a înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *politicii industriale și privind întreprinderile*, în special al politicii privind IMM-urile, precum și privind strategia industrială și restructurarea industriei siderurgice. În alte sectoare, precum construcțiile navale, sunt necesare eforturi considerabile. În general, nivelul de aliniere legislativă al Croației este satisfăcător.

În ceea ce privește *rețelele transeuropene*, Croația a înregistrat progrese satisfăcătoare și continuă să participe activ în cadrul Observatorului în domeniul transporturilor din Europa de Sud-Est.

Pot fi raportate unele progrese în domeniul *politicii regionale și al coordonării instrumentelor structurale*. Croația trebuie să facă în continuare eforturi în vederea instituirii capacității instituționale și administrative. La acesta capitol, legislația Croației este, în general, parțial aliniată la acquis.

Croația a realizat unele progrese privind *sistemul judiciar și drepturile fundamentale*. Continuă reformele din sistemul judiciar, însă într-un ritm relativ lent. Rămân în continuare provocări semnificative. Majoritatea instrumentelor necesare pentru lupta împotriva corupției au fost deja instituite însă, având în vedere amploarea problemei, acestea nu sunt folosite cu suficientă vigoare. Dispozițiile legale referitoare la drepturile fundamentale sunt în general corespunzătoare, dar, în ciuda unor progrese, persistă anumite dificultăți importante privind punerea în aplicare.

Croația a înregistrat unele progrese în domeniul *justiției, libertății și securității*, mai ales privind lupta împotriva traficului de droguri și a traficului de persoane. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi considerabile în domeniul protecției frontierelor externe. De asemenea, sunt necesare rezultate concrete în materie de luptă împotriva criminalității organizate, care constituie o sursă de îngrijorare. Croația trebuie să-și intensifice eforturile pentru a asigura capacitatea administrativă necesară în vederea punerii în aplicare și asigurării respectării acquis-ului comunitar după aderare.

S-au efectuat progrese satisfăcătoare în domeniile *știință și cercetare și educație și cultură*. În general, s-a atins un bun nivel de aliniere, însă sunt necesare eforturi suplimentare în această privință.

În general, s-au înregistrat progrese satisfăcătoare la capitolul *mediu înconjurător*, în special în domeniile calității aerului, substanțelor chimice și OMG-urilor. Vor fi necesare eforturi considerabile privind calitatea apei, controlul și gestionarea riscurilor privind poluarea industrială, schimbările climatice și sectoarele orizontale. Trebuie depuse eforturi substanțiale în materie de investiții.

S-au realizat unele progrese în domeniul *protecției consumatorilor și a sănătății*. S-a atins un bun nivel de aliniere legislativă în acest domeniu. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în materie de siguranță a produselor de consum, inclusiv privind sistemul de alertă RAPEX și acquis-ul din domeniul sănătății publice cu privire la tutun și celulele și țesuturile destinate reproducerii.

În domeniul *uniunii vamale*, Croația a realizat progrese satisfăcătoare. Sunt încă necesare eforturi pentru continuarea alinierii legislative, pentru crearea condițiilor în vederea punerii în aplicare eficace a normelor vamale și pentru înregistrarea de progrese în ceea ce privește interconectarea sistemelor informatice.

Croația a continuat să facă progrese în domeniul *relațiilor externe*. Alinierea legislativă la acest capitol este într-un stadiu destul de avansat.

Croația a continuat să facă progrese în domeniul *politicii externe, de securitate și apărare*. În general, Croația a atins un bun nivel de aliniere la acest capitol, însă trebuie să consolideze punerea în aplicare și asigurarea respectării legislației cu privire la controlul armelor, inclusiv transparența informațiilor referitoare la armament.

În domeniul *controlului financiar*, Croația a înregistrat unele progrese. Este necesară continuarea eforturilor în vederea instituirii unui sistem solid și adecvat de control financiar intern public (CFIP), în special cu privire la sistemul de gestionare a fondurilor UE.

Au fost înregistrate progrese suplimentare în domeniul *dispozițiilor financiare și bugetare*, în special prin dezvoltarea unei structuri de coordonare pentru resursele proprii. În general, nivelul de aliniere al Croației este satisfăcător.

Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei

Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a realizat unele progrese în ultimul an însă nu îndeplinește încă **criteriile politice**. Alegerile parlamentare din 2008 nu au respectat principalele standarde internaționale, iar recomandările din partea OSCE și BIDDO trebuie luate pe deplin în considerare. Lipsa unui dialog constructiv între principalele partide și actori politici a afectat în mod negativ funcționarea instituțiilor politice; în prezent, s-au intensificat eforturile în vederea încurajării dialogului politic. Au fost adoptate măsuri în vederea abordării priorităților principale ale parteneriatului de aderare, însă sunt necesare eforturi suplimentare.

Punerea în aplicare a Acordului-cadru de la Ohrid contribuie la consolidarea **democrației și statului de drept**. Adoptarea unei legi privind limbile a reprezentat un pas important în relațiile dintre comunitățile etnice ale țării. Sunt necesare în continuare eforturi, într-un spirit constructiv, pentru îndeplinirea obiectivelor Acordului-cadru de la Ohrid.

Desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 2008 a fost afectată de acte de violență și nereguli. Autoritățile au început să aducă autorii acestor acte în fața justiției și să răspundă recomandărilor din partea OSCE și BIDDO privind desfășurarea alegerilor, în special prin modificarea codului electoral. O nouă coaliție *guvernamentală*, cu caracter multiethnic, a fost formată în iulie. Partidele din opoziție au boicotat noul *Parlament* pe o perioadă de timp îndelungată, iar acesta a folosit pe scară largă procedura de urgență în vederea adoptării legislației. Sunt necesare în continuare eforturi semnificative pentru îmbunătățirea și continuarea dialogului politic.

În ceea ce privește *reforma administrației publice*, s-au realizat unele progrese prin introducerea de stimulente salariale și adoptarea unui sistem de formare profesională continuă, astfel cum este prevăzut de Legea privind funcția publică. Cu toate acestea, au fost înregistrate puține progrese în asigurarea angajării funcționarilor de rang înalt pe baza calificărilor profesionale ale acestora. Trebuie acordată prioritate creării unui corp al funcționarilor publici stabil, profesionist și ales pe bază de merite. Trebuie consolidat rolul Agenției Funcționarilor Publici iar capacitatea departamentelor de resurse umane din ministerele de resort trebuie mărită. Punerea în aplicare a reformei poliției a înregistrat progrese. Cei opt noi comandanți regionali și toți cei 38 de noi comandanți locali au fost numiți în temeiul dispozițiilor legale. A continuat formarea polițiștilor și s-a îmbunătățit

gestionarea resurselor umane. Cu toate acestea, politizarea funcționarilor de rang înalt din poliție, în anumite regiuni, reprezintă un motiv serios de îngrijorare.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în *reforma sistemului judiciar*. Noua Curte de Apel, noul Tribunal Administrativ și Consiliu Judiciar sunt operaționale iar noul Consiliu al Ministerului Public a început să se întrunească. Academia de Formare a Judecătorilor și Procuratorilor și-a început activitatea și noi sisteme informatice au fost instalate în tribunale. Cu toate acestea, este necesară continuarea consolidării sistemului judiciar, în special în ceea ce privește independența, eficiența, resursele umane și cadrul bugetar ale acestuia. Trebuie ocupate posturile vacante din cadrul ministerului public. Numărul cauzelor restante aflate pe rol rămâne ridicat și trebuie obținute rezultate pozitive în punerea în aplicare a reformelor recente, în special privind imparțialitatea, responsabilitatea și eficiența sistemului judiciar.

S-au efectuat progrese suplimentare privind punerea în aplicare a *politicii anticorupție*. A fost alocat un buget specific planului de acțiune al guvernului. Măsuri de investigație speciale pot fi acum folosite pentru cazurile de corupție. A fost adoptat un plan de acțiune împotriva conflictelor de interese. Au avut loc condamnări în unele cazuri importante. Percepția privind corupția s-a îmbunătățit într-o anumită măsură. Cu toate acestea, corupția continuă să fie larg răspândită și constituie o problemă extrem de gravă. Sunt necesare măsuri suplimentare, în special pentru consolidarea coordonării operaționale între agențiile de aplicare a legii și pentru punerea în aplicare a dispozițiilor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Pe ansamblu, cadrul juridic și instituțional pentru *protecția drepturilor omului și a minorităților* este instituit. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru îmbunătățirea punerii acestora în aplicare în anumite domenii.

Acuzațiile de *rele tratamente* aduse poliției trebuie investigate mai eficient iar autorii aduși în fața justiției. Infrastructura *sistemului penitenciar* se află în curs de renovare. Cu toate acestea, trebuie acționat în vederea eliminării condițiilor inumane și degradante și a instituirii unei gestionări profesionale. Cu privire la *drepturile femeii*, a fost adoptată o strategie națională împotriva violenței domestice și au fost consolidate dispozițiile legale privind violul. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi susținute în vederea protejării femeilor împotriva tuturor formelor de violență. Cu privire la *drepturile copilului*, a fost prelungit învățământul obligatoriu și a intrat în vigoare Legea privind justiția juvenilă. Cu toate acestea, eforturile privind protecția drepturilor copilului trebuie consolidate.

În ceea ce privește *drepturile culturale și drepturile minorităților*, s-au realizat unele progrese în punerea în aplicare a Strategiei privind reprezentarea echitabilă, în conformitate cu Acordul-cadru de la Ohrid. A fost adoptată o lege privind limbile care prevede o mai mare utilizare a limbii albaneze în parlament. A fost adoptată o lege privind promovarea profesională și protecția drepturilor comunităților mici, care prevede, în special, înființarea unei agenții specializate.

Cu toate acestea, autoritățile trebuie să facă eforturi suplimentare pentru promovarea comunităților etnice ale țării, în special în domeniul educației. Preocupările comunităților etnice mai mici nu sunt luate în considerare suficient. Puține progrese pot fi raportate în ceea ce privește *romii*. Planurile de acțiune relevante sunt puse în aplicare lent. Romii se confruntă în continuare cu condiții foarte dificile de viață și cu discriminarea, având un acces limitat la educație, protecție socială, asistență medicală, locuințe și locuri de muncă.

În ceea ce privește **chestiunile regionale și obligațiile internaționale**, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a cooperat deplin cu Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie (TPII). Au fost adoptate reformele judiciare necesare pentru a se asigura tratarea corespunzătoare a cazurilor retrimise autorităților naționale, iar judecătorii și procurorii au urmat formările relevante. În ceea ce privește Curtea Penală Internațională, acordul bilateral privind imunitatea încheiat cu Statele Unite nu este conform cu poziția comună și principiile directe ale UE în această privință.

Țara a continuat să participe activ în cadrul inițiativelor regionale, inclusiv al noului Consiliu Regional de Cooperare (CRC). Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a preluat prima președinție a Acordului de Liber Schimb Central European (CEFTA) din 2006 după intrarea în vigoare a acestuia.

A fost instituit un comitet mixt pentru delimitarea frontierelor cu Kosovo care se apropie de finalizarea acestui proces. Guvernul a decis recunoașterea independenței Kosovo în octombrie.

Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei are, în general, relații bune cu țările din regiune. Cu toate acestea, relațiile cu Grecia au fost afectate în continuare de problema denumirii țării, nerezolvată încă. Ar trebui evitate acțiunile și declarațiile care ar putea periclita relațiile de bună vecinătate. Este în continuare esențială menținerea unor relații de bună vecinătate, inclusiv găsirea unei soluții negociate cu Grecia și acceptabilă reciproc privind problema denumirii țării, sub auspiciile ONU.

Economia Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei a continuat să înregistreze o creștere susținută. Cu toate acestea, mediul economic internațional mai puțin favorabil a contribuit la o deteriorare profundă a conturilor externe și la o creștere a inflației. A continuat progresul reformelor structurale, iar mediul de afaceri s-a îmbunătățit. Cu toate acestea, menținerea unui nivel foarte ridicat al șomajului rămâne o sursă de preocupare importantă. Deficiențele instituționale și ale statului de drept continuă să împiedice buna funcționare a economiei de piață și afectează în mod negativ climatul de afaceri.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a înregistrat progrese importante. A avansat în privința instituirii unei economii de piață funcționale. Țara ar trebui să poată face față pe termen mediu presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să aplice cu hotărâre programul cuprinzător de reformă, în vederea reducerii deficiențelor structurale importante.

Țara a menținut un larg consens politic privind punctele esențiale ale politicii economice. Dozajul politicilor continuă să fie centrat, în general, pe menținerea stabilității și previzibilității macroeconomice. Creșterea economică a țării a rămas puternică. Calitatea finanțelor publice a fost îmbunătățită prin reducerea ratelor de impozitare și o eficiență sporită în colectarea taxelor, precum și creșterea cheltuielilor pentru infrastructură și educație. Nivelul relativ scăzut al datoriei publice a fost menținut. Îmbunătățirea colectării taxelor demonstrează un anumit succes în reducerea economiei informale.

Fluxul investițiilor străine directe (ISD) a înregistrat o creștere netă pe parcursul anului trecut. Procesul de privatizare este în mare parte încheiat. Ponderea sectorului privat în producția totală reprezintă aproximativ 80% din valoarea adăugată. Liberalizarea prețurilor și a comerțului a fost realizată în practic toate sectoarele. Procedurile de insolvență au fost reduse și mai mult iar înregistrarea proprietăților a fost accelerată. Independența financiară a

agențiilor de reglementare și supraveghere a fost, într-o anumită măsură, consolidată. Intermedierea financiară a crescut. Concurența în cadrul industriilor de rețea s-a îmbunătățit. În plus, au fost luate măsuri pentru îmbunătățirea calității capitalului uman. Integrarea economică cu UE este foarte avansată.

Cu toate acestea, deteriorarea balanței de plăți externe a țării a expus-o și mai mult riscurilor din exterior, făcând și mai importantă disciplina financiară. Piețele muncii nu funcționează încă în mod corespunzător; existând în continuare un nivel foarte ridicat al șomajului. Funcționarea economiei de piață continuă să fie îngreunată de deficiențele instituționale și de necesitatea consolidării statului de drept. Administrația publică rămâne ineficientă și, în anumite sectoare, gradul de securitate juridică este încă scăzut, ceea ce afectează în mod negativ capacitatea țării de a atrage investițiile străine. Sistemul judiciar continuă să fie paralizat, iar uneori agențiilor de reglementare și supraveghere le lipsesc încă resursele necesare pentru a funcționa eficient.

În ciuda eforturilor de reducere a economiei subterane, mărimea sectorului informal rămâne semnificativă. Acest fenomen este alimentat de un cadru de reglementare slab dezvoltat și de deficiențe în aplicarea legii, inclusiv în ceea ce privește lupta împotriva corupției și criminalității organizate. Sectorul informal rămâne o provocare importantă deoarece reduce baza de impozitare și eficiența politicilor economice.

Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a făcut eforturi suplimentare pentru a-și îmbunătăți **capacitatea de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru**. S-au realizat unele progrese în îndeplinirea priorităților din cadrul Parteneriatului de aderare. Cu toate acestea, țara se confruntă încă cu importante neajunsuri cu privire la punerea în aplicare și aplicarea eficientă a legislației. Lipsesc resursele financiare și umane adecvate pentru punerea deplină în aplicare a acquis-ului.

În domeniul *liberei circulații a mărfurilor*, capacitatea administrativă a cunoscut o îmbunătățire, însă rămâne în continuare insuficientă pentru a garanta aplicarea corespunzătoare. Majoritatea acquis-ului sectorial nu a fost încă transpusă și pusă în aplicare. S-au înregistrat progrese limitate în domeniile *liberei circulații a lucrătorilor*, *dreptului de stabilire* și *liberei circulații a serviciilor*, în care alinierea la acquis rămâne într-un stadiu incipient. În domeniul *liberei circulații a capitalurilor*, s-au realizat progrese satisfăcătoare privind apropierea legislativă. Capacitatea administrativă și rezultatele în materie de aplicare a legislației în domeniul combaterii spălării banilor nu sunt suficiente.

S-au realizat progrese substanțiale în domeniul *achizițiilor publice*. Cu toate acestea, legislația nou adoptată privind concesiunile și parteneriatele dintre sectoarele public și privat nu este încă aliniată la acquis. Trebuie continuate eforturile actuale în materie de formare a autorităților contractante și a operatorilor economici în privința noilor norme privind achizițiile publice. S-au realizat progrese satisfăcătoare în domeniul *dreptului societăților comerciale*, unde alinierea legislativă este satisfăcătoare. În domeniul *legislației privind drepturile de proprietate intelectuală*, s-au realizat progrese în consolidarea cadrului juridic și a capacității administrative. Rezultatele în materie de aplicare a legislației continuă să se îmbunătățească ușor, însă sunt necesare eforturi suplimentare pentru ca lupta împotriva pirateriei și a contrafacerii să atingă un nivel satisfăcător.

Pot fi raportate progrese satisfăcătoare, însă inegale, în domeniul *concurenței*, inclusiv în politica privind ajutoarele de stat. Autoritatea în domeniul concurenței are încă nevoie de

personal mai numeros și mai calificat, precum și de o finanțare corespunzătoare. Controlul *ex-ante* al ajutoarelor de stat nu este destul de eficient.

S-au înregistrat progrese în alinierea legislativă la *acquis* în domeniul *serviciilor financiare*. Persistă deficiențe în capacitatea administrativă a organismelor de supraveghere, în special privind sectorul asigurărilor, în care, mai ales, punerea în aplicare este insuficientă.

În domeniul *societății informaționale și media*, pot fi raportate progrese semnificative în alinierea la *acquis* în domeniul comunicațiilor electronice, inclusiv în aplicarea măsurilor de executare. Acest fapt a avut ca rezultat creșterea numărului condițiilor concurențiale mai bune, în beneficiul consumatorilor. Cu toate acestea, situația financiară a Consiliului de Radiodifuziune și a serviciului public de radiodifuziune rămâne un motiv de preocupare.

În domeniul *agriculturii și dezvoltării rurale*, progresele înregistrate în dezvoltarea politicilor au fost urmate de creșteri ale capacității administrative a instituțiilor relevante și o mai bună punere în aplicare, deși alinierea la *acquis* se află încă în fază incipientă. Progresele în domeniul *siguranței alimentelor și politicii veterinare și fitosanitare* sunt modeste, în special cele privind legislația. Capacitatea administrativă a fost consolidată însă nu este încă suficientă pentru a se asigura punerea în aplicare corespunzătoare a *acquis*-ului. S-au înregistrat progrese privind alinierea legislativă în domeniul *pescuitorului*, în care capacitatea administrativă trebuie dezvoltată în continuare.

Pot fi raportate progrese satisfăcătoare în domeniul *politicii transporturilor*. Cu toate acestea, capacitatea administrativă în toate sectoarele rămâne insuficientă. Organismele de reglementare și autoritățile din domeniul siguranței transportului terestru, aerian și feroviar nu sunt încă operaționale. Trebuie continuată punerea în aplicare a reformelor în domeniul transportului feroviar.

S-au înregistrat progrese în sectorul *energiei*, în special privind alinierea legislativă și liberalizarea pieței energiei electrice. Cu toate acestea, anumite chestiuni nerezolvate privind tarifele și distribuția energiei electrice necesită în continuare atenție. Capacitatea administrativă necesară în vederea aplicării politicii privind eficiența energetică și a reglementărilor privind protecția față de radiații s-a îmbunătățit, însă necesită o consolidare suplimentară. Gradul de independență al autorităților de reglementare rămâne insuficient.

Nivelul de aliniere în ceea ce privește *impozitarea* indirectă este suficient, însă trebuie îmbunătățit în domeniul impozitării directe. Capacitatea administrativă în domeniul colectării taxelor s-a îmbunătățit semnificativ, iar veniturile fiscale au crescut, dar sunt necesare eforturi suplimentare pentru punerea în aplicare eficace și asigurarea respectării legislației fiscale. Trebuie continuate eforturile semnificative depuse în vederea combaterii corupției în acest sector.

S-au înregistrat unele progrese în alinierea legislativă la *acquis* și în ceea ce privește capacitatea administrativă în domeniul *politicii economice și monetare*. În domeniul *statisticilor*, s-au înregistrat progrese în îmbunătățirea atât a infrastructurii statistice, cât și a statisticilor sectoriale. Alinierea clasificărilor la *acquis* este destul de avansată. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru asigurarea și menținerea unei calități suficiente în domeniul statisticilor.

Pot fi raportate progrese limitate în domeniile *politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă*. S-a atins un nivel moderat de aliniere legislativă. Deși capacitatea administrativă este

consolidată încetul cu încetul, aceasta rămâne insuficientă pentru punerea în aplicare în mod corespunzător a legislației și politicilor adoptate.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *politicii industriale și privind întreprinderile*, în special referitor la cadrul de reglementare și politicile sectoriale.

S-au realizat progrese în domeniul *rețelelor transeuropene*. Țara continuă să participe activ în cadrul Observatorului transporturilor din Europa de Sud-Est. Resursele financiare considerabile necesare pentru modernizarea infrastructurii rămân un impediment major.

Pot fi raportate unele progrese în domeniul *politicii regionale și coordonării instrumentelor structurale*, însă rămân multe de făcut în vederea punerii în aplicare a componentelor IPA care servesc drept precursori ai fondurilor structurale. Capacitatea administrativă la nivel regional și local, precum și cea din ministerele de resort trebuie consolidată în mod semnificativ.

S-au realizat unele progrese în domeniul *justiției și drepturilor fundamentale*. În ceea ce privește reforma sistemului judiciar, Consiliul Magistraturii este operațional, a fost instituit Consiliul Ministerului Public și a fost adoptată Legea privind ministerul public. Cu toate acestea, este necesară continuarea consolidării sistemului judiciar în ceea ce privește independența, eficiența, resursele umane și cadrul bugetar ale acestuia. Codul de procedură penală a fost modificat pentru a permite folosirea unor măsuri de anchetă speciale în cazurile de corupție. A fost alocat un buget specific Planului de acțiune anticorupție. Sunt necesare eforturi suplimentare, în special privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. Referitor la drepturile fundamentale, a fost adoptată o lege privind limbile care prevede o mai mare utilizare a limbii albaneze în viața publică. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a aborda preocupările comunităților etnice mici, inclusiv ale comunității rome.

În domeniul *justiției, libertății și securității*, capacitatea operațională a autorităților competente s-a îmbunătățit în continuare. Pot fi raportate progrese în domenii precum cooperarea polițienească, combaterea criminalității organizate, migrația, azilul și politica în domeniul vizelor, precum și gestionarea frontierelor. Legislația există, în cea mai mare măsură, iar punerea în aplicare este în curs. Acordurile de facilitare a eliberării vizelor și de readmisie între CE și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei au intrat în vigoare în ianuarie 2008. A fost lansat un dialog cu Comisia Europeană privind liberalizarea vizelor. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în respectarea obiectivelor de referință prevăzute în foaia de parcurs privind liberalizarea vizelor, în special referitor la introducerea pașapoartelor biometrice. S-au înregistrat progrese în detectarea și dezmembrarea grupărilor criminale implicate în traficul de persoane, însă Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei rămâne în continuare o țară de origine, tranzit și destinație pentru traficul de persoane. Politizarea funcționarilor de rang înalt din poliție a condus la abuzuri. Capacitatea administrativă generală trebuie consolidată în continuare, iar criminalitatea organizată rămâne o problemă gravă care afectează statul de drept și mediul de afaceri.

În domeniul *științei și cercetării*, s-au făcut progrese în organizarea cooperării în materie de cercetare la nivel național, însă capacitățile rămân insuficiente. Primul an de participare la PC7 a dat rezultate bune. Sunt necesare eforturi considerabile pentru a facilita integrarea în spațiul european de cercetare.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul *educației și culturii*, deși capacitatea de punere în aplicare a legislației promulgate rămâne insuficientă. Țara ar trebui să își continue pregătirile în vederea gestionării programelor „Învățare pe tot parcursul vieții” și „Tineretul în acțiune”.

S-au înregistrat progrese în dezvoltarea cadrului legislativ în domeniul *mediului înconjurător* în special privind legislația orizontală și sectoarele calității aerului și al gestionării deșeurilor. Un număr însemnat de acte legislative de punere în aplicare trebuie elaborat în continuare. Pregătirile din cadrul anumitor sectoare, precum calitatea apei și protecția naturii, se află în întârziere. Capacitatea administrativă necesită o consolidare substanțială și, deși au fost depuse eforturi semnificative în vederea creșterii resurselor financiare, investițiile în infrastructura de mediu rămân în mare măsură insuficiente. În domeniul *protecției consumatorilor și a sănătății*, s-au înregistrat progrese privind dezvoltarea capacității instituționale pentru protecția consumatorului și creșterea finanțării pentru sistemul de sănătate publică. Cu toate acestea, nu a fost încă instituit un sistem eficace și transparent de monitorizare a pieței. Resursele administrative nu sunt suficiente pentru a permite punerea deplină în aplicare a legislației, strategiilor și planurilor de acțiune în domeniul sănătății publice.

S-au realizat progrese substanțiale în domeniul *uniunii vamale*. Colectarea veniturilor a crescut în mod considerabil și au fost obținute rezultate bune în combaterea criminalității transfrontaliere. Legislația vamală este într-un stadiu avansat de aliniere la *acquis*, însă trebuie armonizată în continuare. Capacitatea administrativă și operațională s-a îmbunătățit simțitor și au fost obținute rezultate tangibile în lupta împotriva corupției. S-au realizat unele progrese în alinierea cu *politica UE în materie de relații externe*, în special ca rezultat al punerii în aplicare a CEFTA, precum și în domeniul *politicii externe, de securitate și apărare*. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru întărirea capacității administrative în aceste domenii.

În domeniul *controlului financiar*, s-au înregistrat progrese limitate în alinierea și punerea în aplicare a legislației. Capacitatea administrativă a instituțiilor responsabile cu controlul financiar intern public și auditul extern a fost consolidată, însă continuă să nu fie corespunzătoare pentru îndeplinirea obligațiilor ce decurg din *acquis*.

În domeniul *dispozițiilor financiare și bugetare*, s-au înregistrat unele progrese în combaterea fraudelor cu privire la TVA și a celor vamale. În ceea ce privește resursele proprii va trebui ca, în timp util, să se stabilească structuri de coordonare și norme de punere în aplicare adecvate și să se consolideze administrația.

Munteșnegru

Munteșnegru a realizat progrese importante în abordarea **criteriilor politice**, în îmbunătățirea cadrului juridic și în consolidarea capacității instituționale, conform Parteneriatului european. Punerea în aplicare a constituției s-a desfășurat în condiții bune. Cu toate acestea, Munteșnegru trebuie, în continuare, să își intensifice eforturile de realizare a reformelor. Sunt necesare eforturi deosebite pentru finalizarea reformei judiciare. În ciuda înregistrării unor progrese, combaterea corupției și a criminalității organizate reprezintă o provocare majoră. Consensul politic privind chestiunile legate de UE rămâne solid, însă trebuie lărgit pentru a cuprinde și alte domenii din cadrul consolidării statale. Capacitatea administrativă trebuie consolidată.

Democrația și statul de drept au fost consolidate. S-au realizat unele progrese în punerea în aplicare a noii constituții adoptate în octombrie 2007. Cu toate acestea, sunt necesare

îmbunătățirea guvernanței și a funcționării sistemului judiciar, precum și demonstrarea unei voințe politice sporite de a obține rezultate în lupta împotriva corupției.

Parlamentul a instituit un Consiliu pentru Integrarea Europeană, condus de un membru al opoziției. Activitatea legislativă a fost intensă. Cu toate acestea, trebuie ca Parlamentul să își consolideze în continuare capacitatea și eficiența în calitate de organ legislativ și de control politic.

Guvernul a continuat să se adapteze la cerințele provenite în urma obținerii independenței. Acesta a îmbunătățit în continuare coordonarea integrării europene. Gestionarea și capacitățile, în special în cadrul ministerelor de resort, rămân însă deficiente.

S-au înregistrat progrese în consolidarea cadrului legislativ în domeniul *administratiei publice*. S-au înregistrat unele progrese privind gestionarea resurselor umane și reforma administrației locale. Cu toate acestea, penuria de resurse umane și financiare, precum și slăbiciunile structurale și corupția continuă să afecteze eficiența generală a administrației publice. Capacitatea administrativă rămâne limitată. În domenii principale precum amenajarea urbană și protecția mediului, structurile și capacitățile administrative existente sunt necorespunzătoare și necesită îmbunătățiri. Este necesară îmbunătățirea în continuare a legislației privind funcția publică și asigurarea unei puneri în aplicare coerente a acesteia. Instituția ombudsmanului a fost consolidată prin crearea a două posturi de ombudsman adjunct însă, eficiența generală a acesteia rămâne limitată.

S-au realizat unele progrese privind reforma *sistemului judiciar*. Muntenegru a adoptat un plan de acțiune și legislație de punere în aplicare a noii constituții. În septembrie 2008, au fost înființate departamente speciale în cadrul înaltelor curți pentru combaterea criminalității organizate, corupției, crimelor de război și terorismului. Cu toate acestea, lipsesc în continuare legi privind reformele de bază pentru asigurarea independenței și răspunderii sistemului judiciar. Eficiența generală a sistemului judiciar rămâne scăzută. Numărul mare de cauze civile și penale aflate pe rol precum și durata excesivă a procedurilor rămân o sursă de preocupare. Procedurile penale în cazul deportării și dispariției a peste 80 de civili bosniaci în 1992 nu au fost încă finalizate.

S-au înregistrat unele progrese în consolidarea cadrului strategic și administrativ pentru *lupta împotriva corupției*. Percepția privind corupția s-a îmbunătățit într-o anumită măsură. Cu toate acestea, punerea în aplicare rămâne insuficientă, iar rezultatele au fost, până acum, limitate. Nu a fost încă adoptată legislația esențială, cum ar fi cea privind conflictele de interese. Muntenegru nu dispune de autorități de supraveghere și audit puternice și independente. Capacitatea de anchetă a autorităților responsabile de aplicarea legii continuă să fie insuficientă, rezultatul fiind un număr foarte redus de condamnări finale în cazurile de corupție. Corupția continuă să fie larg răspândită și constituie o problemă extrem de gravă.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *drepturilor omului și protecției minorităților*, în care legislația este conformă, în linii mari, cu standardele europene. Garanția aplicării retroactive a *Convenției Europene a Drepturilor Omului* (CEDO) trebuie clarificată în Legea privind punerea în aplicare a constituției. În noiembrie 2007, au fost adoptate strategii multianuale privind protecția socială și protecția *copilului*, integrarea persoanelor cu handicap și protecția persoanelor vârstnice, însă, condițiile de viață ale acestora nu s-au îmbunătățit substanțial în practică. Sunt necesare o atenție publică sporită și o legislație adecvată pentru a soluționa problema violenței domestice împotriva *femeilor*. Sunt necesare progrese privind definirea mecanismelor de punere în aplicare, îmbunătățirea protecției și sensibilizarea

publicului în materie de discriminare între femei și bărbați. Având în vedere incidentele recente care au implicat atacuri împotriva unor ziariști, *libertatea de expresie* trebuie protejată mai bine. Aceste cazuri trebuie investigate temeinic. Cazurile de violență și calomnie împotriva unor ziariști reprezintă un motiv de îngrijorare. Condițiile de lucru ale organizațiilor *societății civile* sunt, în mare parte, satisfăcătoare însă pot fi aduse îmbunătățiri suplimentare în materie de cooperare între guvern și societatea civilă. În ceea ce privește *drepturile de proprietate*, procesul de restituire și compensare este în curs, însă sunt în continuare depuse reclamații împotriva hotărârilor luate de cele trei comisii regionale de primă instanță pentru restituirea proprietăților.

Muntelegru a realizat unele progrese în consolidarea cadrului pentru *protecția minorităților* prin adoptarea unei strategii politice pentru minorități și a unei strategii naționale privind comunitatea *romă*, precum și prin instituirea unor consilii naționale ale minorităților și a unor mecanisme de finanțare specifice. Cu toate acestea, nu au fost încă puse în practică majoritatea măsurilor de punere în aplicare, inclusiv distribuția fondurilor. Relațiile interetnice sunt bune, însă drepturile economice și sociale ale persoanelor strămutate, printre care mulți romi din Kosovo, nu sunt încă garantate. Comunitățile romă, ashkali și egipteană continuă să se confrunte cu condiții foarte dificile de viață și cu discriminarea, având un acces limitat la educație, protecție socială, asistență medicală, locuințe și locuri de muncă. În prezent, strategia guvernamentală pentru perioada 2008-2012, adoptată recent, trebuie pusă în aplicare.

În ceea ce privește *chestiunile regionale și obligațiile internaționale*, Muntelegru continuă să joace un rol constructiv în regiune și să participe în mod activ la inițiativele de cooperare regională, inclusiv la nou-înființatul Consiliu de Cooperare Regională (CCR) și la Acordul de Liber Schimb Central European (CEFTA). Cooperarea cu Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie (TPII) este, în continuare, satisfăcătoare și Muntelegru a semnat acorduri de cooperare privind crimele de război cu ministerele publice din Serbia și Croația.

Au fost consolidate și mai mult bunele relații și cooperarea cu statele învecinate. Cooperarea bilaterală a continuat să înregistreze progrese. În special, s-au realizat progrese în rezolvarea chestiunilor bilaterale privind frontierele între Muntelegru și Croația, ambele țări hotărând de comun acord să înainteze cazul privind Peninsula Prevlaka Curții Internaționale de Justiție. Muntelegru a recunoscut independența Kosovo¹⁰ în octombrie 2008.

În ceea ce privește Curtea Penală Internațională, acordul bilateral privind imunitatea încheiat cu Statele Unite nu este conform cu poziția comună și principiile directe ale UE în această privință.

Economia Muntelegrului a continuat să se dezvolte rapid. Ritmul reformelor structurale s-a accelerat, iar capacitățile instituționale au fost consolidate. Stabilitatea macroeconomică s-a diminuat ca urmare a creșterii inflației și a vulnerabilităților externe. Deficiențele din cadrul statului de drept și soluționarea acestora rămân provocările principale ale dezvoltării economice.

În ceea ce privește **criteriile economice**, țara a realizat noi progrese pe calea instituirii unei economii de piață funcționale. Este necesară finalizarea și realizarea rapidă a reformelor în curs pentru a-i permite să facă față, pe termen mediu, presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune.

¹⁰ Conform Rezoluției 1244/99 a Consiliului de Securitate al ONU.

Creșterea economică a rămas solidă datorită fluxului puternic de investiții străine directe și a cererii interne, contribuind în continuare la scăderea șomajului. Încetinirea dezvoltării activității de creditare a băncilor comerciale, care a atins niveluri mai sustenabile în 2008, a contribuit la consolidarea stabilității macroeconomice. Rezultatele bune pe plan bugetar au permis realizarea de noi investiții de capital și reducerea în continuare a datoriei publice externe. Procesul de privatizare s-a accelerat, reducând vulnerabilitatea finanțelor publice și contribuind la creșterea competitivității.

Restructurarea sectoarelor transporturilor și energiei este în plină desfășurare. S-a îmbunătățit reglementarea și funcționarea sectorului serviciilor financiare prin revizuirea și punerea în aplicare a unei noi legi bancare, precum și prin înființarea unei agenții de supraveghere în domeniul asigurărilor. A fost instituit Consiliul pentru Eliminarea Barierei Comerciale. Îmbunătățirea resurselor umane a continuat prin punerea în aplicare a unor programe de formare mai eficiente. Integrarea economică cu UE rămâne ridicată.

Cu toate acestea, deficitul de cont curent a atins niveluri fără precedent iar structura de finanțare a acestuia a devenit mai puțin favorabilă. Situația fiscală a rămas suplă în ciuda caracterului temporar al creșterii ciclice. Inflația globală a crescut din cauza creșterii prețurilor la energie și alimente. Inadecvarea și lipsa mâinii de lucru calificate au contribuit la creșterea salariilor. Privatizarea unor societăți a eșuat datorită lipsei de interes din partea investitorilor.

Producția industrială rămâne relativ instabilă. Capacitățile de export ale întreprinderilor mici și mijlocii sunt, în continuare, foarte limitate. Accesul pe piață, înregistrarea proprietăților și eliberarea autorizațiilor de construcție au suferit din cauza deficiențelor administrative. Sectorul informal semnificativ este alimentat de un cadru de reglementare slab dezvoltat și de deficiențe în aplicarea legii, inclusiv în ceea ce privește lupta împotriva corupției și criminalității organizate. Acesta rămâne o provocare importantă deoarece reduce baza de impozitare și eficiența politicilor economice.

Muntelegru a continuat să înregistreze progrese privind alinierea la **standardele europene**. În ansamblu, Acordul interimar este pus în aplicare în mod corespunzător de la 1 ianuarie 2008. S-au realizat progrese satisfăcătoare în domeniul liberei circulații a serviciilor, vămii și impozitării, agriculturii, traficului rutier de tranzit și cercetării. De asemenea, pot fi raportate unele progrese în ceea ce privește elaborarea cadrului juridic în domeniile liberei circulații a mărfurilor, concurenței, achizițiilor publice, drepturilor de proprietate intelectuală, educației, politicii în domeniul ocupării forței de muncă și politicii sociale, industriei și IMM-urilor, siguranței alimentare, justiției, libertății și securității. Cu toate acestea, sunt necesare îmbunătățiri suplimentare în finalizarea legislației, în instituirea cadrului instituțional și în ceea ce privește capacitatea administrativă. Sunt necesare eforturi deosebite în domeniul justiției, libertății și securității. Progresele înregistrate în domeniile transporturilor, energiei, mediului și societății informaționale rămân inegale. Progresele privind dezvoltarea sistemului statistic nu sunt satisfăcătoare.

În ceea ce privește *piața internă*, Muntelegru a realizat unele progrese în abordarea unor priorități din cadrul Parteneriatului european. Continuă crearea instituțiilor în domeniul *liberei circulații a mărfurilor*. Cu toate acestea, Muntelegru trebuie să consolideze în continuare capacitățile umane și administrative în acest domeniu, să îmbunătățească cooperarea între instituțiile de stat relevante și să alinieze cadrul legal orizontal la legislația comunitară. De asemenea, sunt necesare eforturi suplimentare privind acquis-ul sectorial.

Cadrul legislativ în domeniul *liberei circulații a persoanelor* a fost îmbunătățit prin adoptarea Legii privind angajarea și munca străinilor, care va fi aplicată începând cu 1 ianuarie 2009. Progresele în domeniul *liberei circulații a serviciilor* au fost semnificative, datorită politicilor privind liberalizarea adoptate în cadrul negocierilor pentru aderarea la OMC, aflate în curs. În ceea ce privește *dreptul de stabilire*, a fost modificat dreptul societăților comerciale în vederea alinierii acesteia suplimentare la directivele UE privind societățile comerciale.

De asemenea, s-au realizat progrese în domeniul *liberei circulații a capitalurilor* în urma modificării legislației privind valuta și operațiunile de capital, fiind revocate anumite măsuri de protecție.

S-au realizat progrese satisfăcătoare în domeniul *vămii și impozitării*. A continuat alinierea legislației la *acquis*. Cu toate acestea, trebuie menținute eforturile, atât privind alinierea, cât și îmbunătățirea colectării impozitelor. Capacitatea administrativă a autorităților vamale și fiscale trebuie îmbunătățită în continuare, precum și utilizarea eficace a analizelor de risc și a sistemelor informatice. Lupta împotriva corupției rămâne o prioritate.

În ceea ce privește *concurența*, a continuat crearea instituțiilor necesare prin înființarea Administrației pentru Protecția Concurenței și a Comisiei pentru Controlul Ajutoarelor de Stat. Va trebui asigurată independența lor operațională și consolidarea capacității administrative a acestora.

S-au obținut în continuare progrese în domeniul sistemului de *achiziții publice*. În anumite sectoare, cum ar fi utilitățile, concesiunile și parteneriatele dintre sectoarele public și privat, alinierea rămâne deficitară. Personalul agenției pentru achiziții publice a urmat cursuri de formare, însă capacitatea administrativă a agenției trebuie consolidată în continuare.

Trebuie realizate progrese suplimentare în domeniul protecției *drepturilor de proprietate intelectuală*. Oficiul pentru Proprietate Intelectuală din Muntenegru (OPI) și-a început oficial activitatea la 28 mai 2008, însă capacitatea sa instituțională și de punere în aplicare, precum și nivelul de sensibilizare a publicului rămân limitate.

S-au făcut noi progrese în elaborarea de politici și legislație privind *ocuparea forței de muncă*, odată cu adoptarea Legii privind munca, însă capacitățile de punere în aplicare suferă în continuare întârzieri. Referitor la *politicile sociale* și protecția grupurilor vulnerabile, domeniul în care Muntenegru continuă să-și îndeplinească în cea mai mare măsură obligațiile, s-au realizat unele progrese privind cadrul legislativ și prin instituirea Consiliului Social drept platformă pentru consolidarea dialogului social.

Deși guvernul a întreprins primele demersuri în materie de *politică de sănătate publică*, progresele au fost, în general, limitate.

S-au înregistrat progrese în domeniul *educației*. Atât cadrul juridic privind educația, cât și sistemul de asigurare a calității au fost consolidate. Sunt necesare progrese suplimentare în vederea punerii în aplicare a unei politici cuprinzătoare privind învățarea pe tot parcursul vieții. S-au realizat progrese satisfăcătoare în *cercetare*, în special privind dezvoltarea unei strategii și cooperarea la nivel regional și internațional, inclusiv cu UE.

Procesul de aderare a Muntenegrului la OMC a ajuns în etapa finală. S-au înregistrat progrese atât la nivel multilateral, cât și bilateral, inclusiv acordul încheiat cu CE în aprilie.

În ceea ce privește **politicile sectoriale**, pot fi raportate progrese în domeniul *industriei și IMM-urilor*, deși acesta este limitat cu privire la armonizarea și accelerarea procedurii de eliberare a licențelor și permiselor, precum și la înființarea infrastructurilor comerciale.

În domeniile *agriculturii și dezvoltării rurale, siguranței alimentelor, aspectelor veterinare și fitosanitare*, precum și al *pescuitului*, pot fi raportate progrese privind reforma legislativă și planificarea în materie de dezvoltare. Cu toate acestea, este necesară consolidarea punerii acestora în aplicare și instituirea unui sistem integrat privind siguranța alimentelor.

S-au realizat unele progrese privind alinierea la *acquis* în domeniul *mediului*. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi semnificative în vederea punerii în aplicare și asigurării respectării legislației. Trebuie acordată o atenție deosebită consolidării capacității administrative și instituirii unor servicii de inspecție eficiente. Ar trebui depuse eforturi suplimentare pentru sensibilizarea publicului în legătură cu chestiunile privind protecția mediului. În general, protecția mediului, în special în regiunile de coastă și în parcurile naționale, constituie o sursă de îngrijorare.

S-au înregistrat progrese în liberalizarea *transporturilor*, în special privind traficul de tranzit rutier. Restructurarea căilor ferate este în curs, însă condițiile de acces la infrastructură nu au fost încă stabilite. Progresele înregistrate în domeniile siguranței rutiere, transportului maritim și în abordarea sistematică a dezvoltării transporturilor au fost limitate. Sunt necesare eforturi considerabile pentru punerea în aplicare a *acquis-ului* privind aviația. Muntenegru continuă să participe activ în cadrul Observatorului transporturilor din Europa de Sud – Est.

Pot fi raportate unele progrese în sectorul *energiei*, însă acestea rămân inegale. Este necesară continuarea eforturilor pentru a îndeplini cerințele Tratatului de instituire a Comunității Energiei.

S-au realizat unele progrese în domeniul *societății informaționale și media*. Cu toate acestea, există motive de îngrijorare cu privire la independența noii Autorități pentru Comunicațiile Electronice. Mai mult, transferul competențelor către noul organism de reglementare poate avea un important impact financiar negativ asupra Agenției de Radiodifuziune.

Evoluțiile în materie de *control financiar* intern public și audit extern sunt într-un stadiu incipient. Sunt necesare eforturi considerabile pentru sensibilizarea publicului și pentru formarea privind noile sisteme. Independența și capacitățile Instituției de Stat în domeniul Auditului trebuie să fie consolidate substanțial.

S-au înregistrat progrese limitate în elaborarea *statisticilor*, iar capacitatea administrativă rămâne deficientă. Oficiul de Statistică (MONSTAT) are probleme serioase în îndeplinirea obligațiilor care îi revin, acestuia continuând să îi lipsească independența profesională. Sunt necesare eforturi considerabile în toate domeniile în vederea atingerii unui nivel care să fie conform cu standardele UE.

În domeniul **justiției, libertății și securității**, Muntenegru a început abordarea priorităților, însă punerea în aplicare rămâne în continuare limitată.

Muntenegru a realizat progrese în domeniul politicii în domeniul *vizelor*. Acordurile de facilitare a eliberării vizelor și de readmisie între CE și Muntenegru au intrat în vigoare în ianuarie 2008. A fost lansat un dialog cu Comisia Europeană privind liberalizarea vizelor. Muntenegru a adoptat o nouă legislație în domeniu și a început eliberarea de documente de călătorie biometrice. Cu toate acestea, regimul vizelor nu este pe deplin conform cu

standardele europene și sunt necesare eforturi suplimentare în vederea îndeplinirii criteriilor stabilite în foaia de parcurs privind liberalizarea vizelor.

Referitor la *gestiunea frontierelor*, Muntenegru a început punerea în aplicare a Strategiei integrate de gestionare a frontierelor și a planului de acțiune, precum și consolidarea cooperării între poliția de frontieră și autoritățile vamale. Cu toate acestea, nu există încă o nouă lege privind supravegherea frontierelor de stat. Echiparea tehnică a mai multor puncte de trecere a frontierei este insuficientă.

În domeniul *azilului și migrației*, progresele au fost inegale. S-au realizat unele progrese în domeniul azilului grație adoptării de legislație secundară și instituirii Biroului pentru Azil și a Comisiei Naționale de Apel în materie de Azil. Cu toate acestea, în domeniul migrației, pregătirile rămân într-un stadiu incipient. Nu a fost încă adoptată o lege privind străinii. Strategia nou adoptată în domeniul migrației trebuie pusă în aplicare în mod eficient. Lipsește în continuare un centru de detenție pentru imigranții clandestini.

S-au realizat unele progrese în domeniul *spălării banilor* grație adoptării unei noi legi privind prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului. În prezent, este necesară adoptarea unei legislații secundare și sporirea capacităților de punere în aplicare. Competențele și capacitățile Unității de Informații Financiare rămân limitate. Capacitatea de anchetă a autorităților de aplicare a legii este în continuare insuficientă. Spălarea banilor rămâne un motiv important de îngrijorare și sunt necesare în continuare eforturi semnificative pentru prevenirea și combaterea acesteia.

A fost adoptată o nouă strategie de luptă împotriva drogurilor iar poliția de frontieră și autoritățile vamale au beneficiat de formare suplimentară, însă tranzitul și traficul de *droguri*, în special de către grupurile de criminalitate organizată, rămân o sursă importantă de îngrijorare. Consumul de droguri și infracțiunile asociate acestuia continuă să crească în Muntenegru. Țara a început abordarea priorităților sale, însă sunt necesare acțiuni suplimentare.

S-au realizat progrese modeste privind activitățile polițienești. Au continuat reorganizarea internă a *poliției* și sesiunile de formare destinate acesteia, însă trebuie îmbunătățite în continuare echipamentele, facilitățile și capacitatea profesională.

S-au realizat unele progrese în lupta împotriva *criminalității organizate*, în special prin adoptarea unui plan de acțiune actualizat și înființarea unor departamente speciale în cadrul înaltelor curți pentru combaterea criminalității organizate. Cu toate acestea, criminalitatea organizată rămâne un motiv serios de îngrijorare care afectează statul de drept și mediul de afaceri. Nu a fost încă adoptat un nou Cod de procedură penală. Anchetele sunt în continuare nesatisfăcătoare, rezultatul fiind un număr foarte redus de condamnări finale. S-au înregistrat puține progrese în prevenirea *traficului de persoane*. Muntenegru rămâne o țară de origine, tranzit și destinație pentru acest tip de trafic. Anchetele în aceste domenii sunt rare și este necesară o abordare mai proactivă pentru identificarea și asistarea victimelor.

S-au înregistrat progrese limitate în domeniul *protecției datelor* cu caracter personal. În lipsa unui nou act legislativ și a unei autorități de supraveghere independente și eficiente, normele existente în domeniul protecției datelor nu sunt puse în aplicare, ceea ce reprezintă o problemă extrem de gravă.

Serbia

Serbia a realizat unele progrese în îndeplinirea **criteriilor politice**, în conformitate cu parteneriatul european. Acordul de stabilizare și asociere (ASA) a fost semnat în aprilie 2008, marcând o etapă importantă în relațiile UE-Serbia. S-au realizat progrese semnificative în ceea ce privește cooperarea cu Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie (TPII). Cooperarea deplină reprezintă în continuare o obligație internațională cheie care trebuie respectată în totalitate. În cadrul concluziilor Consiliului din 29 aprilie 2008, miniștrii UE au convenit să înainteze ASA parlamentelor naționale pentru ratificare, iar Comunitatea a fost de acord să pună în aplicare acordul interimar de îndată ce Consiliul va decide că Serbia cooperează pe deplin cu TPII. În cursul anului, viața politică din Serbia a fost dominată, într-o măsură considerabilă, de declarația de independență a Kosovo¹¹. Divergențele dintre partidele politice în ceea ce privește chestiunile politice majore au afectat în mod negativ activitățile parlamentului și ale guvernului, ceea ce a condus la alegeri legislative anticipate. În urma alegerilor prezidențiale și legislative s-a constatat o stabilitate mai mare a guvernului și un consens mai larg cu privire la integrarea europeană. Noul guvern, format în iulie 2008, a început să abordeze principalele priorități politice și să accelereze procesul de reformă.

În domeniile **democrației și statului de drept**, s-au realizat unele progrese în adoptarea legislației de punere în aplicare a noului cadru *constituțional*. Cu toate acestea, sunt necesare reforme suplimentare pentru a asigura punerea în aplicare a dispozițiilor constituționale privind sistemul judiciar în conformitate cu standardele europene.

Parlamentul a ratificat ASA în septembrie 2008 și a început să lucreze la un pachet legislativ privind asigurarea conformității cu standardele europene în mai multe domenii. Cu toate acestea, în cursul perioadei de referință, numărul actelor legislative produse a fost limitat și a fost adoptat un număr redus de legi. Reforma parlamentară a fost întârziată și nu a fost abordată problema controlului exercitat de partide asupra mandatelor parlamentarilor. Capacitatea comisiilor parlamentare rămâne limitată, iar legislația electorală nu a fost încă revizuită.

Pentru mult timp în cursul perioadei de referință, activitățile *guvernului* au fost afectate de probleme legate de Kosovo și de lipsa unui consens în ceea ce privește relațiile cu UE. Noul guvern, care și-a început mandatul în iulie 2008, și-a asumat angajamentul de a consolida legăturile cu UE și de a realiza progrese în procesul de reformă. În general, coordonarea politicilor între ministere și agenții trebuie îmbunătățită. Reforma legislativă a cunoscut unele progrese în ceea ce privește administrația locală. Sunt necesare îmbunătățiri suplimentare și alinierea la standardele europene în acest domeniu.

Serbia dispune de capacități în general bune în domeniul *administrației publice*. Structurile de integrare europeană au fost consolidate, iar administrația sârbă a participat activ, sub coordonarea Agenției Sârbe pentru Integrare Europeană, la pregătirea unui program național pentru integrarea în UE, care a fost adoptat de Guvernul Serbiei în octombrie 2008. Biroul Ombudsmanului, care a fost instituit recent, a fost activ în a răspunde cererilor de asistență ale cetățenilor și în a propune modificări la proiectele de legi. Organismele independente și de reglementare au avut performanțe relativ bune, având în vedere condițiile dificile. Autoritățile sârbe trebuie să dea dovadă de mai multă hotărâre pentru a conferi mai multă putere organismelor de reglementare independente și pentru a asigura o funcționare mai eficientă a acestora. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a consolida profesionalismul și răspunderea în rândul funcționarilor publici.

¹¹ Conform Rezoluției 1244/99 a Consiliului de Securitate al ONU.

S-au realizat progrese în ceea ce privește asigurarea *controlului civil asupra forțelor de securitate* prin adoptarea mai multor legi. Este în continuare necesar ca reforma în acest sector să fie finalizată și ca parlamentul să exercite un control democratic eficient.

În domeniul *judiciar*, Curtea Constituțională și-a reluat activitatea în urma numirii președintelui și a 10 dintre cei 15 judecători ai acesteia. Condițiile de formare și de angajare a magistraților s-au îmbunătățit în continuare. Cu toate acestea, reforma *sistemului judiciar* este în continuare într-un stadiu incipient, iar cadrul legislativ de punere în aplicare a reformei judiciare nu este pe deplin instituit. Nu au fost instituite curți administrative și de apel. Serbia trebuie să depună eforturi suplimentare pentru a asigura independența, răspunderea și eficiența sistemului judiciar.

Au fost înregistrate unele progrese în *lupta împotriva corupției*. În octombrie 2008, au fost adoptate modificări ale legii privind finanțarea partidelor politice, precum și legea de instituire a agenției anticorupție, care conține, de asemenea, noi reglementări privind conflictul de interese. Convenția civilă privind corupția și Protocolul adițional la Convenția penală privind corupția au fost ratificate în noiembrie 2007. Cu toate acestea, nu a fost încă elaborată o strategie clară de luptă împotriva corupției. Nu există organisme de control care să beneficieze de suficientă independență în domenii precum finanțarea partidelor, conflictele de interese, achizițiile publice și privatizarea, iar rezultatele concrete sunt limitate. În general, corupția este în continuare răspândită pe scară largă și constituie o problemă gravă în Serbia.

A fost instituit în Serbia cadrul general pentru respectarea *drepturilor omului și protecția minorităților*. Constituția conține garanții pentru *drepturile civile și politice*, care sunt în general protejate. Totuși, aceste drepturi au fost afectate de climatul instaurat în țară în perioada imediat următoare declarației de independență a Kosovo. S-au produs mai multe incidente marcate de retorică incendiară și de violențe împotriva organizațiilor societății civile, a apărătorilor drepturilor omului, precum și a unor segmente media. Trebuie să se asigure aplicarea deplină a garanțiilor constituționale și juridice existente în acest domeniu. S-au realizat reforme în sistemul *penitenciar*. Cu toate acestea, suprapopularea, violența și consumul de droguri generează probleme grave.

În general, în Serbia au fost deja instituite dispozițiile legale pentru protejarea *drepturilor economice și sociale*. Cu toate acestea, cadrul juridic trebuie dezvoltat în continuare, inclusiv în ceea ce privește adoptarea unei legi detaliate împotriva discriminării. Legislația în domeniu trebuie pusă în aplicare integral. În domeniul *drepturilor femeilor*, Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale a jucat un rol activ în promovarea drepturilor femeilor. Cu toate acestea, nu s-a adoptat încă nicio lege specifică privind egalitatea de șanse între femei și bărbați și nicio strategie națională pentru îmbunătățirea situației femeilor și sporirea egalității de șanse între femei și bărbați. Este nevoie de îmbunătățirea protecției femeilor și a copiilor împotriva tuturor formelor de violență. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru îmbunătățirea incluziunii sociale a *copiilor, a persoanelor cu handicap și a grupurilor vulnerabile*, în special în ceea ce privește accesul la îngrijiri medicale și la o educație adecvată. În ceea ce privește *drepturile de proprietate*, legislația privind restituirea nu a fost încă adoptată, ceea ce împiedică inițierea corespunzătoare a procesului de repunere în posesie.

Drepturile minorităților sunt în general respectate în Serbia. Cu toate acestea, legislația de reglementare a consiliilor naționale privind *minoritățile* nu a fost adoptată. S-au produs o serie de incidente în Voivodina în perioada imediat următoare declarației de independență a Kosovo, îndreptate în special împotriva minorității naționale albaneze. Situația în sudul Serbiei a rămas stabilă, dar tensionată, pe când situația în Sandžak s-a deteriorat ca urmare a

unei diviziuni din ce în ce mai profunde în cadrul comunității musulmane. Nu s-a acordat suficientă atenție soluționării statutului *refugiaților* și al *persoanelor strămutate intern*. Minoritatea *romă* continuă să se confrunte cu condiții foarte dificile de viață și cu discriminarea, având un acces limitat la educație, protecție socială, asistență medicală, locuințe și locuri de muncă. Neînscrierea în registrul civil reprezintă în continuare un obstacol în calea accesului acestora la drepturi economice și sociale de bază.

În ceea ce privește ***chestiunile regionale și obligațiile internaționale***, Serbia a înregistrat progrese semnificative în îmbunătățirea cooperării cu TPII, prin arestarea și transferarea la Haga a inculpaților Stojan Župljanin și Radovan Karadžić. Cooperarea deplină cu TPII este o obligație internațională care trebuie respectată în totalitate și reprezintă una dintre prioritățile cheie ale parteneriatului european.

Serbia a participat activ la inițiativele regionale, inclusiv la Consiliul de Cooperare Regională (CCR) instituit recent. Serbia a cooperat în mod constructiv pentru a asigura punerea în aplicare a Acordului de Liber Schimb Central European (CEFTA). Serbia a insistat asupra faptului ca autoritățile kosovare să fie reprezentate de UNMIK în grupările regionale. Este important ca Serbia să demonstreze o atitudine constructivă în ceea ce privește participarea Kosovo la inițiativele regionale și în cadrul forurilor internaționale.

Relațiile dintre UE și Serbia au fost afectate de declarația de independență a *Kosovo*. În februarie 2008, o demonstrație împotriva declarației de independență a degenerat în violențe, mai mulți protestatari atacând misiunile diplomatice străine din Belgrad, inclusiv ambasadele UE. UE a condamnat aceste atacuri și a îndemnat autoritățile sârbe să facă tot ce le stă în putere pentru a preveni alte acte de violență.

Serbia și-a asumat angajamentul de a face recurs exclusiv la mijloace pașnice și a dat dovadă de reținere în reacția sa la declarația de independență proclamată de Adunarea din Kosovo. Guvernul Serbiei a luat măsuri legale și diplomatice pentru a contesta legalitatea declarației de independență. Autoritățile sârbe și-au revocat ambasadorii din țările care au recunoscut independența Kosovo, inclusiv din statele membre ale UE. Ambasadorii Serbiei care fuseseră retrași din statele membre ale UE s-au reîntors, între timp, la posturile lor. În octombrie 2008, Adunarea Generală a ONU a votat în sprijinul unei rezoluții prezentate de Serbia, prin care se solicită unui aviz consultativ neobligatoriu din partea Curții Internaționale de Justiție (CIJ) privind legalitatea declarației de independență a Kosovo.

Serbia s-a opus reconfigurării prezenței civile internaționale în Kosovo și desfășurării EULEX, cu excepția cazului în care acest lucru este autorizat de Consiliul de Securitate al ONU. Serbia a organizat alegeri locale în Kosovo în mai 2008, în pofida opoziției UNMIK, și a consolidat instituțiile paralele în Kosovo, inclusiv prin crearea unei adunări a municipalităților.

Economia sârbă a continuat să crească puternic. Cu toate acestea, progresul în stabilizarea macroeconomică a fost inegal. Continuarea inversării procesului de consolidare fiscală a amplificat riscurile macroeconomice. Reformele structurale au fost încetinite, iar nivelul ridicat al șomajului, precum și presiunea inflaționistă în creștere, constituie în continuare provocări majore.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Serbia a realizat progrese pe calea instituirii unei economii de piață funcționale. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a permite Serbiei să facă față pe termen mediu presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune.

În general, s-a menținut consensul cu privire la elementele fundamentale ale unei economii de piață. Noul cadru al politicii monetare, constând în stabilirea unor ținte de inflație, a permis Serbiei să atingă aceste ținte în 2007. S-au realizat progrese în ceea ce privește privatizarea. Intermedierea financiară, aflată la un nivel încă relativ redus, a continuat să câștige teren. S-au realizat progrese semnificative în dezvoltarea sectorului financiar nebancaar.

Cu toate acestea, dezechilibrele externe s-au accentuat, calitatea finanțării s-a deteriorat, datoria externă s-a mărit, iar gradul de vulnerabilitate macroeconomică a crescut, de asemenea, în lumina crizei financiare mondiale. Politica fiscală a rămas expansionistă, contribuind la dezechilibrele externe din ce în ce mai pronunțate și la presiunile inflaționiste care își fac din nou simțită prezența în 2008. În pofida nivelurilor ridicate de creștere economică din ultimii ani, șomajul rămâne o provocare majoră. În același timp, economia a suferit din ce în ce mai mult din cauza penuriei de personal calificat. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește privatizarea unor societăți și bănci de stat. Investițiile străine au fost afectate de climatul de instabilitate politică.

Nu a fost încă pe deplin creat un sector privat competitiv și dinamic. Cerințele birocratice excesive și legislația complexă continuă să îngreuneze intrarea și ieșirea de pe piață. Previzibilitatea juridică și încrederea în sistemul juridic sunt în continuare limitate, în special în ceea ce privește aplicarea eficientă a legislației privind drepturile de proprietate. Deși a scăzut, influența statutului asupra competitivității rămâne ridicată. Sectorul informal de mari dimensiuni este favorizat de un cadru de reglementare slab dezvoltat, de politici fiscale și de cheltuieli neadecvate și de deficiențe în aplicarea legii, inclusiv în ceea ce privește lupta împotriva corupției și a criminalității organizate. Acest sector rămâne o provocare importantă deoarece reduce baza de impozitare și eficiența politicilor economice.

În domeniul **standardelor europene**, respectarea obligațiilor care decurg din ASA, în special, din acordul interimar, este o prioritate cheie a parteneriatului european. În octombrie 2008, guvernul Serbiei a luat decizia de a pune în aplicare acordul interimar până la 1 ianuarie 2009. Serbia este într-o situație favorabilă în ceea ce privește punerea în aplicare a ASA și a acordului interimar, datorită bunei sale capacități administrative. Pentru a reuși să respecte pe deplin obligațiile care îi revin în temeiul ASA și pentru a beneficia de acestea, Serbia va trebui să depună eforturi suplimentare, în special sub forma adoptării și punerii în aplicare a legislației, și să își consolideze capacitatea administrativă și de aplicare a legislației, inclusiv pentru organismele de reglementare.

Serbia a înregistrat unele progrese în domeniile **pieței interne**. Cu toate acestea, nu au existat evoluții notabile din perspectiva alinierii legislative. În domeniul *liberei circulații a mărfurilor*, s-au realizat progrese în ceea ce privește standardizarea, acreditarea și evaluarea conformității. Sunt necesare îmbunătățiri suplimentare în vederea consolidării capacității instituționale și administrative, precum și a cadrului legislativ. Este necesară modernizarea legislației privind standardizarea, metrologia și siguranța produselor, iar Serbia trebuie să înceapă să instituie o structură de supraveghere a pieței.

Pregătirile în domeniile *circulației persoanelor, serviciilor și dreptului de stabilire* sunt într-un stadiu moderat de avansare. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura alinierea legislativă la *acquis*, în special în domeniile care privesc dreptul societăților comerciale și sectorul bancar. Capacitatea organismelor de supraveghere din sectorul serviciilor financiare trebuie dezvoltată în continuare. Comisia pentru valorile mobiliare a fost consolidată recent, însă nu dispune încă de suficiente competențe pentru a-și îndeplini atribuțiile la standardele internaționale. În domeniul *circulației capitalurilor*, fluxurile de

capital cu Bosnia și Herțegovina au continuat să fie liberalizate, iar cooperarea cu Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei în ceea ce privește supravegherea bancară s-a îmbunătățit. În general, pregătirile în vederea îndeplinirii obligațiilor care decurg din ASA sunt într-un stadiu de avansare moderat în acest domeniu.

Îmbunătățirea capacității administrative a administrațiilor *vamale și fiscale* a condus la rezultate pozitive în lupta împotriva traficului ilicit de persoane și contrabandei, precum și în îmbunătățirea colectării impozitelor. Noi taxe vamale *ad valorem* și specifice pentru țigări au intrat în vigoare în conformitate cu acquis-ul. Cu toate acestea, este necesară continuarea consolidării pentru a îmbunătăți infrastructura vamală. Serbia trebuie să depună eforturi suplimentare pentru a asigura conformitatea cu standardele UE în domeniul impozitării directe.

S-au realizat unele progrese în punerea în aplicare a legislației privind *concurența*. Capacitatea administrativă a Comisiei pentru protecția concurenței a fost consolidată. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a alinia legislația antitrust la cerințele Acordului interimar. Este nevoie de ameliorarea în continuare a capacității autorităților de concurență în ceea ce privește aplicarea legislației. Serbia nu a adoptat încă un cadru legislativ pentru ajutoarele de stat și nici nu a instituit o autoritate în domeniul ajutoarelor de stat care să își desfășoare activitatea în mod independent sau un sistem de control *ex-ante*. În domeniul *achizițiilor publice*, procedurile au devenit mai transparente. Cu toate acestea, Serbia nu dispune încă de un sistem de achiziții publice modern și pe deplin eficient. Sunt necesare eforturi suplimentare sub forma modificării legislației și consolidării capacității de punere în aplicare a cerințelor ASA.

În domeniul *legislației privind drepturile de proprietate intelectuală*, capacitatea Oficiului pentru Proprietate Intelectuală a fost consolidată. Cu toate acestea, capacitatea administrativă și independența acestuia trebuie dezvoltate în continuare pentru a asigura mai multă coerență și aplicarea mai eficientă a normelor. Procesul de brevetare a fost raționalizat în conformitate cu standardele europene. S-au realizat unele progrese în domeniul aplicării legislației, ceea ce a condus la confiscarea mărfurilor contrafăcute.

În ceea ce privește apropierea de standardele europene în domeniile *ocupării forței de muncă și politicilor sociale*, nivelul de punere în aplicare s-a îmbunătățit parțial, însă rămâne neadecvat. Trebuie să se adopte în continuare legislație în domeniul politicilor sociale și de sănătate publică, iar capacitatea administrativă trebuie consolidată. În domeniul sănătății mentale, serviciile de asistență medicală de proximitate trebuie dezvoltate în continuare ca alternativă la internarea pacienților în centre specializate. S-au înregistrat puține progrese în domeniul *educației*. Trebuie consolidate capacitatea administrativă, coordonarea între instituții și legăturile cu piața muncii. În domeniul *științei și cercetării*, Serbia a participat cu succes la cel de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare. Cu toate acestea, Serbia trebuie să dezvolte în continuare o politică integrată în materie de cercetare care să includă investiții suplimentare și mobilitatea cercetătorilor. Serbia este într-un stadiu relativ avansat al pregătirilor pentru aderarea la *OMC*, însă trebuie să își intensifice eforturile pentru a atinge obiectivul de aderare anticipată pe care și l-a propus.

În ceea ce privește *politicile sectoriale*, în domeniile *industrii și IMM-urilor*, Serbia își menține angajamentul față de Carta europeană pentru întreprinderile mici și mijlocii, în special prin îmbunătățirea cooperării dintre sectorul public și privat. Cu toate acestea, trebuie să adopte o nouă politică industrială în conformitate cu abordarea UE.

În domeniul *agriculturii*, s-au realizat unele îmbunătățiri în ceea ce privește capacitatea administrativă. Cu toate acestea, trebuie adoptat un cadru legislativ adecvat și sunt necesare eforturi suplimentare pentru consolidarea capacității administrative. S-au realizat puține progrese în ceea ce privește dezvoltarea rurală și domeniul fitosanitar.

În domeniul *mediului*, pregătirea Serbiei pentru aderare rămâne la un nivel de avansare moderat. Este necesară îmbunătățirea în continuare a aplicării legislației la toate nivelurile. Nu există încă un cadru juridic și instituțional adecvat în materie de gospodărire a apelor.

S-au realizat unele progrese în domeniul *transporturilor*. Serbia continuă să participe activ în cadrul Observatorului transporturilor din Europa de Sud – Est. S-a continuat executarea primei faze a spațiului aerian comun european (SACE), însă acordul nu a fost încă ratificat. Serbia a adoptat o nouă strategie pentru dezvoltarea transporturilor feroviare, rutiere, maritime și fluviale, aeriene și intermodale, care include extinderea coridorului X. Cu toate acestea, strategia trebuie urmată de planuri de acțiune și de măsuri legislative și administrative sectoriale.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *energiei*. Au fost modernizate sistemele tarifare pentru transmiterea energiei electrice și s-a deschis piața pentru consumatorii non-casnici. Cu toate acestea, Serbia nu a adoptat încă modificări ale legii privind energia și să își consolideze capacitatea administrativă pentru a îndeplini cerințele Tratatului de instituire a Comunității Energiei.

S-au realizat puține progrese în domeniile *societății informaționale și media*. Au fost adoptate regulamentele privind semnătura electronică, însă cadrul juridic neadecvat și capacitatea instituțională și de reglementare limitată continuă să submineze realizarea de progrese suplimentare în domeniul comunicațiilor electronice, al serviciilor societății informaționale și al politicii audiovizualului.

În domeniul *controlului financiar*, încă nu s-a stabilit o politică globală privind controlul financiar intern public. În general, Serbia este într-un stadiu foarte incipient al pregătirilor pentru introducerea unui sistem de control financiar public modern și eficient. Nu au fost create unități de audit intern în toate ministerele. Instituția națională de audit nu este încă operațională.

Serbia este într-un stadiu moderat de avansare în ceea ce privește îndeplinirea obligațiilor care decurg din ASA și ale parteneriatului european în domeniul *statisticii*. Capacitatea administrativă trebuie consolidată în continuare.

Au fost înregistrate progrese moderate în domeniul *justiției, libertății și securității*. Acordurile de facilitare a eliberării vizelor și de readmisie între Uniunea Europeană și Serbia au intrat în vigoare în ianuarie 2008 și s-a început un dialog privind liberalizarea vizelor. Cu toate acestea, regimul de eliberare a vizelor din Serbia nu este în deplină conformitate cu standardele europene. Serbia a început să elibereze pașapoarte biometrice în august 2008. În domeniul *controlului frontierelor*, a fost adoptată o nouă lege privind protecția frontierelor de stat în octombrie 2008. Cu toate acestea, punerea în aplicare a strategiei naționale integrate de gestionare a frontierelor și a planului de acțiune aferent a fost lentă. Echiparea punctelor de trecere a frontierei este inegală.

În urma adoptării noii legislații privind *azilul*, Serbia a preluat de la ICNUR responsabilitatea pentru tratarea cazurilor de azil. Cu toate acestea, deficiențele procedurale persistă și este

necesară adoptarea de norme de punere în aplicare. Progresele în domeniul *migrației* au fost slabe. În special, trebuie îmbunătățită reintegrarea persoanelor returnate.

Spălarea banilor este în continuare o problemă gravă. Guvernul a adoptat, în septembrie 2008, o strategie națională pentru prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului, însă nu a fost încă adoptată legislație în domeniu. Nu există măsuri eficiente de aplicare și evaluare a rapoartelor privind tranzacțiile suspecte, iar capacitatea de investigație a autorităților de aplicare a legii este insuficientă.

Serbia este situată pe una dintre principalele rute din Balcani pentru contrabanda cu *droguri*. Autoritățile sârbe au confiscat o cantitate semnificativă de droguri în timpul perioadei de referință. Cu toate acestea, nu s-au adoptat o strategie națională și un plan de acțiune pentru prevenirea consumului de droguri și reducerea ofertei. Traficul de droguri rămâne foarte preocupant.

Capacitățile profesionale ale *poliției* s-au îmbunătățit în urma activităților suplimentare de formare, însă diferențele între servicii rămân considerabile. Persistă probleme structurale, cum ar fi lipsa de coordonare, de transparență și de repartizare clară a responsabilităților.

Lupta împotriva *criminalității organizate* rămâne o problemă îngrijorătoare pentru Serbia, care afectează statul de drept și mediul de afaceri. În octombrie 2008, a fost adoptată o nouă legislație privind confiscarea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni și răspunderea penală a persoanelor juridice. Cu toate acestea, cadrul juridic este în continuare incomplet, din cauza intrării în vigoare cu întârziere a noului Cod de procedură penală. Au fost adoptate o strategie națională și un plan de acțiune. Durata scurtă a mandatului procurorului special reprezintă un obstacol în calea eficienței activităților acestuia. Cooperarea polițienească internațională și capacitatea serviciilor de poliție specializate de a investiga infracțiunile financiare sunt în continuare insuficiente. Nu există capacități de gestionare a activelor confiscate, care au fost dobândite prin infracțiuni, iar punerea în aplicare a dispozițiilor privind confiscarea produselor infracțiunii este insuficientă.

Serbia este în continuare o țară de origine, de tranzit și de destinație pentru *traficul de persoane*. S-au depus unele eforturi în ceea ce privește investigațiile și punerile sub acuzare, însă a existat un număr din ce în ce mai mare de victime din rândul populației sârbe. Trebuie intensificate eforturile pentru îmbunătățirea cooperării dintre autoritățile statale și sectorul ONG-urilor și pentru oferirea unui sprijin mai important victimelor.

În domeniul *protecției datelor*, Serbia a semnat protocolul Consiliului Europei în materie și a adoptat o nouă legislație privind protecția datelor. Cu toate acestea, dat fiind că nu există o autoritate independentă și eficientă de supraveghere a protecției datelor, normele existente în domeniul protecției datelor nu au fost puse în aplicare.

Kosovo¹²

Kosovo și-a declarat independența la 17 februarie 2008 și a adoptat o constituție, care a intrat în vigoare la 15 iunie. În luna februarie, UE a decis să instituie o misiune PESA privind statul de drept (EULEX) în Kosovo și a numit un reprezentant special. EULEX este în curs de desfășurare. Secretariatul General al ONU a început să reconfigureze misiunea Organizației Națiunilor Unite în Kosovo (UNMIK). Rezoluția 1244/99 a Consiliului de Securitate al ONU

¹² Conform Rezoluției 1244/99 a Consiliului de Securitate al ONU.

reprezintă în continuare cadrul juridic internațional pentru mandatul ONU în Kosovo. Consiliile Europene din decembrie 2007 și iunie 2008 au declarat că UE este dispusă să acorde asistență pentru dezvoltarea economică și politică în Kosovo oferindu-i acesteia o perspectivă europeană clară, similară cu cea oferită regiunii.

În ceea ce privește **criteriile politice**, Kosovo a realizat unele progrese în abordarea unor priorități cheie ale parteneriatului european. Constituția adoptată în aprilie este conformă cu standardele europene. S-a adoptat un număr considerabil de legi esențiale, care trebuie acum puse în aplicare. Consolidarea statului de drept, politica anticorupție, lupta împotriva criminalității organizate și intensificarea dialogului și a reconcilierii între comunități reprezintă provocări politice majore. Relațiile dintre albanezii kosovari și sârbii kosovari sunt în continuare tensionate, în special în partea de nord a Kosovo. În urma declarației de independență, situația în materie de securitate a rămas relativ calmă, cu excepția a două incidente grave în partea de nord a Kosovo – distrugerea a două posturi de frontieră și asaltul asupra tribunalului din Mitrovica – care s-au soldat cu un mort și mulți răniți. Instituțiile sârbe paralele împiedică guvernul să își exercite autoritatea pe întreg teritoriul Kosovo.

În ceea ce privește **democrația și statul de drept**, a fost menținută stabilitatea generală, în ciuda mai multor incidente. Liderii politici din Kosovo au continuat să coopereze cu comunitatea internațională. Contextul juridic complex reprezintă un obstacol în calea statului de drept. Este în continuare necesar ca instituțiile din Kosovo să fie consolidate la toate nivelurile.

Adunarea a luat unele măsuri pentru a-și consolida structurile. Reprezentanții comunității sârbilor kosovari și-au reluat participarea la activitățile adunării, după un boicot în urma declarației de independență. Este necesară remedierea unor deficiențe în funcționarea adunării, în special în ceea ce privește capacitatea insuficientă de a monitoriza proiectele de legislație și de a exercita controlul parlamentar asupra guvernului.

Noul *guvern* și-a început mandatul în ianuarie 2008. Acesta a acordat prioritate chestiunilor legate de integrarea europeană și a adoptat Planul pentru integrarea europeană și Planul de acțiune privind parteneriatul european. Cu toate acestea, reformele au fost întârziate deoarece activitățile guvernului au fost afectate într-o măsură considerabilă de statutul Kosovo și de alte chestiuni legate de declarația de independență. Sunt în continuare necesare consolidarea suplimentară a capacității și planificarea strategică. Trebuie îmbunătățite cooperarea interministerială și interacțiunea dintre guvern și adunare.

Administrația publică în Kosovo este slabă și ineficientă. Este în continuare necesar ca strategia de reformă a administrației publice și planurile de acțiune conexe să fie puse în aplicare eficient la toate nivelurile. Trebuie depuse eforturi importante pentru a stabili cadrul pentru un corp al funcționarilor publici independent, eficient și recrutat pe bază de merit, care să nu fie supus niciunei intervenții politice.

În ceea ce privește *sistemul judiciar*, adunarea a aprobat o serie de legi importante care vizează consolidarea funcționării acestui sistem. Consiliul de coordonare pentru statul de drept și-a început activitatea. Cu toate acestea, sistemul judiciar este în continuare slab dezvoltat. Este nevoie de un plan global pentru raționalizarea legislației aplicabile, care este adesea contradictorie. Sistemul judiciar se confruntă cu provocări importante în ceea ce privește resursele umane și organizarea, iar numărul mare de cauze restante aflate pe rol reprezintă în continuare o problemă gravă. Protecția martorilor este ineficientă. Funcționează în continuare tribunale paralele care aplică legislația sârbă.

În ceea ce privește *lupta împotriva corupției*, agenția anticorupție (KAA) și-a îmbunătățit metodele de lucru și eficiența. Cu toate acestea, corupția este în continuare răspândită și rămâne o problemă foarte gravă. Este în continuare nevoie de o strategie și de un plan de acțiune anticorupție. Nu există un cadru instituțional de luptă împotriva corupției clar, iar resursele KAA sunt necorespunzătoare.

Constituția oferă garanții pentru respectarea *drepturilor omului și protejarea minorităților*. Au fost instituite garanții juridice pentru a asigura respectarea drepturilor omului. Este în continuare nevoie de mai multă voință politică și de o monitorizare eficientă. În urma declarației de independență, guvernul a continuat să stabilească relații cu minoritățile etnice, în special cu sârbii kosovari. Cu toate acestea, sunt necesare acțiuni mai hotărâte în vederea integrării sârbilor kosovari și a celorlalte comunități.

S-au realizat unele progrese în ceea ce privește *drepturile civile și politice*. Sistemul de asistență judiciară este operațional. S-au înregistrat progrese în îmbunătățirea sistemului penitenciar în Kosovo, însă există în continuare probleme, în special în ceea ce privește standardele din închisorile de înaltă securitate. S-au realizat unele progrese limitate în domeniul *libertății de expresie*. Cu toate acestea, calomnia reprezintă în continuare o faptă penală. Media este în continuare vulnerabilă la interferențele politice. Libertatea de întrunire și asociere este garantată prin constituție, însă nu a fost încă instituit un cadru juridic adecvat în acest domeniu. Capacitatea organizațiilor societății civile rămâne slabă.

Drepturile economice și sociale sunt numai parțial garantate. Sunt necesare eforturi susținute în vederea protejării femeilor și a copiilor împotriva tuturor formelor de violență. Nu se asigură integrarea și protejarea grupurilor vulnerabile din punct de vedere social și a persoanelor cu handicap. Punerea în aplicare a legislației *împotriva discriminării* este slab monitorizată, iar cetățenii nu sunt informați cu privire la dispozițiile acesteia. S-au realizat puține progrese în domeniul *drepturilor de proprietate*. Întârzierile în punerea în aplicare a legislației și practicile de obstrucționare au condus la încălcarea drepturilor. Faptul că autorităților kosovare li se interzice accesul la cadastrul din Belgrad reprezintă un obstacol major în acest domeniu. Este necesară consolidarea aplicării legislației referitoare la proprietățile bisericii (de exemplu orașele Dečani/Dečan și Đakovica/Gjakovë nu respectă legislația privind inviolabilitatea proprietăților bisericii ortodoxe).

În ceea ce privește *drepturile minorităților, drepturile culturale și protecția minorităților*, s-au realizat progrese în ceea ce privește legislația privind drepturile minorităților și drepturile culturale. Cadrul juridic prevede participarea minorităților etnice în societatea kosovară. Cu toate acestea, Serbia a descurajat comunitatea sârbă din Kosovo de la această participare. Nu s-au produs incidente interetnice majore, însă se înregistrează în continuare izbucniri sporadice. Condițiile de viață ale comunităților minoritare sunt în continuare precare. În ceea ce privește *persoanele returnate, refugiate și strămutate intern*, s-au realizat unele progrese, cum ar fi aprobarea, în octombrie 2007, a strategiei pentru reintegrare, însă procesul de returnare a fost încetinit în urma declarației de independență și rămâne o provocare majoră. Comunitățile romă, ashkali și egipteană continuă să se confrunte cu condiții foarte dificile de viață și cu discriminarea, având un acces limitat la educație, protecție socială, asistență medicală, locuințe și locuri de muncă. Guvernul trebuie să depună eforturi suplimentare în vederea protejării și integrării tuturor minorităților.

În ceea ce privește chestiuni regionale și obligațiile internaționale, Kosovo participă activ la inițiativele de cooperare regională. Asemenea Serbiei, Kosovo trebuie să dea dovadă de o atitudine constructivă în ceea ce privește continuarea participării sale. UNMIK s-a oferit să

faciliteze crearea unor mecanisme care să permită în continuare aderarea Kosovo la acordurile internaționale. Un comitet comun a început lucrul pentru delimitarea frontierelor cu Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei.

Economia Kosovo a cunoscut o creștere mai pronunțată decât în anii anteriori. Cu toate acestea, creșterea rămâne prea slabă pentru a absorbi oferta suplimentară de forță de muncă reprezentată de o populație tânără și în creștere. Performanța macroeconomică a fost marcată de rezultate bugetare inegale, de inflația în creștere, de o rată foarte ridicată a șomajului și de dezechilibre externe. Consensul privind elementele esențiale ale politicii economice a fost slăbit de accentul pus de guvern pe dezvoltarea politică și de instabilitatea bugetară din ce în ce mai pronunțată. Alte obstacole în calea dezvoltării economice sunt reprezentate de încetarea privatizărilor, de nesiguranța aprovizionării cu energie, de fragilitatea statului de drept, de capacitatea de producție limitată, de infrastructura slab dezvoltată și de sistemul educațional neadecvat.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Kosovo a realizat progrese extrem de limitate și inegale către instaurarea unei economii funcționale de piață. Sunt necesare continuarea reformei și investiții importante în infrastructură și educație pentru a permite Kosovo să facă față pe termen lung presiunii concurențiale și forțelor pieței din cadrul Uniunii.

În ansamblu, politicile economice au rămas orientate către economia de piață. Guvernul a prezentat un cadru de cheltuieli pe termen mediu (CCTM) pentru perioada 2009-2011. Creșterea a cunoscut o ușoară accentuare în comparație cu anii trecuți, iar activitatea economică este din ce în ce mai mult impulsionată de dinamismul sectorului privat. Investițiile străine directe au crescut. Intermedierea financiară în Kosovo a luat o amploare și mai mare. Anumite proceduri privind intrarea și ieșirea de pe piață a societăților au fost îmbunătățite, iar integrarea economică cu UE a continuat.

Cu toate acestea, coerența și fiabilitatea politicilor economice au fost diminuate de mediul politic nesigur. Consolidarea fiscală mai pronunțată decât se planificase în 2007 a fost urmată de un plan bugetar expansionist în 2008, ceea ce a condus la sporirea instabilității bugetare. Bugetul nu este utilizat ca un instrument eficient al politicii fiscale și nu contribuie la previzibilitatea dezvoltării economice, ci răspunde la presiunile de moment în materie de cheltuieli. Inflația a revenit, iar rata șomajului a rămas foarte ridicată. Conturile externe au rămas precare, în contextul în care deficitul comercial a continuat să crească, Kosovo fiind în continuare lipsit de capacitate de export.

Privatizarea a fost suspendată provizoriu în 2008, în urma unei hotărâri a Curții Supreme care a pus sub semnul întrebării metoda de privatizare și tranziția de la Agenția fiduciară pentru Kosovo (KTA) a UNMIK la Agenția de privatizare a Kosovo. Lipsa unor statistici de calitate a rămas un obstacol important în calea elaborării unor politici adecvate. Printre principalele piedici în calea dezvoltării sectorului privat se numără lipsa de fiabilitate a aprovizionării cu energie, inadecvarea competențelor la cerințele pieței și slaba dezvoltare a infrastructurii fizice. Întreprinderile nu au acces egal la finanțare, iar diferența dintre dobânzile la depozit și la credit rămâne foarte mare. Sectorul informal de mari dimensiuni este favorizat de un cadru de reglementare slab dezvoltat, de politici fiscale și de cheltuieli neadecvate și de deficiențele în aplicarea legii, inclusiv în ceea ce privește lupta împotriva corupției și criminalității organizate. Aceasta rămâne o provocare importantă deoarece reduce baza de impozitare și eficiența politicilor economice.

Kosovo a realizat unele progrese în apropierea legislației și a politicilor sale de **standardele europene**, în special în domenii precum sectorul vamal, agricultura și libera circulație a mărfurilor. Cu toate acestea, au fost realizate puține progrese în privința punerii în aplicare și asigurării respectării efective a legislației. Sunt necesare mai multe eforturi pentru a continua apropierea de standardele europene și pentru a le pune în aplicare, în special în ceea ce privește combaterea criminalității organizate, spălarea banilor, drogurile, impozitarea, energia și ocuparea forței de muncă.

Progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a priorităților parteneriatului european în domeniul **pieței interne** a UE au fost inegale. Au fost realizate unele progrese în stabilirea infrastructurii orizontale necesare, în conformitate cu legislația UE privind *libera circulația a mărfurilor*, însă alinierea la standardele europene este în continuare limitată în acest domeniu. Sunt în continuare necesare eforturi considerabile pentru a dezvolta infrastructura și pentru a moderniza capacitatea administrativă adecvată în vederea garantării transpunerii și punerii în aplicare corespunzătoare a standardelor UE. S-au realizat puține progrese în domeniile *liberei circulații a persoanelor, serviciilor și dreptului de stabilire*, în care alinierea rămâne limitată, și numai unele progrese în ceea ce privește *libera circulație a capitalurilor*.

S-au înregistrat unele progrese în domeniul *vamal*. Legislația vamală este aliniată în mare măsură la legislația UE, însă sunt necesare eforturi semnificative pentru a pune în aplicare legislația privind mărfurile contrafăcute și a contrabandei. Lipsa unor controale vamale eficiente în partea de nord a Kosovo, unde nu li se permite autorităților vamale să își desfășoare activitatea, privează guvernul de venituri importante și lasă loc unei contrabande de proporții. Legislația Kosovo în domeniul *impozitării* nu este decât parțial aliniată. Colectarea impozitelor este în continuare extrem de defectuoasă, ceea ce se explică în mare parte prin dimensiunile economiei informale și prin controalele ineficiente. Nu s-au realizat progrese în domeniul *concurenței*. În ceea ce privește *achizițiile publice*, progresele au fost inegale. Legea-cadru este conformă cu standardele europene, însă lipsesc în continuare normele de aplicare și nu există o strategie globală pentru asigurarea dezvoltării ulterioare. S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește *proprietatea intelectuală*. Legislația privind încălcarea drepturilor de proprietate a intrat în vigoare, însă aplicarea acesteia rămâne foarte precară.

Se pot raporta puține progrese în ceea ce privește apropierea de standardele europene în *sectorul ocupării forței de muncă și în sectorul social*. Lipsa unui cadru strategic și legislativ, precum și a capacității administrative, reprezintă un obstacol în calea dezvoltării unor politici adecvate de ocupare a forței de muncă și de protecție socială în Kosovo. Sectorul *sănătății publice* este într-o stare foarte precară și nu beneficiază de suficientă atenție din partea guvernului. În domeniul *educației*, pot fi raportate unele progrese cu privire la apropierea de standardele UE. Guvernul și-a asumat cu titlu de prioritate angajamentul de a investi mai mult în acest sector, iar Ministerul Educației a continuat să îmbunătățească calitatea predării și învățării în învățământul superior. Cu toate acestea, sistemul educațional este în continuare supus unor constrângeri importante în materie de resurse. Progresele în domeniul *cercetării* rămân limitate.

În ceea ce privește **politicile sectoriale**, se pot raporta progrese limitate cu privire la apropierea de standardele UE în domeniul *industrii și al IMM-urilor*.

Au fost realizate unele progrese în domeniul *agriculturii și pescuitului*. Unele elemente ale planului pentru dezvoltare agricolă și rurală pentru perioada 2007-2013 au început să fie puse

în aplicare. Ajutoarele publice pentru dezvoltarea agricolă au crescut, însă rămân la un nivel foarte redus în raport cu importanța potențială a agriculturii pentru economia Kosovo. Este nevoie de o separare clară a responsabilităților între diversele servicii din sectorul agricol (inclusiv în ceea ce privește administrațiile din sectorul *veterinar și fitosanitar*) la nivel central și local.

În ceea ce privește *mediul*, au fost realizate unele progrese, mai ales în domeniul legislației orizontale, în special în legătură cu evaluarea impactului asupra mediului. Sunt în continuare necesare eforturi suplimentare în majoritatea sectoarelor în ceea ce privește transpunerea, punerea în aplicare și aplicarea legislației. Penuria resurselor umane și financiare atât la nivel central, cât și local rămâne o problemă care trebuie soluționată. De asemenea, este necesară instituirea unor mecanisme de coordonare corespunzătoare între toate instituțiile care se ocupă cu protecția mediului.

Pot fi raportate unele progrese în domeniul *transporturilor*, care a suferit, timp de mai multe decenii din cauza unui nivel scăzut al investițiilor. Începând cu 2008, Kosovo și-a sporit investițiile în infrastructura de transport, în special în ceea ce privește construirea și întreținerea drumurilor. Kosovo continuă să participe activ în cadrul Observatorului transporturilor din Europa de Sud – Est. Cu toate acestea, capacitatea de aplicare a standardelor europene în domeniul transporturilor rămâne redusă, în special în sectorul feroviar. Kosovo trebuie să își dezvolte capacitatea de a efectua proiectele de investiții în infrastructură și material rulant.

S-au realizat unele progrese în domeniul *energiei*, în special în ceea ce privește dezvoltarea capacității instituționale a ministerului, a autorității de reglementare și a operatorului sistemului de transport (KOSTT). Cu toate acestea, penuria de energie este în continuare frecventă și nu au fost soluționate încă probleme majore. Viabilitatea financiară a societății de distribuție a energiei electrice trebuie consolidată, prin reducerea pierderilor comerciale și fără caracter tehnic și prin asigurarea unei recuperări mai eficiente a restanțelor. Este nevoie de sporirea stabilității aprovizionării și de modernizarea infrastructurii. Trebuie abordată problema penuriei iminente a lignitului în Kosovo.

În domeniul *societății informaționale și media*, s-au realizat unele progrese. Consiliul de presă și instituțiile media funcționează în mod corespunzător. S-au înregistrat progrese în liberalizarea pieței, un al doilea operator de telefonie mobilă lansându-și serviciile pe piață. Cu toate acestea, diversele organisme de reglementare se confruntă cu restricții bugetare.

În domeniul *controlului financiar* s-au realizat unele progrese, însă, în ceea ce privește statisticile, acestea sunt limitate, în sectorul respectiv persistând îngrijorările legate de capacitatea administrativă și de capacitatea instituțiilor de a colabora cu privire la colectarea și prelucrarea datelor.

În ceea ce privește justiția, libertatea și securitatea, s-au realizat progrese limitate. Kosovo nu dispune de un regim al vizelor pentru a reglementa accesul resortisanților țărilor terțe pe teritoriul său. S-au înregistrat unele progrese în îmbunătățirea cadrului pentru controlul integrat al frontierelor. Guvernul a început să elibereze pașapoarte kosovare. Poliția de frontieră nu are niciun control efectiv asupra punctelor de trecere din nordul Kosovo, care sunt încă în responsabilitatea UNMIK.

Adunarea a adoptat o lege privind azilul, însă Ministerul de Interne dispune de o capacitate limitată de tratare a cazurilor de azil sau a cazurilor de returnare involuntară a cetățenilor

kosovari. Nu există un centru de primire a solicitanților de azil sau a persoanelor returnate involuntar. Nu a fost încă adoptată o lege privind migrația.

Progresele în combaterea *spălării banilor* au fost insuficiente. Hotărârea și capacitatea de luptă împotriva spălării banilor trebuie sporite în mod considerabil. Sistemul judiciar și autoritățile de aplicare a legii nu dispun în continuare competențele necesare pentru a combate criminalitatea economică și financiară în mod eficient. Nu există suficienți procurori specializați și nici instalații pentru conservarea în bune condiții a probelor. Comunicarea între serviciile relevante este în continuare deficitară. Lupta împotriva spălării banilor rămâne o provocare importantă.

Traficul de droguri reprezintă în continuare un motiv de îngrijorare important. Kosovo este una dintre principalele rute de trafic de droguri către Balcanii de Sud. Nu există niciun plan și nicio strategie de combatere a traficului de droguri. Statisticile nu sunt fiabile, iar capacitatea de culegere a informațiilor este insuficientă.

S-au realizat progrese în domeniul *activităților polițienești*, prin adoptarea unor legi privind poliția și inspectoratele de poliție. Cu toate acestea, punerea în aplicare a unei strategii eficiente de reducere a criminalității necesită o hotărâre susținută și o capacitate suficientă a forțelor de poliție. În Kosovo, efectivele de poliție sunt multietnice, însă unii polițiști sârbi kosovari boicotează poliția din Kosovo. Poliția din Kosovo nu poate desfășura activități polițienești eficiente în unele regiuni cu majoritate sârbă.

Criminalitatea organizată este în continuare o problemă gravă care afectează statul de drept și mediul de afaceri. Nu există o strategie de combatere a criminalității organizate. Cadrul legislativ este încă incomplet. Este nevoie de legislație privind confiscarea bunurilor, protecția martorilor și agenții sub acoperire. Un cadastru fiabil este necesar pentru a permite confiscarea bunurilor imobiliare. Autoritățile trebuie să depună eforturi hotărâte și susținute pentru a combate în mod eficient criminalitatea organizată. Kosovo este în continuare o regiune de origine, de tranzit și de destinație pentru traficul de persoane. În luna iulie, au fost adoptate o strategie și un plan de acțiune, însă aplicarea legislației este inadecvată.

Nu au apărut elemente noi în ceea ce privește protecția *datelor cu caracter personal*. Nu există încă o legislație generală privind protecția datelor. Nu a fost înființată nicio autoritate de supraveghere a protecției datelor.

Turcia

Turcia continuă să îndeplinească în mod suficient **criteriile politice** de la Copenhaga. Curtea Constituțională nu a dat curs solicitării Procurorului General de a dizolva partidul de guvernământ și de a exclude din viața politică 71 de membri marcanți ai acestuia, însă a impus sancțiuni financiare, evitând astfel o criză politică majoră. Turcia are acum o nouă ocazie de a realiza progrese în procesul de reformă și de a stabili un climat de dialog și pluralism. S-au realizat unele progrese în domeniul libertății de expresie și al drepturilor comunităților religioase nemusulmane, precum și în promovarea dezvoltării economice în partea de sud-est. Cu toate acestea, este necesar un program de reforme politice coerent și cuprinzător, în special în ceea ce privește reforma constituției. Sunt necesare eforturi suplimentare semnificative în majoritatea domeniilor legate de criteriile politice.

În ceea ce privește *democrația și statul de drept*, noul președinte a jucat un rol pozitiv, lansând un apel la continuarea reformelor politice și întreprinderea de acțiuni în scopul îmbunătățirii relațiilor cu Armenia. Cu toate acestea, lipsa dialogului și a spiritului de

compromis între principalele partide politice a avut un impact negativ asupra funcționării instituțiilor politice și a procesului de reformă politică. Activitatea parlamentului nou ales a fost afectată într-o măsură importantă de acțiunile în justiție care vizau dizolvarea partidului de guvernământ și a unuia dintre partidele de opoziție.

În ceea ce privește guvernanta la nivel local, este necesar ca legile adoptate recent în domeniul administrației locale să fie puse în aplicare și ca resursele financiare ale administrațiilor locale să fie majorate.

S-au realizat puține progrese privind *reforma administrației publice*. Funcția publică trebuie reformată.

În ceea ce privește *controlul civil asupra forțelor de securitate*, este necesară asigurarea supravegherii civile și a controlului parlamentar al cheltuielilor de apărare. Ofițeri superiori din forțele armate au continuat să facă declarații privind aspecte care depășesc sfera lor de competență.

În ceea ce privește *sistemul judiciar*, s-au realizat progrese în activitățile de pregătire a reformei judiciare. Cu toate acestea, rămân unele motive de îngrijorare cu privire la independența și imparțialitatea sistemului judiciar. Nu s-au realizat progrese în ceea ce privește compoziția Consiliului Suprem al Magistraturii sau instituirea curților de apel regionale. Este necesară îmbunătățirea calității investigațiilor poliției și jandarmeriei în vederea asigurării unui proces echitabil.

S-au înregistrat progrese limitate în domeniul *luptei împotriva corupției*. Corupția este în continuare răspândită pe scară largă. Faptul că lipsește în continuare o strategie globală, însoțită de un plan de acțiune și de un mecanism de coordonare reprezintă un motiv de îngrijorare. Turcia trebuie să obțină rezultate pozitive în materie de investigații, urmăriți în justiție și condamnări.

În ceea ce privește *drepturile omului și protecția minorităților*, progresele au fost limitate. Turcia a continuat să execute hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), însă sunt necesare eforturi suplimentare. Nu s-au realizat progrese în ratificarea instrumentelor internaționale privind drepturile omului. Cadrul instituțional pentru promovarea și respectarea drepturilor omului nu a fost încă modernizat. S-au înregistrat întârzieri importante în introducerea funcției de ombudsman.

Cadrul juridic al Turciei include un set cuprinzător de garanții împotriva *torturii și reținerii în condiții deosebite*. Cu toate acestea, trebuie depuse eforturi suplimentare pentru a pune în aplicare politica de toleranță zero. Cazurile de tratamente inumane și de tortură, înregistrate în special în afara locurilor de detenție, sunt un motiv de îngrijorare. În acest context, ratificarea protocolului opțional la Convenția ONU împotriva torturii (OPCAT) și lupta împotriva impunității încălcării drepturilor omului reprezintă în continuare elemente cheie.

S-au realizat unele progrese în ceea ce privește eforturile de consolidare a măsurilor de protecție a *libertății de expresie*, în special prin modificarea articolului 301 din codul penal al Turciei. Cu toate acestea, Turcia trebuie să obțină rezultate pozitive în punerea în aplicare a articolului revizuit. În plus, toate restricțiile juridice trebuie eliminate în vederea asigurării respectării depline a libertății de expresie, de drept și de fapt, în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului și cu jurisprudența CEDO. În lumina anumitor presiuni asupra exercitării libertății presei și a mijloacelor de comunicare electronice, este nevoie de vigilență și monitorizare în acest domeniu.

Trebuie depuse eforturi suplimentare pentru a garanta *libertatea de întrunire* în practică, în conformitate cu standardele europene, deoarece limitările arbitrare și utilizarea disproporționată a forței împotriva demonstranților sunt în continuare curente. Cadrul juridic privind *libertatea de asociere* a cunoscut unele îmbunătățiri. Cu toate acestea, unele asociații se confruntă cu dificultăți administrative excesive sau fac obiectul unor proceduri judiciare. Cu toate acestea, având în vedere cazurile recurente de dizolvare a partidelor politice, dispozițiile legale privind partidele politice trebuie modificate în conformitate cu jurisprudența CEDO și cu cele mai bune practici ale statelor membre ale UE, astfel cum sunt definite de Comisia de la Veneția din cadrul Consiliului European.

În ceea ce privește *libertatea religioasă*, adoptarea legii privind fundațiile abordează o serie de probleme nesoluționate legate de proprietate, care afectează comunitățile nemusulmane. Cu toate acestea, trebuie stabilit un cadru juridic în conformitate cu Convenția europeană a drepturilor omului, astfel încât toate comunitățile religioase nemusulmane și alevi să poată coexista fără constrângeri inutile. Turcia trebuie să depună eforturi suplimentare pentru a crea un mediu favorabil respectării depline a libertății religioase în practică.

Cadrul juridic general de garantare a egalității de șanse între femei și bărbați și a *drepturilor femeilor* este în mare parte instituit, însă sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura valorificarea pe deplin a acestor drepturi. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a reduce decalajul dintre femei și bărbați în ceea ce privește participarea la activitățile lucrative și perspectivele de reușită, nivelul de instruire, accesul la îngrijire medicală și emanciparea politică. Acțiunile de prevenire a crimelor de onoare și a violenței domestice au continuat, însă aceste fenomene reprezintă în continuare o problemă gravă, iar eforturile trebuie intensificate în acest domeniu.

S-au realizat progrese în ceea ce privește accesul *copiilor* la educație, la serviciile sociale și la sistemul de justiție pentru minori. Cu toate acestea, eforturile trebuie să continue în toate domeniile legate de drepturile copiilor, inclusiv capacitatea administrativă, educația, sistemul de justiție pentru minori și munca copiilor.

Este în continuare nevoie de legislație care să asigure respectarea deplină a *drepturilor sindicale* în conformitate cu standardele UE și convențiile relevante ale Organizației Internaționale a Muncii (OIM), în special referitor la dreptul de organizare, de grevă și de negociere colectivă.

Situația *drepturilor minorităților* rămâne neschimbată. Turcia nu a făcut progrese în ceea ce privește apropierea de standardele europene. S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește *drepturile culturale*, însă restricțiile continuă, în special referitor la utilizarea altor limbi decât limba turcă în radiodifuziune, în viața politică și pentru a avea acces la serviciile publice. Nu există posibilitatea învățării acestor limbi în sistemul de învățământ public sau privat. Nu s-au realizat progrese în ceea ce privește situația *romilor*, care se confruntă cu un tratament discriminatoriu în privința accesului adecvat la locuințe, educație, protecție socială, sănătate și locuri de muncă. Continuă demolarea cartierelor rom, însoțită, în unele cazuri, de evacuări forțate.

În ceea ce privește zonele de est și *sud-est*, decizia guvernului de a finaliza proiectul pentru Anatolia de Sud-Est reprezintă un pas înainte în soluționarea dificultăților economice și sociale din regiune. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a crea condițiile propice pentru ca populația majoritar kurdă să beneficieze de drepturile și libertățile depline. Despăgubirea *persoanelor strămutate intern* a continuat. Cu toate acestea, guvernul nu dispune de o

strategie națională globală pentru a soluționa situația acestor persoane. Sistemul de pază a satelor din sud-est nu a fost încă eliminat progresiv.

Atacurile teroriste comise de PKK, organizație care figurează pe lista UE a organizațiilor teroriste, au continuat și au dus la pierderea a numeroase vieți.

Cu privire la *chestiunile regionale și obligațiile internaționale*, Turcia și-a exprimat în mod public susținerea pentru reluarea negocierilor depline sub auspiciile ONU în vederea unei soluționări globale a *problemei Ciprului*. Cu toate acestea, nu au existat progrese din partea Turciei cu privire la normalizarea relațiilor bilaterale cu Republica Cipru. Turcia nu a pus pe deplin în aplicare protocolul adițional la Acordul de asociere și nici nu a înlăturat toate obstacolele din calea liberei circulații a mărfurilor, inclusiv restricțiile privind legăturile directe de transport cu Cipru.

Relațiile cu Grecia au evoluat pozitiv. Au fost adoptate mai multe măsuri de consolidare a încrederii, însă nu s-a ajuns la un acord în privința disputelor frontaliere. Turcia joacă în continuare un rol pozitiv în *Balcanii de Vest*. Relațiile cu *Bulgaria* rămân pozitive. Relațiile de bună vecinătate rămân esențiale.

Economia Turciei a continuat să aibă rezultate relativ bune, deși nivelul de creștere a scăzut sub nivelul potențial, în special din cauza unei încetiniri a cererii interne ca urmare a unei înăspriri puternice a politicii monetare. Stabilitatea macroeconomică s-a menținut. Inflația a crescut semnificativ, mai ales ca urmare a creșterii prețurilor alimentelor și energiei. Procesul de reformă structurală a fost accelerat într-o anumită măsură, în special în prima jumătate a anului 2008. În ciuda unor inițiative recente, trebuie realizate progrese suplimentare pentru a corecta dezechilibrele de pe piața muncii și pentru a corecta inadecvarea competențelor la cerințele pieței.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Turcia este o economie de piață funcțională. Țara ar trebui să poată face față pe termen mediu presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să aplice un program global de reformă pentru a elimina deficiențele structurale.

În ultimul an, Turcia a pus în aplicare un program de stabilizare robust. În prezent, țara intră într-o nouă etapă a strategiei sale de dezvoltare, care vizează dezvoltarea potențialului său de creștere prin sporirea investițiilor publice directe, prin crearea de locuri de muncă și prin reforme sectoriale. Până acum, economia a funcționat bine, în pofida turbulențelor financiare globale și a nesiguranței politice interne.

Intrările de capital pe termen lung rămân la un nivel ridicat, având drept rezultat majorarea rezervelor oficiale. Performanțele în domeniul fiscal au fost satisfăcătoare, deși guvernul nu a realizat obiectivele fiscale fixate pentru anul 2007. În iunie 2008, autoritățile au aprobat cadrul bugetar pe termen mediu pentru o perioadă de 5 ani.

Noile inițiative de impulsare a investițiilor în infrastructură vizează reducerea disparităților regionale foarte pronunțate. S-au realizat progrese semnificative în domeniul liberalizării prețurilor, în special în sectorul energetic. Privatizarea a continuat cu o serie de operațiuni majore. În ciuda câtorva perioade de instabilitate în intervalul 2007-2008, sectorul financiar a dat dovadă, până acum, de o rezistență remarcabilă.

Cu toate acestea, presiunile inflaționiste au crescut, parțial din cauza prețurilor mai mari ale petrolului și bunurilor de larg consum. Nevoia considerabilă de finanțare externă ca urmare a unor deficite externe importante, cuplate cu dependența semnificativă a sectorului privat de

finanțările externe și cu o datorie publică însemnată - deși în scădere - au drept rezultat o potențială vulnerabilitate a Turciei la schimbările de dispoziție ale investitorilor. Există în continuare obstacole în cale creării de locuri de muncă, reprezentate în special de inadecvarea competențelor la cerințele pieței muncii, precum și de practicile de angajare rigide. Rigiditățile structurale ale pieței muncii împiedică, în special, orice creștere a gradului de ocupare a forței de muncă în rândul femeilor și tinerilor. Competențele forței de muncă nu sunt încă adaptate la nevoile unei economii emergente cu un ritm de creștere rapid. Alocarea ajutoarelor de stat nu este transparentă. Sectorul informal de mari dimensiuni, favorizat de deficiențele cadrului de reglementare, de politicile fiscale și de cheltuieli neadecvate, precum și de slaba aplicare a legii, reduce baza de impozitare și eficiența politicilor economice. IMM-urile, în special, își desfășoară adesea activitatea în economia gri și, prin urmare, continuă să dispună de un acces insuficient la finanțare și know-how.

Turcia și-a îmbunătățit **capacitatea de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru**. S-au realizat progrese în majoritatea domeniilor. Alinierea este avansată în anumite domenii, cum ar fi libera circulație a mărfurilor, drepturile de proprietate intelectuală, politica antitrust, energia, politica industrială și privind întreprinderile, protecția consumatorului, statisticile, rețelele transeuropene, precum și știința și cercetarea. Cu toate acestea, alinierea trebuie continuată, în special în domenii precum mediul, ajutoarele de stat, achizițiile publice, politica socială și ocuparea forței de muncă, dreptul societăților comerciale, siguranța alimentelor, politica veterinară și fitosanitară, precum și libera circulație a serviciilor. Turcia nu îndeplinește încă mai multe obligații asumate în cadrul uniunii sale vamale cu UE. Utilizarea disproporționată a măsurilor de salvagardare și diferendele comerciale de lungă durată afectează funcționarea în bune condiții a uniunii vamale. Capacitatea administrativă a Turciei de a aplica acquis-ul trebuie îmbunătățită în continuare.

În ceea ce privește *libera circulație a mărfurilor*, nivelul de aliniere a legislației privind produsele și a măsurilor orizontale este avansat, cu excepția supravegherii piețelor și metrologiei. Cu toate acestea, există în continuare anumite obstacole tehnice în calea comerțului. S-au înregistrat unele progrese cu privire la *dreptul de stabilire și libera circulație a serviciilor*. Alinierea rămâne într-un stadiu incipient. În ceea ce privește *libera circulație a capitalurilor*, Turcia a realizat unele progrese privind circulația capitalurilor, plățile și lupta împotriva spălării banilor, însă sunt necesare eforturi pentru consolidarea capacităților de aplicare a legii. S-au realizat progrese satisfăcătoare în domeniul *serviciilor financiare*, în special în ceea ce privește consolidarea standardelor prudențiale și de supraveghere.

În domeniul *achizițiilor publice*, progresele au fost inegale. Numirea Ministerului de Finanțe drept coordonator general al politicii reprezintă o evoluție pozitivă, însă trebuie completată de o strategie globală care să identifice reformele necesare. Sistemul de achiziții publice al Turciei este numai parțial aliniat la sistemul UE. Referitor la *dreptul societăților comerciale*, Turcia a înregistrat puține progrese. Noul cod comercial nu a fost adoptat. Referitor la *legislația privind drepturile de proprietate intelectuală*, alinierea legislativă este relativ avansată. Coordonarea și cooperarea dintre organismele publice responsabile de drepturile de proprietate intelectuală și de sensibilizarea opiniei publice cu privire la aceste drepturi s-a îmbunătățit. Cu toate acestea, punerea în aplicare și asigurarea respectării acestor drepturi trebuie puternic consolidate. În ceea ce privește *societatea informațională și media*, nivelul de aliniere al Turciei la acquis-ul în domeniul audiovizualului rămâne limitat. Nu pot fi raportate progrese cu privire la adoptarea noii legi privind comunicațiile electronice.

În ceea ce privește *concurența*, nivelul de aliniere continuă să fie destul de avansat în domeniul antitrust. Cu toate acestea, nu au existat progrese cu privire la adoptarea legislației

privind ajutoarele de stat, la instituirea autorității de monitorizare a ajutoarelor de stat și la îndeplinirea angajamentelor în materie de transparență. Finalizarea programului național de restructurare pentru industria siderurgică rămâne o prioritate. În domeniul *agriculturii și dezvoltării rurale*, alinierea rămâne limitată. S-au realizat progrese substanțiale cu privire la dezvoltarea capacității necesare pentru punerea în aplicare a IPARD. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru completarea structurilor administrative și de control necesare. Turcia nu a eliminat obstacolele tehnice din calea comerțului cu carne de vită și mânzat și cu bovine vii. Nu s-au realizat progrese în ceea ce privește stabilirea cadrului legislativ necesar în domeniul *pescuitului*. Progresele în domeniul gestionării resurselor și a flotelor, precum și în ceea ce privește inspecțiile și controalele, au fost limitate. Capacitățile de punere în aplicare se află într-un stadiu incipient atât în domeniul agriculturii, cât și în cel al pescuitului. În ceea ce privește *siguranța alimentelor și politica fitosanitară*, alinierea este într-un stadiu incipient. Nu a fost încă adoptată o lege-cadru privind serviciile veterinare, produsele alimentare și hrana animalelor. Activitățile de identificare și înregistrare a animale avansează. Epidemiile de gripă aviară nu au fost controlate cu succes. Controlul eficace al celorlalte boli animale, în special al febrei aftoase, rămâne un motiv important de îngrijorare.

Au existat unele progrese în ceea ce privește *politica transporturilor*. Alinierea în sectorul rutier a continuat, însă este necesară îmbunătățirea suplimentară a capacității de punere în aplicare. Turcia a realizat puține progrese în sectorul feroviar și progrese limitate în domeniul transportului aerian. Lipsa de comunicare între centrele de control aerian din Turcia și din Republica Cipru compromite siguranța aeriană. Progresele în domeniul transporturilor maritime sunt inegale. Au existat unele progrese în domeniul *rețelelor transeuropene*. Evaluarea necesităților privind infrastructura de transport (TINA) a fost finalizată, însă lipsește în continuare un sistem mai fiabil de clasificare a datelor privind transporturile. În domeniul *energiei*, au existat unele progrese, însă acestea au fost inegale. Concurența rămâne limitată după adoptarea legilor-cadru privind piețele energiei electrice și gazului natural. Nu au fost stabilite încă obiective naționale privind eficiența energetică și energia regenerabilă.

În ceea ce privește *impozitarea*, au existat unele progrese în domeniul legislativ. Modernizarea administrației fiscale a avut drept rezultat îmbunătățirea serviciilor furnizate contribuabililor, precum și a colectării veniturilor. Cu toate acestea, a continuat impozitarea discriminatorie a băuturilor alcoolice și a produselor din tutun.

Capacitatea administrativă în domeniul *statisticilor* s-a îmbunătățit. Cu toate acestea, sunt necesare progrese suplimentare, mai ales în ceea ce privește statisticile agricole și macroeconomice și registrele societăților comerciale.

S-au realizat unele progrese în domeniul *politicii economice și monetare*. Persistă unele deficiențe, în special în ceea ce privește independența deplină a băncii centrale, finanțarea monetară a sectorului public și accesul privilegiat al sectorului public la piețele financiare. În ceea ce privește *ocuparea forței de muncă și politica socială*, Turcia a realizat unele progrese prin adoptarea pachetului privind ocuparea forței de muncă și a legii privind asigurarea socială și asigurarea generală de sănătate. Cu toate acestea, asigurarea drepturilor sindicale depline și combaterea muncii nedeclarate necesită o atenție deosebită. De asemenea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a combate muncă copiilor și a finaliza documentele strategice din acest domeniu. Este necesară îmbunătățirea egalității între femei și bărbați pe plan economic și social.

Au continuat progresele în domeniul *politicii industriale și privind întreprinderile*, cu adoptarea strategiei și a planului de acțiune privind IMM-urile. În general, nivelul de aliniere

al Turciei este ridicat. S-au realizat progrese satisfăcătoare în domeniul *științei și cercetării*. În general, integrarea Turciei în spațiul european de cercetare este pe drumul cel bun. În domeniul *educației și culturii*, s-au realizat progrese în ceea ce privește adaptarea sistemului educațional al Turciei la structurile UE și la cadrul european al calificărilor. Turcia a participat cu succes la programele comunitare.

În domeniul *politicii regionale și al coordonării instrumentelor structurale*, s-au realizat progrese în ceea ce privește dezvoltarea capacității necesare pentru a pune în aplicare componentele III și IV ale IPA. Cu toate acestea, trebuie depuse eforturi suplimentare pentru a înființa structurile administrative și de control necesare la nivel local și central.

În ceea ce privește *sistemul judiciar*, s-au realizat unele progrese, în special în ceea ce privește stabilirea unei strategii pentru reforma judiciară. Cu toate acestea, rămân unele motive de îngrijorare cu privire la independența și imparțialitatea sistemului judiciar. Se așteaptă ca strategia de reformă să soluționeze aceste probleme. Pot fi raportate progrese limitate în domeniul *luptei împotriva corupției*. Guvernul a continuat punerea în aplicare a inițiativelor sale în aceste domenii. Cu toate acestea, nu există legislație care să stabilească norme privind transparența finanțării campaniilor electorale. Nu au existat progrese în limitarea imunității parlamentarilor. Este necesar să se elaboreze o strategie și un plan de acțiune anticorupție și să se acorde sprijinul politic necesar pentru punerea în aplicare a acestora. În ceea ce privește drepturile fundamentale, s-au realizat unele progrese legislative. Trebuie depuse eforturi suplimentare susținute pentru a asigura respectarea deplină a *drepturilor fundamentale* stabilite prin Convenția europeană a drepturilor omului și prin jurisprudența CEDO.

În ceea ce privește *justiția, libertatea și securitatea*, pot fi raportate unele progrese, în special în prevenirea traficului de droguri și de persoane. Pentru acest capitol, alinierea la acquis este în curs, însă sunt necesare eforturi susținute în domenii precum politica vizelor și cooperarea judiciară în materie penală. De asemenea, sunt necesare eforturi susținute în materie de luptă împotriva criminalității organizate, care rămâne o sursă de îngrijorare. Capacitatea de gestionare în materie de azil și migrație necesită îmbunătățiri. Trebuie intensificate eforturile pentru a pune în aplicare planul național de acțiune privind gestionarea integrată a frontierelor. Turcia trebuie să redeschidă negocierile privind un acord de readmisie cu Comunitatea Europeană.

În ceea ce privește *mediul*, Turcia a realizat progrese în domeniile calității aerului, gestionării deșeurilor și consolidării capacității administrative la nivel central. Cu toate acestea, nivelul general de aliniere rămâne redus. Turcia nu a adus ameliorări în domeniile poluării industriale, gestionării riscurilor și OMG-urilor.

S-a atins un nivel de aliniere satisfăcător în domeniul *protecției consumatorilor și al sănătății*. S-au realizat progrese în ceea ce privește aplicarea legii în materie de supraveghere a pieței și de siguranță a produselor, însă trebuie depuse mai multe eforturi în domeniile care nu sunt legate de securitate. Organismele de protecție a consumatorilor din Turcia rămân fragile. Turcia a realizat unele progrese în domeniul protecției *sănătății*.

Cu privire la *uniunea vamală*, Turcia a atins un grad înalt de aliniere. Cu toate acestea, alinierea nu este completă în ceea ce privește zonele de liber schimb, reducerile taxelor vamale, lupta împotriva bunurilor contrafăcute și controlul *a posteriori*. Turcia a atins, de asemenea, un nivel avansat de aliniere în domeniul *relațiilor externe*, însă nu s-a raliat pe deplin la pozițiile UE în cadrul OMC și OCDE.

S-au realizat progrese moderate în domeniul *controlului financiar*. A fost elaborată legislație privind punerea în aplicare a legii privind controlul financiar intern public, însă trebuie aprobate mai multe modificări legate de controlul intern. Sunt necesare structuri permanente pentru a coopera cu Oficiul European de Luptă Antifraudă în ceea ce privește protejarea intereselor financiare ale UE și pentru a stabili contacte cu departamentele Comisiei responsabile de protejarea monedei euro împotriva falsificării. Cu privire la *dispozițiile financiare și bugetare*, nu au existat evoluții deosebite.

A continuat alinierea strânsă a Turciei la *politica externă, de securitate și de apărare* a UE. Turcia aduce o contribuție substanțială la PESA și dorește să se implice mai mult în activitățile din cadrul acestei politici. Cu toate acestea, Turcia se opune unei cooperări UE-NATO care ar implica toate statele membre ale UE.

Turcia și-a consolidat rolul de factor pozitiv pentru stabilitatea regională și a jucat un rol important în stimularea progresului relațiilor dintre partenerii săi regionali, în special în Orientul Mijlociu și în Caucaz. În timpul conflictului din Georgia, Turcia a jucat un rol de conciliere și a propus instituirea unei „Platforme pentru cooperare și stabilitate în Caucaz”. Vizita președintelui turc în Armenia a marcat o nouă etapă încurajatoare în relațiile bilaterale și a deschis perspectiva normalizării relațiilor. Cu toate acestea, frontiera terestră dintre Turcia și Armenia rămâne închisă.